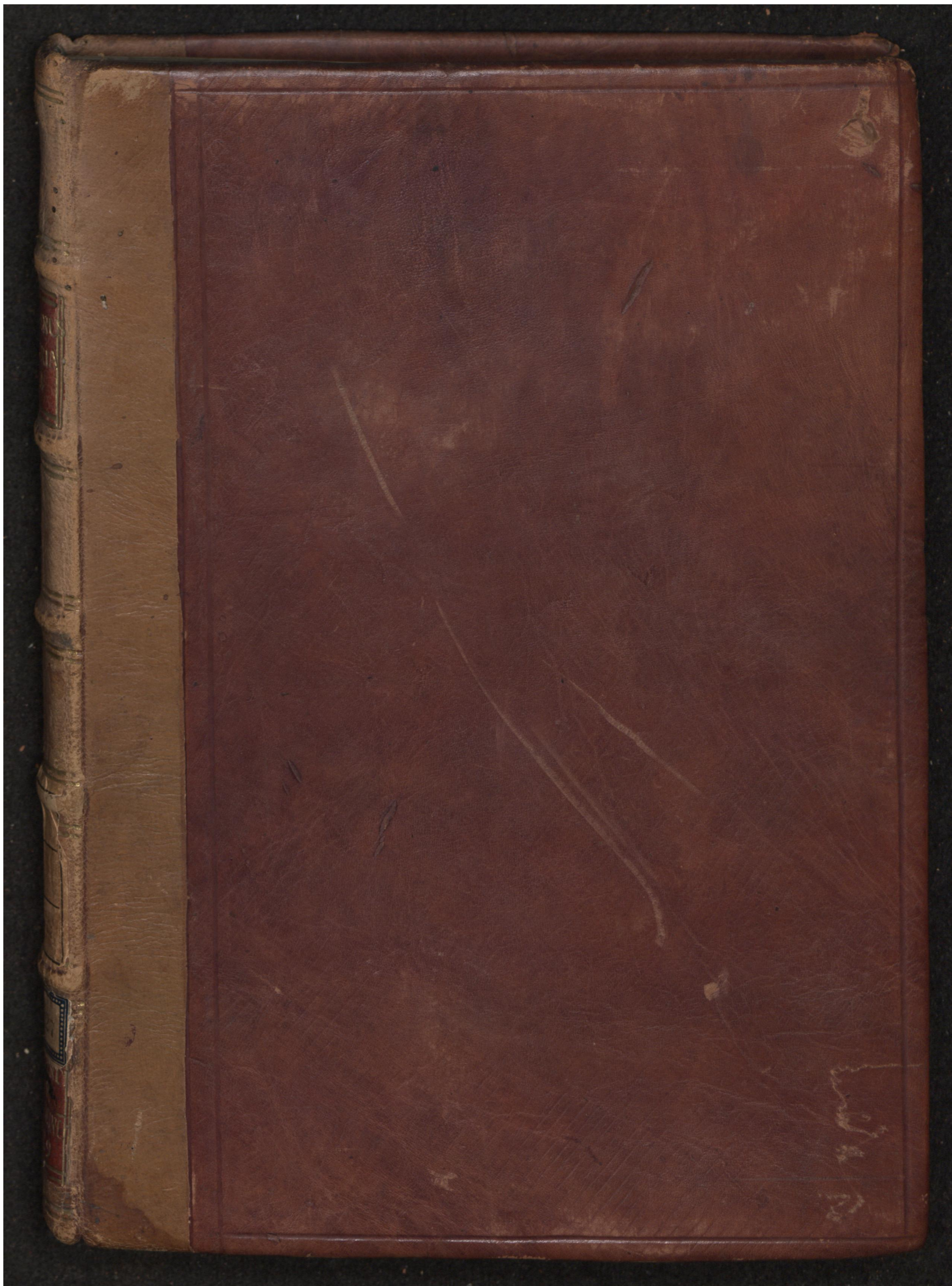
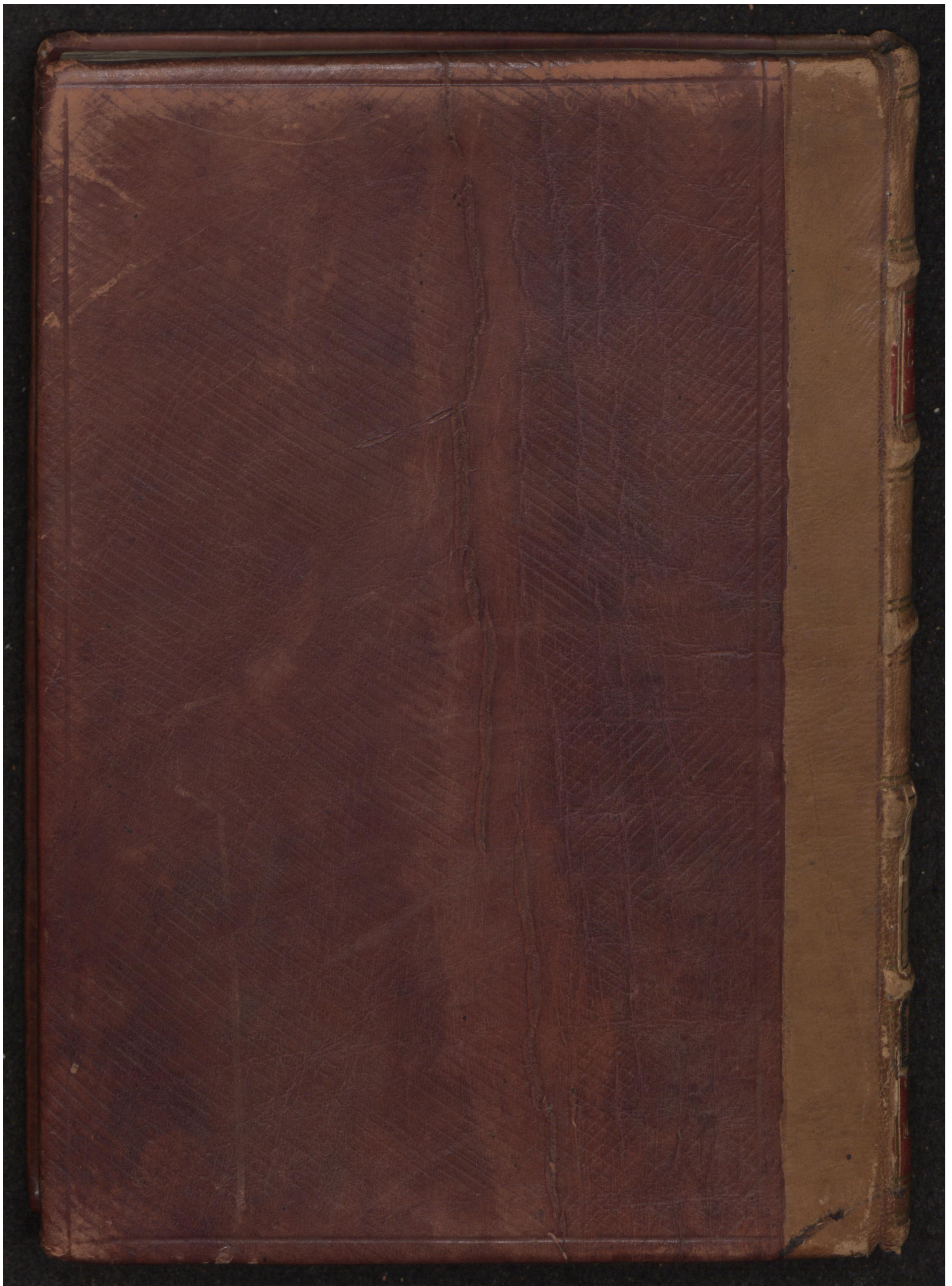
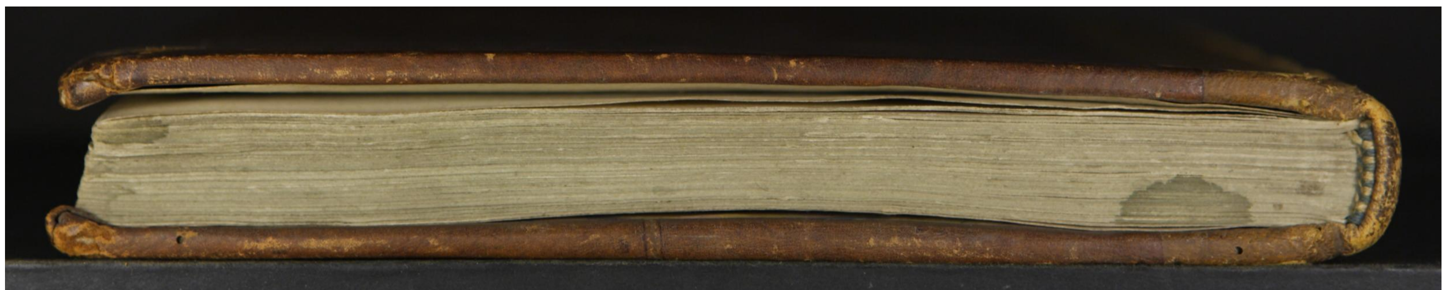

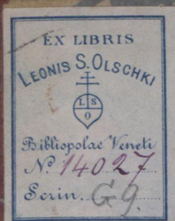

PRIMA
B
2
14027
PER
1489

EX LIBRIS
LEONIS S. OLSCHKI
Bibliopolae Veneti
N.º 14027
Scrin. G9

106

ANGELI POLITIANI MISCELLANEORVM CENTVRIAE PRIMAE AD LAVRENTIVM MEDICEM PRAEFATIO

CVM tibi superioribus diebus/Laurentī medices/nostra hęc Miscellanea inter equitandum recitaremus/delectatus arbitror nouitate ipsa rerum:& uarietate non illepida lectionis/hortari coepisti nos/ut unam saltem ex eis centuriam(nā centenis libri singuli capitibus explicanť)publicaremus. Quod nūc utiq; simul auctoritate tua:qua maior nobis quidem nulla in terris est/simul ratione adducti facimus:quoniam nostra ista iam nō nulli/ uel cum puluisculo cō uerrūt:sic ut aliis pridem/sibiq;/nostrorū titulo laborum/ nimis placeant. Quanq̄ scimus/inuidia magna fore hos libros/& multum sermonis subituros:ut qui de magni nominis auctoribus/ libere pronuntient! Sed nō id nostrum exemplum. Nam scriptores ferme omnes/ sic suas tuentur partis:ut alienas oppugnent/ ac laudis occasionem/pleruq; de aliorum erratis petant. Tum sæpe a renuioribus & gregariis: uelutiq; postremæ notæ: qualis ego uel Cluuienus:etiam ꝓceres illi(ut ita dixerim)& antesignani quidam litterarum sugillantur. Vetus est autem dictum:Conscientia mille testes. Scit illa/prorsus nihil hic odio datum/nihil stomacho:candide omnia/& simpliciter:nihil aut insectātes/aut maleuole:nihil oblatrandi studio:nihil ostentandi uoto/protulimus:animoq; semper ad probandum(si liceret)q̄ ad improbandum propēsiore fuimus: Neq; uidelicet strophis/aut cuniculis! sed libero examine:libera ueritatis fronte/rem gessimus. Ac non id quæsiuimus/ ut aliquam doctis hominibus/ueluti labeculā/ aspergeremus! sed id cauimus potius:ne sub illorū auctoritate/ studiosorum fides periclitaretur. Deniq; i eos potissimū cuneus hic ex professo directus/in eos hic aries exdestinato tēperatus:

qui contra ueri faciē pro uernaculo quidem sibi: sed imaginario tamen sensu/ frontem durāt: eos acie stili maxime cōpungimus: qui stilū uertere/ hoc est qui sua errata dispungere/ nō didicerunt. At inordinatam istam/ & cōfusaneam/ quasi siluā aut farraginem perhiberi/ quia nō tractim & cōtinenter/ sed saltuatim scribimus & uellicatim: tantū abest uti doleamus/ ut etiam titulum non sane alium q̃ Miscellaneorum exquisiuerimus/ in quis græcum tamen Ęlianum: latinum sequimur Gellium: quorum utriusq; libri/ uarietate sunt q̃ ordine blandiores. Quanq̃ ne Clementis q dem romani pontificis/ apostolicią; uiri commentaria: quę stromata/ quasi stragula picta dixeris/ inscribebantur: aliū profecto nobis titulum/ nisi uarietatis istius insinuabant. Et enim de Aristoxeni taceo cōmentariis: quos pari ferme titulo citat/ eo uolumine Porphyrius/ quod in harmonica Ptolemęi composuit. Deniq; si uarietas ipsa/ fastidii expultrix/ & lectionis irritatrix i Miscellaneis culpabitur: una opera/ repręhendi rerum quoq; natura poterit: cuius me quidē profiteor/ tali disparilitate discipulum. Quod si ad omnē se minutiē demittunt: hoc uero apud latinos exēplo etiam Cęsaris/ Varronis/ Messalę/ Ciceronis/ Plini/ Quintiliani/ aliorūq; similium facere licet: quos ęmulantibus/ & errare honestū. Quare quod istos ueluti patricios decuit: etiā me/ quasi minorū gentiū non dedeceat. Par adeo celebritas nominū: uel gręca inserit/ uel ex cōmodo interpretat̃: idq; nūc ad sensum: nūc ad uerbū: quod hic utrunq;. Iam si cui parū quæpiā enucleata: fortasse etiā nimis dura/ obscuraq; uidebuntur: certe is nec ingenio satis uegeto: nec eruditione solida/ fideliq; fuerit. Sicubi barbara quędam & obsoleta depręhendent̃: ea uero de industria dispersimus: etiā ut barbaris & ineruditis placeremus: & fieret liber corrasa undiq; gratiola/ uendibilior. Siqui remotiora dicēt hic inueniri uocabula/ q̃ ut sumpta credant̃ de medio: nę isti arbitror sententiam suā mutabūt: cum adusq; mediū litteraturæ ꝓmouerint. Nec enim desunt q̄bus etiā (ut ait. M. Tullius) alabastus unguēti

plena putere uideatur: Tũ in hoc genus ſcriptionibus: quę nõ ſe populo uenditant/ ſed paucis modo paranť: uſus iſtiuſmodi reconditæ ſupellectilis/ preſertim uerecundus/ minime improbatur a bonis. Nec enim renouare ſit probrũ: quæ iã pene exoleuerunt: ſi modo hæc ipſa non uetuſteſcere adhuc/ ſed ueteraſcere de integro poſſint. Siquem nõ nulla interim offendẽt eloquendi diuerticula/ minus fortaſſe homini nota: qui decẽ tantũ/ Ciceronis paginas/ nihil prętere lectitauerit/ utiq; ab hoc ego ad eruditos ꝓuoco: pręcipue credo laudaturos: quæ ab ipſo improbabũtur. Nihil autẽ forſan intolerabilius: ꝙ ut de te ſentẽtiã ferat indoctus: qui tamen ſibi ipſe doctiſſimus uideatur. Siquis/ ubi quid refellitur/ multarũ uel auctoritatũ uel rationũ moles deſiderat/ at uictoriã ſciat illic a nobis/ nõ uictoriæ quæri ſatietatẽ. Si longiuſcula capita alia/ breuiuſcula ruſus alia putabũtur/ credamus hanc quoq; eſſe legẽ noui operis/ ut ęquale habeat nihil: nuſquã ſibi ſit par: ſemper diſſimilitudine claudicet: unamq; iſtã regulam tueať: nequid ad regulam: nequid ad perpẽdiculum/ libellamq; reuocet. Si liberior ſtilus inſolẽtis extimabitur naturę/ forſan benignior interpres ſimplicitati potius tribuet: quę nec ingenuos dedecet. Sicubi porro conſuetudo refragabitur/ at ueritas/ quæ nugas nõ facit: aut ueritatis uicaria cõſuetudo melior/ patrocinabitur. Nã & ſumptum conſuetudine dicitur: quod aduerſus auctoritatem ſit receptũ: & error ſæpe cõſuetudinis/ obiectatur a doctis. Tum pulchre ſic ait quidam. Conſuetudo ſine ueritate/ uetuſtas erroris eſt. Deniq; ſi paucula reſperſimus iterim/ ſcrupuloſa & anxia: quodq; uerius/ ſubacida: uel ex philoſophia/ cuius iam pridem ſumus cãdidati: uel ex orbe illo diſciplinarum: quę ſtudio ſapiẽtiæ famulantur/ At ea ſtomachũ tamẽ lectoris prędulcibus marcentem/ recreabunt fortaſſis/ & exacuẽt. Nam quo hęc omnia grata ſui uice conſpirent: & quodam uelut antitheto fęderentur/ pene de calcaria (quod dicitur) ĩ carbonariam decucurrimus/ & id operam dedimus/ ut alternatim deinceps inter ſe cõtraria quoq;

subsequerentur: quæ nos querelæ istiusmodi eximeret. Nec enim
desieri apud nos etiã patimur: quę sint amęna magis / & oblecta
toria: ne dixerim illecebrosa: q̃ uel utilia / uel necessaria: siquidem
est (ut ait Varro) aliud homini / aliud humanitati satis: etiamq;
citra emolumentũ / speciosa interim petuntur / non hercle minus /
q̃ sine specie compédium. Ergo ut agrestes illos & hircosos: quæ-
dam ex his impolita & rudia delectabunt: exasceataq; magis / q̃
dedolata: nec modo limam / sed nec runcinas experta / nec scobi
nas: ita e diuerso uermiculata interim dictio: & tessellis plurico
loribus uariegata / delicatiores hos capiet / uolsos / & pumicatos:
ne conflatis utrinq; uocibus / & æquabili / uel plausu / uel sibilo /
aut ad cęlum efferar / aut ad humum deiciar. Mediis autem inter
hos / & neutro notandis: quasi quidam diuersorum Cinnus (ut
ait Cicero) satisfaciet: non uno aliquo excellens: & omniũ tamen
particeps. Nec enim gustus idem omnibus! Sed suum palatum
cuiq;. Tum credo & expuent in cõuiuio quidam / pro fastidioso
& uesco / quod mox in culina pro suaui ligurriant / & opimo. Nos
ista certe / nõ foro & curię! sed cubiculo: & scholę parauimus: eoq;
studuimus / nescio an & præstiterimus: ut siquæ hic essent: omni
no faciles essent: & simplices munditiæ: non operosa: & pigmẽta
ta lenocinia: color / nitorq; uerus / & ingenuus: nõ ascitus / & ex ar
cula: cõgruẽs habitus & expeditus / nõ onerosus / & laciniosus.
Postremo cuicuimodi exeant: quoquo modo hæc accipiant̃: mi
nime ꝑfecto recusamus! (Sed nec opinor euademus) communẽ
illam scribentium sortem / male audiẽdi: sit modo ita cordi lecto
ribus. Quinimmo isti aleæ caput obiectamus: neq; patrocinium
respicimus: quod ultro nobis ademimus censura. Decernaturq;
potius in nos: traducamur: uexemur: q̃ non litterarum publica
fraus / quarum nobis est honor / propriis utilitatibus antiquior /
etiam nostro aliquo / uel famæ: uel otii dispẽdio redimatur. Nam
quo ista quęso studiorum communium professio / si iam uentum
ad hęc usq; est / ut quod officiũ studiis uniuersi debemus / cessare

omne tamen/suspitione degeneri patiamur? Quo pacto uel durare ultra/ uel esse iam poterit honestarum litterarum sinceritas/ soluta penitus censura/ dum sic æque omnes inuidiam perhorrescimus? Quanq̃ (quod ad me attinet) utinam labori meo non contemptus potius/ q̃ inuidia debeat̃: illud enim ꝓpe i uotis est/ si modo quod ait Liuius: Inuidia/ uelut ignis alta petit. Quin agĩtedum studiorum cultores optimi/ pro se quisq; alacres/ gramen hoc inexpugnabile/ quo bonæ fruges humanitatis pręfocantur/ auellite: subnascentesq; sacris stirpibus/ quasi pernitiosissimas hederas/ & omnem earum sucum lapsibus erraticis exsorbentes/ abrumpite penitus/ & detruncate: Non desunt interpolatores ueritatis/ ne desint quoq; redintegratores: existat uindex aliquis rogo: & patronus periclitantium disciplinarum: Nam ego ut unus e medio/ quid mihi liberum sit/ utiq; experiar. Faciã nec ne operę pretium/ post uidero. Quorsum tamen fluxerit: aut quocũq; res ceciderit/ ęqui boni faciam/ planeq; malignitatum omniũ & obtrectationum uenena/ nõ deuorabo modo/ sed (quo sum stomacho) etiam concoquam: certus ueritatis hunc esse quasi genium/ simul atq; in publicum appareat/ ut odiosa inimicaq; sit uulgo. Conniueant igitur alii licet/ & dicere uerum mussent/ ego unus profecto (quidquid erit) non dissimulabo iudicium: non supprimam quæ sensero: non indulgebo iam talibus patientiam! Sed uel huic libello meo/ saltem semilibere/ sic isusurrabo. Vidi: uidi: ipse libelle/ cotidieq; uideo/ multa in litteris fieri capitalia/ compilari subdole aliena: confingi ad libidinem/ quæ cui cõmodum: ascribi etiã idoneis/ quæ nec agnoscant: allegari/ qui non extent auctores: citari quin etiam pro uetustis/ nullibi comparentis codices: compleri libros omnes operosissimis uanitatibus: falsa ꝓ ueris: ascita pro natiuis: nouicia ꝓ uernaculis/ supponi: pollui: adulterari: oblini: incrustari: distorqueri: confundi: præcipitari: ĩteruerti omnia: nulla fide: nullo nec pudore/ nec iudicio: quodq; his omnibus pestilentius: occasione quoq; recentis artificii/ quã

libet stolidissimas opiniones in mille uoluminum traduces/momento propagari: Postremo (ut semel dicam) etiam nūc multos/auriculas habere asini. Dicat hic aliquis/Quid tu autem? Fateor equidem/possum falli/ut humanus! Sed neminē profecto sciens fallo: & ut mendacium fortasse dico: sic certe non mentior. Tum egomet mi ignosco Męuius inquit: Immo autem (extra iocum) nec egomet mi ignosco/& si quid indoctius/incautiusq; protulero/refutari a quouis cupio: refutaturus ipse me/si fuero admonitus. Non enim sic me peruerse amo: ut errare alios malim/q̄ inotescere quod errē! Sed ex eorū sum numero & ipse/qui proficiendo scribunt: & scribendo proficiunt: ac de isto quidem fors uiderit. Illud uerissimum: si domi commentarios istos diutius/atq; in manibus habuissem/& regustare iterum ex interuallo licuisset/lōge instructiores/fuisse eos/locupletiores adminiculatiores proditurος. Videlicet/hoc illud est: præcipue studiorū genus/quod uigiliis augescat: ut cui subinde ceu fluminibus ex decursu/sic accedit ex lectione minutatim quo fiat uberius. Tum incōdita nunc quoq; pleraq;/ineliquata/indiscussa: non rotunda: non tornata adhuc! Sed quæ aurē prorsus pręterierint: utpote restrictim cogitata: & extempore potius q̄ a cura: quāq̄ ex abundanti pene stili negotium/curtat: & elocutionem cōcinnat/quem cana & ueritas & fides præcipue sollicitat. Enimuero ne putent homines maleferiati/nos ista/quæquæ sunt/de fęce hausisse/neq; grammaticorum trāsiliuisse lineas! Pliniano statim exemplo nomina pręrexuimus auctorum/sed honestorū/ueterumq; dumtaxat/unde ius ista sumunt: & a quibus uersuram fecimus/nec autem/quos alii tantum citauerint/ipsorum opera temporibus interciderint! Sed quorum nosmetipsi thesauros tractauimus: quorum sumus per litteras peregrinati: quanq̄ & uetustas codicum: & nomismatum fides: & in ęs/aut ī marmore incisæ antiquitates: quę tu nobis Laurenti suppeditasti/plurimum etiam/præter librorum uarietatem/nostris commentationibus suffragantur. Vt autem uel

exẽplo doceremus / circulatorũ pręstigias / & imposturas omnis esse tollendas / refrenãdamq; adeo / quorumpiam lasciuiam / quæ iam / sicuti cancer late serpit: inaniter de pręscripto / & licenter egrediendi: nusquã aliquando ueteris scripturæ testimonium citauimus: nequid adscripticium / neue quid usq̃ superducticium præualeret / quin sua quodq; facie repręsẽtauerimus: & eas apposuerimus notas / unde exqri penitus / usq; a stirpe possit auctoritas. Atq; ut muneris huius nostri / nullæ prorsus appendices desiderentur / etiam capita ipsa rerum / titulis inclusa breuissimis / Sed in quis maior / q̃ pro numero utilitas / concenturiauimus: & ceu breuibus cęris ingentes summas / calculatorum more collegimus: quo negligẽtiæ delicati lectoris / ipsi potissimũ subscriberemus. Proĩde sicuti sub Aiacis clipeo / Teucer homericus: ita nos utiq; sub umbra tui nominis latitantes / centuriatim dabimus in barbaros impressionem. Ita editione subinde aliqua / uel æquis uel iniquis mos geretur: Et quadam pensante uice / sicut illis quod osculentur / ita his abunde supparabimus / quod mordeant. Mordebunt autem puto nostra / uel rabiosuli quidam / quos elegãter Cato uitilitigatores appellat / isto potissimum litigandi uitio / ueluti morbo laborãtes: cerebrosa gens & irritabilis: Qui sine causa / sine discrimine / clausisq; (quod aiunt) oculis / quodcunq; nomen adlatrãt. Vel qui rursus / aduocatione mercennaria / uenaliq; sentẽtia / cuicunq; semel auctorati / atq; addicti / quasiq; dediti mãcipio sint: eundẽ tueri / pugnaciter / pertinaciterq;: quo iure: quaq; iniuria obstinauerunt. Vel iactanticuli illi & nugiuẽdi: pleni tumida / sed & fatua cõiectura: qui seq; & sua dumtaxat etiam sine riualibus adamant: sibi fauent: alios obtrectãt. Vel postremo lucifugi quidam ueritatis & (ut planius dixerim) blattarii / litteratores: qui defluentibus oculis / uereq; noctuinis / non diem tantum sereniorem / sed nec umbrã sublustrem satis ferunt. Nam de illis dubitat nemo quos liuoris tinea comest: quos rubigo subrodit inuidiæ / qui gloriam alterius / suam penam / felicitatem alte

rius suam carnificinam faciunt: qui profectu contabescunt alie no: quos ægrescens prosperis maleuolétia/ ceu torror intestinus iugiter excruciat! Sed & censores item pulpitarii (nec autem de doctis/ bonisq; nūc agimus) solent plerunq; fodicare nos/ & stu diis obstrepere istis. Etenim pleni ieiunitatis/ litteras humanio ris/ apud insciam plebeculam/ pene dixerim sollenniter/ buccis concrepantibus infamant: & crassa rusticitate feroculi: quam so lam (quod & Hieronymus ait) pro sanctitate habent/ sic in eas/ & earum studiosos/ampullosis proclamationibus/infrendétes/ inspumantesq;/ deseuiunt: ut facile se declarent etiā græcos illos/ improbare & pene odisse/ uere sanctas animas/ Basilium/ Chryso stomum/ Gregorios! etiam latinos/ Cyprianū/ Ambrosium/ Au gustinum/ Hieronymūq; ipsum/ & alios id genus nostræ religio nis antistites/ gentium linguarumq; omnium disciplinis/ uelut opibus ægyptiorum suffarcinatos. Quo mihi etiam uidetur ad mirabilior deliciæ tuæ Marianus hic Genazanensis/ nec in theo logia cuiquam secundus: & omnium quos in ecclesia cōtionan tes audiuimus/ nō prudentissimus modo! sed & facundissimus/ cuius neq; suspecta populis/ ad bonam frugem tendentibus elo quentia: quoniam uitæ incredibili seueritate commēdatur: nec e diuerso tristis/ aut reformidabilis austeritas: quoniam poeti ca deleniméta/ pulchramq; istam litterarum uarietatem/ nitorem/ delicias/ non aspernatur. Vt igitur lana/ purpuram bona fide po tura/ certis prius inficit medicamētis: ita litteris arbitror/ doctri nisq; talibus/ excoli animos (quod ait in Hortensio Cicero) & ad sapientiam excipiendam imbui præparariq; decet. Atqui non tamen ob istos pigebit/ aut exigere stilo: quidquid hoc nostrarū lucubrationū est: aut experiri/ quid concedatur in illos/ qui frau des in litterarum negotio/ concipiunt capitales. Nam & ego Phi loxeno ignosco/ sicuti Cicero idem/ ad Atticum scribens/ redire in carcerem/ q̄ mancipare iudicium præoptanti: maxime si non

præsenti seculo! Sed quasi æternitati (prout etiam dictum a Thucydide) seruire scriptores cõuenit: Eoq; libri puto ipsi, monumenta uocãtur: quod ad memoriam magis posteritatis, incorruptius iudicaturæ: q̃ ad ineptam præsentis tẽporis gratiolam, spectare debent. Ergo ut q̃ maxime (si licebit,) hæc nõ extinguatur solũ! sed etiam opprimatur improbitas, effuse omnia depravantium! nec abeat in exemplum, trita & prostituta frons, atq; oris tanta duritia! iam nunc centurias sequẽtis, pro suscepto (arbitror) salutari conatu, ne utiq̃ ad huius primæ gustũ repromittimus. Quos enĩ molli nunc articulo tractamus: quos leui & lẽto bracchio tãgimus: fortius dein puto prememus, atq; urgebimus: & cõtenti paulisper interim, prælusoria, uelitariq; pugna! mox uiribus collectis, toto exercitus robore depręliabimur. Quin etiã (quoniam tunica propior pallio) uindicabimus, audacter, & gnauiter a plagiariis: ac furũculis interdum nostra: & asseremus liberali causa manum. Nostra uero nũc accipi tantum uolumus, quę labore, industriaq; ipsi magna principes extudimus: nec expalpari unq̃: nec extorqueri nobis ea passuri: q̃diu licebit: nostra inq̃ nõ eiectamenta! sed pignora. Nã ut hęc in mediũ uice missiliũ, direptui cõculcatuiq; relinqmus! ita illa nobis recipimus, & defendimus: hęc exponimus: illa et agnoscimus: & tollimus! sed ita tamẽ, ut imitari simias nolimus, quæ suos dicũtur fętus q̃libet deformes, ꝓ formosissimis admirari. Nec erũt opinor hæc quoq; nostra, quanquã leuioris operæ studia, seu ludicra uerius, dedecori tibi, Laurenti Medices, cui nunc adscribuntur. Adscribuntur autem, non magis adeo, ut me gratum beneficiis tuis approbent, aut reponant gratiam: quod auxiliarium te, quodq; consiliarium habuerunt! q̃ ut auspicato procedant: & ut in iis tui memoria frequentetur! ex quo liber auctoritatem capiens, magni celebritate nominis commendetur. Tum cui summa studiorum meorum debetur omnis: ab eo quoq; portio ipsa iure incipiet.

Et hercule ueluti bellaria, sint ista, secundis accepta mensis: Quoniam rectæ cenæ speciem, uicemq; grauiora illa occupant, qualia tibi multa, uel Marsilius Ficinus Platonis: uel Aristotelis interpres Argyropylus Byzantius e philosophiæ penu congesserunt. De isto enim prȩcunctis admirando, non Pico iam! sed (ut ipse appellare soleo) phoenice potius: qui nunc ĩ tua lauru nidificat: tanta mea quidem expectatio est: ut ausim Propertio succinere: Cedite romani scriptores, cedite grai. Tu uale patrone iucundissime: & (quod facis) perge fauere doctis, perge litteras excitare: perge a situ recipere rem latinam: ab interitu græcam, quo tui memoria nominis, ab iniuria prorsus obliuionis asseratur.

LATINI GRAMMATICI

Seruius
Priscianus
Donatus
Acro
Porphyrio
Marcellus
Sex. Pompeius Festus
Iunius philargyrius
Probus
Gellius
Fulgentius
Pedianus
Persi uatis innominatus interpres

POETAE

Vergilius

Ouidius
Lucanus
Lucretius
Valerius Flaccus
Statius
Claudianus
Silius italicus
Seneca tragicus
Plautus
Terentius
Horatius
Perſius
Iuuenalis
Propertius
Tibullus
Catullus
Martialis
Auſonius
Prudentius
Marcianus
Germanicus Cęſar
Licentius

HISTORICI

T.Liuius
Cornelius nepos
Cornelius tacitus
Valerius maximus
Suetonius
Capitolinus
Eutropius
Ammianus

ORATORES

Cicero
Quintilianus
Plinius iunior
Symmachus

ASTROLOGI

Iulius firmicus
Hyginius

PHILOSOPHI

Seneca
Cenſorinus
Boetius
Apuleius

AVCTORES AMBIGVI TITVLI

Plinius || Petronius
Solinus Fauſtus
Cato
Vibius ſequeſter
Vitruuius
Frontinus
Varro
Macrobius
Columella
M.Iunius Nypſus

AVCTORES SACRI

Tertullianus
Cyprianus
Lactantius
Hilarius
Ambrosius
Hieronymus
Gaudentius
Augustinus
Rufinus
Sidonius

Item ex iure ciuili pontificioq;
delibata quæpiam

GRAECI AVCTORES GRAMMATICI

Eustathius
Pollux
Hephestion
Nica
Suida
Maximus
Apollodorus
Doxapater
Lucilius tarrheus
Sophocleus
Theon

(Lucilius tarrheus, Sophocleus, Theon: Apolloni interpetres)

Platonius

POETAE

Homerus
Hesiodus
Apollonius
Nonnus
Dionysius
Aeschylus
Sophocles
Euripides
Aristophanes
Pindarus
Callimachus
Theocritus
Triphysiodorus
Lucilius
Euenus
Posidippus
Gauradas

HISTORICI

Herodotus
Thucydides
Plutarchus
Herodianus
Iosepus
Strabo
Pausanias
Dion

Zosimus
Xenophon ephesius
Diodorus siculus
Dionysius halicarnasseus
Laertius
Appianus
Helianus
Heliodorus
Sozomenus

RHETORES

Aristides
Lucianus
Libanius
Aphthonius
Synesius
Niceres
Nicephorus

MATHEMATICI

Theon
Achilles
Heron
Cleomedes
Aristides Quintilianus

PHILOSOPHI

Plato
Aristoteles
Xenophon
Theophrastus
Heraclitus
Porphyrius
Proclus
Abammon
Iamblichus
Atticus
Dexippus
Philo
Maximus tyrius
Alexander
Themistius
Sextus
Philoponus
Simplicius
Arrianus

MEDICI

Galenus
Paulus egynita
Dioscorides

AVCTORES AM BIGVI TITVLI

Artemidorus
Iustinianus
Diogenianus
Callistratus
Apostolius, // Africanus

AVCTORES SACRI

Paulus
Eusebius
Seuerianus
Basilius
Theodoritus

Sunt & alii citati ueteres prudẽtes/auctoritatis incognitę/sicuti Poemenicon scriptor: & Aristophanis: Xenophõtis: Aristidę: Euripidi: Callimachi: Synesiiq; enarratores! Sed nec barbari deniq; hębręi: chaldęiq; auctores/in suis quoq; originibus asymboli.

CAPITA PRIMAE CENTVRIAE

Caput i.

Defensus a calumnia Cicero: super enarrata ui noui apud Aristotelen uocabuli: quod sit Endelechia.

Caput ii.

Quæ sint crepidæ apud Catullum Carpatinæ: quod ꝓbe scriptũ uocabulum: perperam mutatur.

Caput iii.

Quibus uerbis Horatius chamelopardalin significauerit: quęq; sit eius animantis facies: quibusq; etiam nominibus censeatur: & quo primum tempore uisa in italia.

Caput iiii.

Quã multa poetarum interpretibus legenda: quodq; satyrã Persius de Alcibiade Platonis effinxit.

Caput v.

Qui sit apud Lucretium Durateus equus: quodq; legendũ apud

Caput xxxviii.

Expositũ Iuuenalis carmen, contra omnium hactenus sentẽtias super Laconico, & pitylismate.

Caput xxxviiii.

Scirpus exsolutus Ausoni uatis: de Cadmi filiabus: Melone: Sepia: & Cnidiis nodis.

Caput xxxx.

Scirpi simile uatis eiusdem epigramma, emaculatum, atq; enarratum.

Caput xxxxi.

Quod in digestis Iustiniani principis, diem diffusum male pro eo quod est diffisum legitur: ut & apud Gellium, diffundi & definitiones, p illis diffindi, & diffisiones: Atq; inibi de pandectis florentinis non nihil.

Caput xxxxii.

Pollices in fauendo premi, sicut in denegando fauorem, uerti solitos: ex eoq; sententię Horati Iuuenalis & Prudenti declaratę.

Caput xxxxiii.

Quãmultas habuerint antiqui diphthongos.

Caput xxxxiiii.

Pegaseium nectar legi oportere apud Persium, nõ melos.

Caput xxxxv.

Patroclo iuniorem Achillem: cõtra q̃ aut Aeschylus prodiderit: aut uulgo existimetur.

Caput xxxxvi.

Cacoethes apud Iuuenalẽ tetrasyllabon, nõ cacethos. Et cõdita pyxide lyde, non incõdita legendũ: Simul enarratus apud Marcianum locus haud arbitror indiligenter.

Caput xxxxvii.

Quę Plinius super titulis ueterum artificum pẽdentibus prodiderit, ea de monimẽtis etiam ueteribus agnita romę: sicutiq; speciem uergilianę ęgidos

Capur lix.

Non Vergilium: sed Ouidiũ uideri priapei carminis auctorẽ. Tũ uersiculum illum/ qui sit apud Martialem: Ride si sapis o puella ride: Nasonis esse proculdubio: sed ex epigrammatis potius/ q̃ aut ex artibus/ aut ex tragoedia Medea/ uideri citarum: moxq; nouum qppiam & mirum de Medea Nasonis adscriptum.

Caput lx.

Agon uerbum: quo Victimarius uti solitus: de quo etiam in fastis Ouidius.

Caput lxi.

Erratum in codicibus plinianis/ super cicuta/ uinoq;: quodq; mẽdose apud Macrobium Aconitum pro conio.

Caput lxii.

Qui sint arietini testiculi: qui digitus medius/ apud Tullium.

Caput lxiii.

Aliter citari a Varrone Terẽti uerba: q̃ aut ĩ exemplaribus habeatur/ aut Donatus agnouerit.

Caput lxiiii.

Declarati uersus Ausoni: sed & Ouidi sup Choliãbo aut Scazõte.

Caput lxv.

Qui sit habitus ĩ statuis pacificator: deq; eo sentire Statium ĩ prima silua.

Caput lxvi.

Locus ĩ Plauti mustellaria/ & itẽ alter ĩ milite/ uindicati a uitio.

Caput lxvii.

Cornicem uideri apud ueteres cõcordiæ symbolũ: nõ ut omnes apud Iuuenalem existimant ciconiam.

Caput lxviii.

Versus ex Callimacho super crinibus reginæ Berenices: atq; inde mendum ex Catulli exemptum uersiculo.

Caput lxix.

Oarion sinceriter esse apud Catullum: quod Aorion isti legunt:

Caput Primum.

Defensus a calumnia Cicero: super enarrata ui/ noui apud Aristotelen uocabuli: quod est Endelechia.

ARgyropylus ille byzantius/ olim præceptor in philosophia noster/ cum litterarum latinarũ minime ĩcuriosus: tum sapientię decretorũ/ disciplinarũq; adeo cũctarum/ quæ cyclicæ a Marciano dicunt̃/ eruditissimus est habitus. Hic & apud Medicẽ Cosmũ/ decreto publico patrẽ patrię/ & dein apud Cosmi filiũ Petrũ/ nepotẽq; adeo Laurẽtiũ hũc/ decus ubiq; nostrũ/ patritæ simul auitęq; uirtutis heredẽ/ suæq;. R. p. columen/ insigni fuit & auctoritate & gratia: quibus etiã libros dicauit Aristotelis a se uersos ĩ latinũ: sed & ipsum uix adhuc qdẽ puberẽ Laurẽtiũ/ dialecticis ĩbuit/ eaq; philosophię parte/ qua de moribus præcipit̃. Ceterũ (ut homo græcus) pq̃ ferebat iniquo aĩo/ nobilẽ illã nec (ut Theodorus gaza putat) ĩportunã. M. Tulli Ciceronis exclamationẽ/ qua gręciã uerborũ interdũ inopẽ/ q bus se putat abũdare: nõ eloquẽtius fortasse q̃ uerius ꝓnuntiauit. Ob id igit̃ subiratus latinæ copię/ genitori & principi/ gręcus magister: etiã dictitare ausus ẽ: (quod nũc quoq; uix aures patiũtur) ignarũ fuisse/ non philosophiæ modo Ciceronẽ: sed etiam (si dis placet) græcarũ litterarũ. Vix. n. dici potest/ q̃ nos aliquando idest latinos homines/ in participatũ suæ linguæ/ doctrinęq;/ nõ libẽter admittat ista natio. Nos. n. q̃sq̃lias tenere litterarũ: se frugem: nos pręsegmina: se corpus: nos putamina: se nucleũ credit: Sed ut ad Argyropylũ reuertar/ oculos ad hũc modũ nostri parẽtis uiuẽtis/ uicturiq; sigillãtem: utebat̃ hoc ille uel maxime argumento: quod ĩ primo tusculanarũ quęstionũ scribat Cicero/ censere Aristotelen quintã esse/ quandã pręter elemẽta naturã: de qua sit mẽs: uerbaq; deniq; ipsius ita legant̃. Quintũ genus adhibet uacans nomine/ & sic ipsum animum entelechian appellat nouo nomine: quasi quandã cõtinuatã motionem & ꝑennem: sed. n.

nemo est aiebat/in Aristotelis lectione paulo frequētior: qn sciat endelechian esse potius Aristoteleũ uerbum: ne utiq̄ significans quod Cicero putat/continuatā motionē & pennem! sed pfectio nem potius/aut consũmationē quāpiā. Nā cũ uellet Aristoteles/ quasi nomenclaturā facere intellectũ suorũ: uerba ipse quæpiam noua cōcepit animo/ uelutiq; dein peperit: in quis hoc quoq;/p quod indicat̄ forma/speciesq;/cui pfectionem res quæq; suam de beat. Quod.n.quidq; est! ab hac est entelechia potissimum. Cice ro autē non qdem hāc Aristoteleā uocem! sed aliā prorsus ei con tiguam/finitimamq;/similitudinis præstigio falsus enarrauit. En delechos.n.cōtinuatim mobiliter: cōtinuataq; mobilitas! Ende lechismos: unde hāc Aristotelis entelechiam/deduci putauit ille: quæ nō.d. litterā tamē! sed.t. potius habeat in syllaba secũda: Iā auctores cōtra Ciceronē stare q̄libet magnos pipateticos/adiicie bat. Et ut homo erat/ omniũ (ut tum qdē uidebat̄) acerrimus in disputādo/atq; aurē (quod ait Persius) mordaci lotus aceto: prę terea uerborũ quoq; nostrorũ/funditator maximus: facile id uel nobis/uel ceteris tũ quidem suis sectatoribus persuaserat: ita ut (quod pene dictu quoq; nefas) pro cōcesso īter nos haberet̄/nec philosophiā scisse. M. Tulliũ/nec litteras græcas. Eniuero re dein tota diligētius puestigata/meas esse partis: & itē cuiuscũq; latini professoris/existimaui! Ciceronis gloriā/qua uel maxime contra græcos stamus: etiā uice capitis omni contentione defensare: q̄q̄ illā sua non antiquitas modo! sed quędā prope diuinitas extra ictũ/supraq; iniuriā posuit. Iā primũ igit̄ Argyropyli huius apud me quoq; nō exigui pōderis auctoritas/aliis auctoritatibus/mul toq; arbitror ualētioribus refellēda ē: tũ ostēdēdum! ex eo quod obicit̄/augeri Ciceronis pręconiũ: nedũ decrescat. Et pdibũt ī me diũ satis (arbitror) quod ad philosophiā modo ptinet/idonei Cī ceronis laudatores (ut simus īterī q̄ paucissimis cōtētī) Boetius/ Macrobius/& Augustinus. Nam qs Boetio/ uel ī dialecticis acu tior:/uel subtilior ī mathematicis:/uel ī philosophia locupletior?

uel in theologia sublimior? Quem tanti iuniores etiam philoso
phi/longe (arbitror) omnium pspicacissimi fecerunt: ut aquinatẽ
Thommã diuum hominẽ: magnumq; illum Thommę pręcepto
rem (Deus bone) quos uiros! habere meruerit enarratores: & ab
ipsius sententia/ne sit ulla quidẽ pene iã ꝓuocatio. Porro de Ma
crobio! cui rogo magis credendum: q̃ laudãti præcipue Boetio?
Deniq; ipsius Augustini tam alte nisa ĩ omnibus ferme discipli
nis est auctoritas: ut extra omnẽ sit aleã posita: sic ut ab ea iam/
ne trãsuersum qdẽ (quod dicit̃) unguẽ recedi/ fas habeat̃. Etenĩ
tanta ingenii cõstat eũ celeritate uiguisse: ut quidquid de arte lo
quẽdi/ & disserẽdi: quidqd de dimẽsionibus figurarum/ de musi
cis/ de numeris præcipit̃! etiam sine magna difficultate/nullo ho
minũ tradẽte/ perceperit: tanto dein acumine pręstitisse disputan
di! ut iure ĩ uno isto potissimũ/ totius ueritatis niti patrociniũ/
uideat̃. Consideremus igit̃ quid hi singuli saltẽ de Cicerone sen
serint: quãtũq; ei tribuerint ĩ philosophia: tũ credamus audacter:
nõ cuiusuis esse/calũniã cõflare homini: q fuerit a laudatissimis
hominibus/ tã singulariter laudatus. Boetius itaq; nõ modo sic
utitur identidẽ. M. Tulli testimoniis: ut ea pro firmissimis/ & in
uiolabilibus obiciat argumẽtis! sed & ipsius topicorũ (qui maxi
mus est honor) suscipere ĩterpretationẽ nõ erubescit. Macrobius
autẽ sic ĩ unius eiusdem libri/ uel exigua particula uersat̃: ut nec
Platoni cõparem facere/ nec omnibus insignire eũ/ disciplinarum
omniũ titulis/ dubitauerit. Deniq; Augustinus cum in academi
cis quanq̃ sub alterius ꝑsona/ nũc suũ Ciceronẽ/ nũc sapientẽ ap
pellãs: tandẽ ab ipso inqt ĩ latina lingua philosophiã/ & inchoa
tam esse & ꝑfectam: tũ in cõfessionibus ubi neutiq̃ personatus:
eos ex ꝓfesso damnat: q linguã Ciceronis mirant̃/ pectus nõ ita:
qn ĩmo quod affectũ mutauerit ipse! quod ad deũ preces & uo
ta cõuerterit! quod desideria nõ eadẽ/ quæ prius habuerit! quod
omnis ei uana spes euiluerit! quod ĩmortalitatẽ sapientię quęsie
rit/ estu cordis ĩcredibili! postremo quod surgere iam ceperit/ ut

ad deum reuerteretur! cuncta hæc/esse Ciceronis munus/fatetur: uniq; prorsus illius libro/qui uocaretur hortensius/omnẽ suæ salutis occasionẽ rettulit acceptam. Non.n.ad acuẽdam linguam liber inqt ille offerebatur: nec locutionem mihi! sed quod loquebatur psuaserat. Quod isti utinã legissent/qui somniũ ægroti nobis Hieronymi uapulantis ad tribunal obiectant: nec illud saltẽ cogitãtes: illum ipsum Hieronymũ: cũ post repetitã dein statim Ciceronis lectionẽ/periurus a Rufino argueretur: etiã grauissime cõqueri: quod sibi ab illo suamet sõnia obicerent. Ceterũ (ut ad ppositum reuertar) uicerit sane uel Argyropylus: uel quis alius Ciceromastix! Sed rogo istas prius transcẽdere audeat auctoritatũ moles: quas opposuimus. Eniuero de grecis litteris facilior/proniorq; sententia. Quis.n.tam hispida aure? qs tam inimicus ueritati! qui si pauca modo/peneq; etiam tumultuaria græca uerba: sparsim adhuc uel i epistolis ipsius olfaciat! quicquã se dicat unq̃ magis aut elegans/aut atticũ/ tota quoq; græcia repperisse? sic ut iure Posidoniũ/ doctissimũ illum hominẽ: deterruerit a scribendo: iure græcam nationẽ/græco de rebus suis cõmentario/cõturbauerit: in quo se ait libro totũ Isocratis myrhothecion: atq; omnis eius discipulorũ arculas: tum nõ nihil etiam Aristotelea pigmẽta consumpsisse. Qua mihi uidetur fiducia: non minus aliquãdo græcæ q̃ latinæ linguæ ueluti pomeriũ protulisse. Sit argumẽto uel illud (ut uno iterim contẽti exẽplo simus) quod ínocẽtiæ uocabulũ/negat habere apud græcos usitatũ nomẽ! sed habere ait posse tamen/Eulabian. Tum castigat íterdum quoq;/ceu segnitiam quorundam apud illos uocabulorum: sicuti cum uelle eos ait quidem distinguere! sed parum ualere uerbo: quod uel í illis probant: quæ sunt: melancholia/& furor: uel item i eo quod πόνον pro labore confusius illi/& dolore pariter/accipiunt: tum melius aliquid nos dicere indicat: q̃ illos: ut conuiuium/ut alia: multoq; melius quedã notata esse uerbis latinis/q̃ grecis: quod & significat multis locis reperiri! sed & carere hos ipsos nomine

rei cuiuſpiã quã maxime habeant familiarẽ/non diſſimulat. Nec ullus eorũ tamen quãlibet ĩquirẽdo ſe torſerit: inepti reperire ad huc/ aut excogitare uocabulum potuit. Iam uero nõ ne Apollo nius quoqꝫ ille Molo/ Rhetorũ omniũ ſui tẽporis celeberrimus: audita ſemel gręca. M. Tulli: ſed & extẽporali oratione: defixus diu ſtetiſſe: ac deniqꝫ ita mirabundus ꝓnuntiaſſe dicitᷣ: Ego uero te qdẽ Cicero/ cũ laudo/ tũ admiror: ſed me gręcorũ fortunæ miſe ret/ tędetqꝫ: quod humanitatis & eloquẽtiæ decora: quæ ſola no bis reliqua feceramus: ea quoqꝫ ꝑ te: (quãtũ ĩtelligo) romanis ar roganᷣ. Eniuero hoc illius iudiciũ nõ latinus: nõ ineptus aliqs: ſed Plutarchus ipſe/ gręco uir ingenio: romana grauitate in litte ris rettulit. Ergo ad hunc ſane modũ/ de ſciẽtia ipſius/ deqꝫ gręcę linguę peritia: teſtatũ nobis ueteres reliquerunt. Age uero nunc Endelechian quoqꝫ iſtã penſitemus: ſeram Ciceronis calumniatri cem. Vtrũ ne iſtic igitᷣ repręhẽditur/ quod Ariſtotelem dixerit ad hibuiſſe Cicero quintã quandam præter elementa naturam: & ſic ipſum animum nouo nomine appellauiſſe: Quod & Alexander Aphrodiſieus peripateticorum omniũ etiã ab Auerroe laudatiſſi mus/ inegregie ſubtilibus illis naturaliũ quęſtionum libris oſtẽ dit: quos a ſe lectos diuus Hieronymus gloriaᷣ: & Porphyrius ĩ cõmentario quod in Ariſtotelis decẽ genera per interrogationes edidit: & reſpõſiones: & Themiſtius ſuꝑ hos/ ĩ paraphraſi de ani ma ſecũda: & Simplicius/ ubi Ariſtoteleũ paris argumẽti uolumẽ ĩterpretaᷣ: & Quĩtilianus Ariſtides/ ĩ tertio de muſica: & poſtre mo ĩ epiſtola quadã ſua diuus Ambroſius (ut alios interim præ tereamus) unanimiter prope ſignificarũt. Quãq̃ de hoc utiqꝫ/ ne in uerbis qdẽ Ariſtotelis ipſis/ ulla dubitatio ẽ. An illud potius culpaᷣ/ quod endelechiæ uocabulũ/ nec ſuis litteris notauerit: & aliũ q̃ Ariſtoteles ĩtellectũ (ſicuti ſupra diximus) accõmodaue rit: Principio igitᷣ quęro ego ab iſtis: quo nã maxime argumẽto entelechian potius q̃ endelechian ſcriptũ collegerint ab Ariſtote le: Tam. n. uerbũ nouũ hoc: q̃ illud: nec minus altero ſignificari.

animus/q̃ altero poteſt: nec Ariſtoteles ipſe pfectionem potius/ q̃ motionem illam indicari continuam noua uoce pnuntiat. Crediderint ita ſane/Porphyrius/Themiſtius/Simplicius/aut ſiqui compares. Quæ autẽ tãdem inuidia eſt? etiã Ciceronem/aliter q̃ poſteriores opinatum: ſi ſtare ipſe ſicquoq; tueriq; gradum bene & fortiter poteſt? Nam ſit utra lectio uerior/ ea quã Cicero agnoſcit: an quæ apud poſteros obtinuit? ĩ incerto adhuc eſt. Etenim libri omnes Ariſtotelei: qui tam grãdi nunc quidem auctoritate pollent? ĩterpolati/pleniq; multis erroribus olim ſunt editi: ſi fidem Straboni accõmodamus/auctori non malo. Siquidẽ Neleus ille ſcepſius/ Coriſci filius/& Ariſtotelis/ Theophraſtiq; nõ ſolũ auditor? ſed & bibliothecæ ſucceſſor/& heres? libros utriuſq; philoſophi ſcepſin/ hoceſt ĩ ſuam patriam cõportaſſe uniuerſos phibetur. Hiq; dein? a poſteris ipſius/ metuentibus uidelicet attalicos reges/ librorũ iſtiuſmodi ſtudioſiſſimos? infoſſi terræ/neglĩgẽterq; habiti diu/tandẽ aliquãdo ab Apellicone Teio/ magna empti mercede dicunt? ſed carie/ſituq;(quod neceſſe fuit)multis exeſi/& labefacti locis: quos tamẽ ĩcõſultius ſupplere Apellicon ipſe/librorũ/q̃ philoſophię ſtudioſior: & pro arbitrio(queẽadmodũ qdẽ putabat)emẽdare auſus? plurimis temerauit erroribus. Hi tamen aduſq; Sullæ tẽpora (ſicuti Plutarchus memorat) athenis delitеſcebãt. Nã pipatetici ueteres/ordinariis iſtis/qbus oĩs inſtruit philoſophia carẽtes? paucos modo: quos uocãt exotericos habuerunt: eoq; poſteriores exqſitius philoſophati: quod Ariſtotelis uolumia/q̃q̃ alicubi/cõtaminata/puolutabãt. Quippe. L. Sulla bibliothecam Apelliconis iſtã reptã athenis/romam primus trãſtulit: tũ grãmaticus Tyrãnion & ei pene Suppar Andronicus rhodius: is q libros etiã pihermenias negat eſſe Ariſtotelis? magna copia libros eius philoſophi: tabulis etiã neſcio qbus editis ĩuulgarũt. Quo circa nihil eſt/quod iã dubitemus/qn de ſinceritate primęua lectionis iſtius/ pręſertim tãtillo diſcrimine/uel libera ſit ĩ utrãq; partẽ ſuſpitio: uel (ſi alterutri accedẽdũ)

turius Ciceronem sit præferri/longe priorem q̃ Alexander est: primus ex illa cohorte quã diximus! Aristotelis enarrator: quem Seueri floruisse tẽporibus/ uel ipsius de fato significat opus: æqualemq; ꝑpemodũ/ seu paulo credo maiusculum/ summis illis academicis Origene & Plotino. Quid autem prohibet: quominus Cicero ipse uidere matricem quoq; librorum Aristotelis: qui fuerint ipsius ætate publicati: si nõ icorruptã! certe (sicuti diximus) cõscribellatã/ potuerit? Tum & cõsulto factũ ab homine doctissimo crediderim: ut libero pectoris muro septus! eam nouo huic Aristotelis uocabulo interpretationẽ/ iure accõmodare sit ausus: quæ cum Platonis i Phędro sententia/ super animæ motu sempiterno/ atq; (ut Varro inquit) Dio: consentiret: de qua ipse quoq; uel i tusculanis quęstionibus/ uel in sexto Reip. uolumine/ commeminerit: Quãdo & Philoponus in Aristotelis uita: & Simplicius in cõmentariis de anima: & in extremo perihermenias libro Boetius ipse/ germanas esse/ & compares utriusq; philosophi sententias asseuerant: etiãq; libros septem composuisse Porphyrius traditur: quibus hoc maxime argumentũ colligeretur! eandem Platonis esse prorsus: & Aristotelis hęresin: quod & Picus hic Mirãdula meus: in quadam suarum disputationum præfatione tractauit: & uero uerius esse! copiosissimo opere (credo) pulcherrimoq; peruincet (nisi me tamen gustus fefellit) quod de Platonis hac ipsa/ quam dicimus: & Aristotelis concordia! noctes atq; dies molitur/ & cudit. Ita non modo/ nõ errasse in uocabulo isto noster Cicero! sed uel eruditius aliquanto q̃ ceteri: uel ad suam sectam scripsisse accõmodatius itelligetur: ut quod de clarissimi uiri doctrina/ tã idonei/ q̃ superius ostẽdimus auctores spoponderunt! etiã ipsemet/ in quo pręcipue diuerticulo calũniã patiť! largissime/ cumulatissimeq; pręstiterit. Nec autẽ nouũ Ciceroni/ aut inusitatũ! calũniam pati a gręcis: quãdo etiã Didymus sex libros aduersus eũdẽ cõposuit: Sillographos imitatus maledicos scriptores: q tamẽ libri iudicio doctarũ aurium sunt improbati. Sic

aduersus generosissimũ leonem/procul/despectis uocibus/etiam quidam sæpe lucernarii canes baubantur.

Caput ii.

Quę sint crepidæ apud Catullũ carpatinæ: quod probe scriptum uocabulum: perperam mutatur.

u Alerius Catullus in epigrammate quodam sic ait
Ista tamen lingua/si usus ueniat tibi/possis
Culos: & crepidas lingere carpatinas.

Quæsitum uero a multis: explicatum adhuc a nemine: quæ sint carpatinæ: seu carbatinæ crepidę: nam utrunq; recte/Sed & itẽ carbasinæ/dicitur. Quidã autẽ plani: & tenebriones ĩ litteris: uetere expũcto uocabulo/nescio quas supponũt/aut cercopythas/aut coprotinas ex hara ꝑductas/nõ schola: uocabula nuda: nomina cassa: & nihili uoces. Nos de gręco istrumẽto: quasi de cella ꝑna/non despicabilis: nec abrogãdæ fidei/ proferemus auctoritates: quibus & lectio præstruatur incolumis/ & interpretamenti nubilum discutiatur. Iam primum igitur/Iulius ipse Pollux/libro nono ad Commodum Cęsarem/carbatinas esse ait rusticũ calciamẽtum/sic a Caribus appellatum. Aristoteles uero in secũdo de animalium historia/chamelos calceari carbatinis scribit: ne scilicet ĩ exercitu/longiore itinere fatiscãt. Sed & quattuor extãt gręce nimis q̃ libelli elegãtes poemenicon titulo: quorum in secundo/senex quidam cum pera & calceis carbatinis ĩtroducitur: & Lucianus in dialogo: q uel Alexander: uel Pseudomãtis inscribit̃ oratores quospiam e paphlagonia carbatinis calceatos ait. Deniq; etiam Xenophon Socraticus anabaseos tertio/ Cũm defecissent inqt/ueteres calcei carbatinas habebant ex recentibus coriis bubulis confectas: quẽ etiã locũ/dissimulato tamen auctore/Suidas adducit. Quin interpres quispiam Xenophontis eiusdem/carbatinas esse addit/barbaricum calciamentum.

Caput iii.

Quibus uerbis Horatius chamelopardalin significauerit: queq; sit eius animantis facies: quibusq; etiam nominibus censeatur: & quo primum tempore uisa in italia.

h Oratius in epistola ad Augustũ: Diuersum/ inq̄t/ cõfusa genus panthera/ chamelo. Nos olim iã publica prelectione dictauimus uideri eũ de chamelopardali: quæ uulgo Girafa dicit̃/ sentire. Quã.n. uocamus pantherã: græci pardalin. Et hanc a rege dein ipso ægypti q sultanus uocat̃: inter munera alia dono missam Laurẽtio Medici uidimus: nõ tam meo: q̃ ĩgeniorũ omniũ/ uirtutumq; patrono. Tãtum mirati sumus habere ipsam cornicula: quãq̃ mas erat: quoniam de his nihil hactenus in ueteribus memoriis legebamus. Ceterum grecus Heliodorus non dilute scriptor auctoritatis/ libro ethiopicon decimo: in hanc fere me sentẽtiam de ea meminit: cum scilicet Hydaspæ regi ethiopũ dono datam ab Auxomitarũ legatis fabulatur. Postremo inquit accessere etiam Auxomitarum legati/ nõ uectigales illi quidem: sed amici/ & federe iuncti: qui beniuolentiam rebus prospere gestis indicantes: cum alia & ipsi munera obtulerunt: tũ imprimis animãtemquampiam inusitata specie/ naturaq;: cuius ad magnitudinem chameli proceritas. Color/ pellisq; panthere/ maculis ueluti florentibus uariegata. Postremæ infra aluum partes: humi subsidebãt/ sicuti i leonibus uidemus. Humeri: pedesq; priores/ atq; item pectus: preter ceterorum membrorum rationem procera. Tenuis ceruix: & quæ de reliqua corporis mole/ in olorinum collũ se tenderet. Chamelo caput simile. Maior ipsa pene duplo/ q̃ libyssæ struthi: subscriptosq; uelut oculos/ torue motans cõtinuebat. Incessus autem/ lõge animantium ceterarum terrestrium: uel aquatilium dissimilis: neq; enim uicissatim crura simul: Sed dextra pariter: dein sinistra utraq; agitabat. Cũq; iis suspẽsa pro ferebat latera: tractu/ motuq;/ tam facili: ut eam quo uellet/ tenui

capistro uertici deuincto/ueluti fortissimo uinculo/magister per duceret. Hęc ut est cóspecta animans/omnē continuo multitudi nē obstupefecit: speciesq; nomē inuenit: ex iis quę pręcipua ī cor pore: sic ut extēpore eam populus/chamelopardalin appellaret. Hactenus Heliodorus. Dion uero/gręcus & ipse auctor/ī tertio quadragesimoq; romanæ historię libro/ de Cęsare narrās/ ita fer me scribit. Chamelopardalin uero primus ipse romā adduxit: & populo ostēdit. Id animal cetera chamelus: crura autē inæqualia habet/ posteriora prioribus magis breuia: ut a clunibus attolli sensim/quasi ascēdēti simile īcipiat: corpusq; reliquū/ sublime ad modum cruribus prioribus sustēratur/sed ceruix ī altitudinē pe ne peculiarem se tollit. Colore ipsa maculoso/ceu panthera: quo fit ut amborum ꝑmiscuo uocabulo censeat̃. Plinius uero de cha melis tractās/ hoc quoq; addit. Harum aliqua similitudo ī duo transferr̃ animalia. Nabun æthiopes uocāt: collo similē equo: pe dibus/& cruribus/boui: chamelo/capite: maculis albis/rutilum colorē distinguētibus. Vnde appellata Chamelopardalis: Dicta toris Cęsaris circēsibus ludis/primum uisa romę. Ex eo subinde cernir̃ aspectu/magis q̃ feritate cóspicua: quare etiā ouis ferę no men inuenit. Consimilia ferme huic etiā Solinus ꝓdidit: quo lo co de æthiopibus. Sed &. M. Varro in libro de lingua latina ad Ciceronē/Chamelus inquit suo nomine syriaco ī latinū uenit: ut alexandrea/Chamelopardalis/nuper adducta: quod erat figura ut chamelus/maculis ut pāthera. Risi etiā nuper/ quia uerbū ex Varrone dimidiatū/pardalis tantum/nescio qs grammaticus in lexicon rettulerat suum: quod per ordinem litterarum composi tum circumfertur: Cētum autem Gordiani principis ludis exhi bitas: autore Capitolino feras oues accepimus.

Caput iiii.

Quam multa poetarum interpretibus legenda: quodq; satyram Persius de Alcibiade Platonis effinxit.

q Vi poetarum interpretationem suscipit: eum non solum (quod dicit̃) ad Aristophanis lucernã: sed etiã ad Cleanthis oportet lucubrasse. Nec ꝓspiciẽdæ autẽ philosophorũ modo familię: sed & iurecõsultorũ/ & medicorũ itẽ/ & dialecticorum: & q̃cunq; doctrinæ illum orbẽ faciũt: quæ uocamus encyclia/ sed & philologorũ quoq; omniũ. Nec prospiciẽdæ tantũ: uerum itrospiciendæ magis: neq; (quod dicit̃) ab limine/ ac uestibulo salutãdæ: sed arcessendæ potius i penetralia/ & i intimam familiaritatẽ: si rẽ iuuare latinã studemus: & insciriã cottidie iualescẽtem ꝓfligare: alioqui semidocta sedulitas/ cũ magna sui psuasione: detrimẽto/ nõ usui. Plurima tamẽ/ in philosophorũ maxime opibus inuenias: quę sint i poetarũ nostrorũ libros ascita: quale uidelicet: quod etiã annos abhinc aliquot Persiũ publice poetã enarrãtes indicabamus. Satyrã ipsius q̃ntã/ cuius est initiũ Rem populi tractas/ ad Platonici dialogi qui primus Alcibiades uocatur exẽplar/ ueluti deliniatã: sic ut nõ ea solũ/ quę de iusto atq; iniusto/ deq; sui cuiq; notitia: Socrates inibi cũ Alcibiade agit/ delibasse ex eo pudenter: sed locos etiã quospiam/ si non magni momẽti: certe Veneris tamẽ plenissimos/ & leporis duxisse indidem Persius intelligat̃. Quod genus & illa: Dic hoc magni pupille Pericli/ quoniã Socrates quoq; ostendit/ omniũ maximũ uisũ Alcibiadi/ quod ipsi relictus a patre tutor Xãthippi filius Pericles. Sic item. Dinomaches ego sum. Ductum ex eo/ quod apud Platonẽ sic est. ὦ φίλε παῖ κλεινίου καὶ Δεινομάχης Cõsimiliter quod ait ibidẽ. Tecum habita: nõ ne dialogi eiusdẽ ꝓuidisse uidetur uoluntatem? Siquidem (quod Proclus enarrator affirmat) nihil hic aliud Plato/ q̃ litteram delphicam respexit: monẽtem: se q̃sq; ut norit. Quod & Picus Mirandula/ noster amor: i heptaplo sua: quam mox editurus: de septiformi sex dierũ geneseos enarratione: pulcherrime tetigit. Hęc igit̃ iuenisse aliquãdo: uel inuicem etiã cõtulisse: nõ emolumẽtum modo studiosis: sed & uoluptatem pepererit/ minime uulgarem.

Caput v.

Qui sit apud Lucretiũ Durateus equus: quodq; legendũ apud Valerium Flaccum: non quidem: Nox dorica: sed durica: uel duria potius: in libro argonauticon secundo.

LVcretius ĩ primo de rerum natura: Nec cũ durateus troianis pergama partu Inflãmasset equus nocturno graiugenarum. Durateũ uocauit equũ illum troianum ab Epeo fabricatum, perite simul, & eleganter: quæ grȩca uox, & poetica ligneum significat: & sane Durateon uocat hunc etiam Homerus equũ, libro octauo Odisseȩ sic inqens. ἀλλ᾽ἄγε δή μετάβηθι καὶ ἵππου κόσμον ἄεισον δουρατέου. τὸν ἐπειὸς ἐποίησεν σὺν ἀθήνῃ. Et item paulo post. δουράτεον μέγαν ἵππον ὅθεῖατο πάντες ἄριστοι. uulgoq; eundem nõ Durateon: sed durion, cõmuniore lingua, sicuti etiam poeta Aristophanes. At enim opici homines, dictionẽ sibi incognitã expungere, proq; illo, quod est Durateus, reponere nugamenta quæpiã: uel duratuens: uel dira tenens, occeperũt. Id ne attentare amplius audeant: uisus mihi sum facturus operȩ pretiũ: si de isto quoq; nõ nihil, miscellaneis inseruissem. Sed & codicem ꝓxime nobis argonauticon Valeri Flacci peruetere: Taddȩus Vgoletus parmẽsis Matthiæ Pannoniorũ sapientissimi & inuictissimi regis aulicus, homo litteratissimus ostẽdit: e quo fluxisse opinor & ceteros: q sunt ĩ manibus, cuius ĩ secundo sic est. Manet ĩmotis nox durica fatis: nõ ut uulgo legiť dorica. Quæ certo aut uera & emẽdata lectio: aut (quod suspicor magis) ueræ ꝓxima: ut, quod & usus: & uocalitas ꝑsuadet: nox duria sit apud illũ: qua scilicet, Inclusos utero danaos, equus ille Durius, hoc est idẽ q Durateus, patefactus ad auras reddiderit. Neq; autem diphthõgus impediat. Quã.n. δούρειος grȩce, tam & δούριος

Caput vi.

Quo intellectu Catullianus passer accipiendus: locusq; etiam apud Martialem indicatus.

p Asser ille Catullianus, allegoricos ut arbitror, osceniorem quépiam celat intellectum, qué salua uerecundia, neqmus enuntiare. Quod ut credam Martialis epigrammate illo persuadet: cuius hi sunt extremi uersiculi

Da mi basia, sed Catulliana
Quæ si tot fuerint: quot ille dixit!
Donabo tibi passerem Catulli.

Nimis. n. foret insubidus poeta, (quod nefas credere) si Catulli passeré deniq;: ac non aliud quippiam: quod suspicor magis, do naturũ se puero post oscula diceret. Hoc qd sit! eqdé pro stili pu dore, suę cuiusq; cõiecturę, de passeris natiua salacitate relinquo.

Caput vii.

Pathicos homines Iuuenalem innuere: qui digito scalpant uno caput: idq; de Calui poetę uersiculis.

q Vi digito scalpũt uno caput: Sane mollé uirũ ex eo signi ficari apud Iuuenalé, i satyra nona nemini dubium! sed & Põpeiũ, sic a Clodio notatũ! Plutarchus idicat: i Põpei ui ta: ut illud iterim omittã! quod i libello quoq; eo, notã hãc Pom pei attigit: cui titulus é! Quo pacto fiat: ut inimici quoq; psint. Quin & Ammianus Marcellinus historiæ libro. xvii. Põpei ob trectatores ait etiã hoc i eo ludibriosũ & irritũ obseruasse: quod genuino quodã more, caput digito uno scalpebat. Ceterũ nõ tã mollis ex his uerbis: q̃ plane pathicus: & draucus aliquis desi gnat̃. Quod genus homines, i satyra uniuersa Iuuenalis isectat̃. Alioqui lãguidus oppugnator & lenuncidus, uel potius (ut ita dixerim) Ficulneus poeta sit iste: si iã quasi in molles ferat̃: hac re nus in pathicos inuectus. Alludit. n. sicuti mihi uidet̃, ad Calui

poetæ uersiculos i Pompeium: de quis ita est apud Senecam/ in libris oratorū/ & rhetorū. Carmina quoq; iquit eius/ q̃uis iocosa sint! plena sunt ingentis animi: dicit de Pompeio: Digito caput uno/ scalpit: quo credas hūc sibi uelle uirum. Hucusq; Seneca de Caluo. Quare cum poeta Iuuenalis/ indicare conaretur: conflue re romam pathicos omnis: hoc est eos: qui sibi uirum uellēt/ fe stiue id īnuit ex particula Calui uersiculorum: tum quidem (ut est uerisimile) notissimorum/ per quam consequentia noscitaren tur. Deq; his item supradictis Calui uersiculis/ sentire Porciū la tronem declamatione quadā apud eūdē Senecā/ arbitror: qui ita dicat: In Cn. Pompeiū/ terra/ mariq; uictorē/ fuit q carmē compo neret/ uno (ut ait) digito caput scalpentem: fuit aliqs/ qui licen tia carminis/ tres auratos currus cōtemneret. Hæc Porcius latro. Quoniā autē liber hic Senecæ/ quē adducimus/ rarissimus adhuc inuentu: ꝑpterea quasi nouū dignati sumus hūc locū nostris cō mentationibus: ne quis exposita nimis forsitan/ & ꝑculcata/ ue lutiq; in medio iacentia putet retulisse.

Caput viii.

Cur errantium siderū uocabula: diebus tributa: rationesq; inibi ordinis eorum/ scitu/ relatuq; iucundæ.

n Omina ista dierum/ de stellarū errantiū uocabulis appel lata: quā habeāt/ aut originē/ aut rationē: nusq̃ sane alibi/ me legere/ q̃ apud historicū Dionē memini. Cuius ex li bro septimo/ atq; trigesimo sic uerba possumus iterpretari. Nam quod his septē stellis/ q planetes uocant: dies assignari/ receptū est! iuentū qdē putat ęgyptiorum. Sed i omnes tamē homines/ haud ita pridē: (ut sic dixerim) uulgari coeptū. Ceterū gręci uete res: (q̃tū eqdē sciā) nullo ꝑrsus eā rem pacto cognitā habuerunt. Quoniā uero/ cū nationibus aliis/ tum romanis uel maxime! sic mos ꝑuulgatus hic est: ut quasi iā patrius uideat pauca sup iis/

edisseram: & quo pacto/qua ue causa sic ordinentur: exponam. Duplex igitur audita mihi ratio est/ utraq; sane haud intellectu difficilis: sed ut ambæ tamen inspectionem contineãt. Nã siqs harmoniã/quæ diatessaron appellaṫ: qua una uis uniuersa musicæ totius cõtineri creditur: ad stellas has/ qbus omnis cęli ornatus distinguitur: eodem quo feruntᷣ ordine/rettulerit: Atq; ab orbe illo supremo/q Saturno tribuitur/incipiẽs/omissis duobus sequentibus/ quarti deniq; dominum nũcupauerit: ac dein duos item alios trãsiliens/ septimũ adiecerit: eodẽq; modo ꝓgrediẽs/ pręsides illorũ deos subinde in orbẽ recensuerit: atq; ita dies adnumerauerit: deprehẽdet omnes ratione quadã musica/cũ cęlesti illa distinctione/ornatuq; cõgruere. Ceterũ hæc una est: quæ ferṫ ratio. Altera uero eiusmodi. Si diei/noctisq; horas a prima statim ceperis numerare: Sic ut eam Saturno: dein sequẽtem Ioui: tertiã Marti: quartam Soli: qntam Veneri: sextam Mercurio: septimam Lunę tribuas: per eam scilicet orbium seriem: quę ab ęgyptiis traditur: atq; item denuo facias/ donec horas quattuor/ & uiginti pertrãseas: inuenies primã sequẽns diei horã/soli cohęrentẽ. Tũ hoc idem ĩ quattuor illis/& uiginti horis/eadem qua prius ratione/si facias: Lunæ primã tertii diei horã/cõciliabis. Quod si subinde hoc ipsum ĩ ceteris obseruabis: congruentẽ plane deum/ sibi dies quęlibet asciuerit. Hæc Dion: festiua nimis/& arguta: (ni fallor). Sed quoniã uulgo nũc sabbatũ/diesq; dominicus/ uetus amisere nomẽ: cũ ceteri etiã nũc retineãt: scire studiosos cõuenit: & hũc Saturni/& illũ Solis appellatũ. Nã de solis die (quãtũ equidẽ nũc recordor) etiã Sozomenus gręcus historicus/etiãq; diuus Hieronymus: de Saturni/aũt/uel hic ipse Diõ libro eodẽ/uel Frõtinus ĩ strategematis: uel itẽ poeta elegiarũ Tibullus/ uel postremo etiã Tertullianus ĩ apologetico/& Gaudẽtius ĩ sermonibus cõmeminerũt. Sed & Faustus mileuitanus Manichęorũ ꝓpugnator ille maximus/ita iqt. Placet suscipere sabbatorũ otiũ: & saturniacis manus isertare catenis. Nec illud omiserim: mutata dierũ

istorũ nomina/ĩ quę nũc a christianis usurpant̃: auctore Constãti no prĩcipe: sicut ĩ illius græca laudatione meminit/Nicephorus.

Caput viiii.

Quid in litteris Domitio: & quatenus credendũ: deq; illius eui dẽti pudendoq; errore super uoce Attegias.

d Irue maurorũ attegias. Hoc Iuuenalis hemistichion de saty ra quartadecima: q̃ aut erudite/ aut fideliter/aut etiã ꝑspica citer enarret Domitius! age iã (si uacat) ĩspiciamus. Sed pauca de homine prius/siq́s hęc etiã fortasse. Domitius igit̃ calderinus ue ronẽsis/q decẽ abhincãnos uita fũctus! ut fuit acris ĩgenii/mul tęq; ĩ litteris ĩdustriæ: latinæ linguæ diligẽtissimus: græcæ nõ ĩcu riosus: Nõ ꝓsã cõdere absurdus: nõ carmẽ. Nimiũ sui tamẽ (quod opa ipsius testant̃) admirator: ac ꝓ sentẽtia cui semel adhęserat/ etiã cõtra uerũ cõtumax & refractarius. Tũ ob id ĩ scribẽdo quoq; iactãtior: atq; oium prę se cõtẽptor: oium q̃minima occasiuncula cauillator: & sine discrimine uellicator. Itaq; etiã simultates eum doctissimorũ hominum nimio plures exercuerunt: odioq; apud eos: neutiq̃ obscuro laborauit: auctoritatis uulgo tã magnę fuit: ut romę ĩter ꝓfessores/ iuuenis adhuc! primã sibi celebritatẽ uin dicauerit. Cuius tuẽdę/ ac retinẽdę gratia! factũ cõpluries pura mus: ut ĩ suis opibus frõtẽ ꝑfricuerit: & p æqua/p iniqua famam captãs: parũ ex fide quęꝑiã retulerit: nõnulla etiã male sollers: & pręstigiosus/speciẽ q̃dẽ primorẽ ueri habẽtia: magno credẽtiũ dĩ spẽdio: sentẽtiis ignorabilibus ĩplicuerit: & puluerẽ (quod aiũt) oculis offuderit: aut sicubi maior difficultas! nec absistens/ nec cõgrediẽs/spem lectoris eluserit. Ita dũ nescire se nihil ꝓbare cõtẽ dit! etiã parthis aliquoties & cretẽsibus mẽdacior ĩuenit̃. Cuius exẽplũ secutis/aliis quoq;/ ĩ oẽs iã litterarũ articulos (ut uerbis utar Varronis) hęc mali gãgrena sãguinolẽta ꝑmeauit: pręcidẽda deletili stili parte certatim a doctis oibus/ ne ad uitalia usq; de serpat. Sũt aũt editi ab eo grãmatici cõmẽtarii aliquot ut ĩ Martia

lem/ Iuuenalemq; poetas: quos & Medicibus meis/ Laurentio/ Iulianoq; fratribus dedicauit/ a quibus etiam/ muneribus est am plissimis honestatus. Sed & in Stati siluulas: & in epistolam Sap phus: in Ibin quoq; Nasonis/ edidit quæpiam/ plena nimirum bonæ frugis/ ubi non fucum facit! & lectoris credulitatem ludi ficatur. Ceterum Georgius Merula/ uir plane doctus/ ac diligẽs: longeq; q̃ Domitius in scribendo cautior! & nunc primi fere no minis! non remulo (quod aiũt)! sed uelificatione plena iuectus: cõmentariorũ illius i Martialẽ/ per multis editis notis/ licentiam primus hominis/ magno ueluti passu gradientem/ prorsusq; iam ferocientẽ compescuit. Nos quoq; dein primæ sub flore iuuentę/ non quidẽ ut ipsius libros plane de manibus excuteremus! sed ut somniculosam iuuentutem/ uelut in aurem utranq; dormien tem/ expergefaceremus: in ipso iam tum/ nostrę professionis tiro cinio: sic/ eundem/ leniter quandoq;: quasiq; parcente manu ferie bamus: & nunc idem facturos prẹfamur/ utcunq; res feret: quo fi des nobis/ libertasq; cõstet. Neq; enim patiemur quatenus uires suppetent! impune illudi credulę iuuentuti/ & simplicia ingenia supplantari. Quoniam autem (ut est apud Plautum) feliciter sa pit is: qui periculo alieno sapit: cauebimus ipsi quidem pro uiri li/ nequid in hos libros: quod nõ defendi queat auctoritatibus/ referamus. Quid autem ad summam de ipso sentiamus/ si uitia uirtutibus pensemus: & qua parte ingenii maxime steterit ęstime mus! uel epigramma testetur nostrum/ quod ĩ ripa Benaci lacus/ ipso Domiti natali solo/ Baccius ugolinus florentinus/ atq; An gelus Maffeus ueronensis/ illius memorię studiosi/ nouennium ferme abhinc/ icidendum saxo/ curauerunt: quod & hic adscribã.

Asta uiator: puluerem uides sacrum/
Quem uorticosi uexat unda Benaci:
Hoc mutat ipsum sępe musa libethron
Fontemq; Sisyphi/ ac uirecta permessi:
Quippe hoc Domitius uagiit solo primum:

Ille/ille doctus/ille/quem probe nosti/
Dictata dantem Romulę iuuentuti/
Mira eruentem sensa de pęnu uatum.
Abi uiator/sat tuis oculis debes.

Sed nimis multa fortasse de homine: pauca præsertim polliciti: quod eo tamē consilio fecimus: ut offam ueluti quãpiam grāmaticis istis diobolaribus/ omnia quasi ꝑ nebulā uidētibus/ obiceremus: qui nihil omnino rectum putabūt/ nisi quod ipsi deniq; tritū diu/ proculcatūq; de suis illis ꝑfitentium cōmentariolis excerpserūt. Ad attegias autē quod attinet/ ipsius hæc Domiti uerba sunt. Alii inqt accipiūt lingua maurorum attegias mapalia significare. Ego potius ītelligo/ hoc significare mauritaniā ad extremam partem libyæ. Dionysius.

Ad summam libyen habitant attegias undas/
Alcidę qua sunt statuæ maurusia plebes.

Hæc ille: uidēs utiq; meliora/ deteriora sequens: uolebamq; sane ista credere/ sed rumor uera negat esse. Dionysiū uero citat auctorem: Domitius: q si unq̃ uocabuli istius mētionē fecisse ullā reperieť/ cedā: tollāq; manū iam tū: meq; omniū haberi uanissimū nō recusabo. Sed ut omni remota uessica: rē putemus ipsam/ nō sunt Dionysi uersus hi/ nō sunt. Verum Prisciani potius/ quo libello/ Dionysiū poetā de gręco interpretatur. Corrūpit eos autē Domitius/ atq; deprauat. Nā quod apud Priscianum fuit/ ad tethyos undas/ priore inducta/ īterpolataq; scriptura/ ꝑ eo supposuit attegias undas/ neutiq̃ ut arbitror facturus/ si rationē carminis/ aut si spatia morasq; syllabarū cōsuluisset/ cū uocabulū/ quod est attegias/ antepenultima porrecta syllaba/ cōtra ipsius quē interpretatur testimoniū: Tū postrema breui/ cōtra omniū posuerit auctoritatem. Bene quod extat Dionysius: cuius esse græcos illius argumenti/ hos puto uersus.

ἀλλ᾽ἤτοι ϖυμά τὴν μὲν ἐϖί γλωχῖνα νέμονται
ἀγχοῦ στηλάων μαυρουσίδοσ ἔθνεα γαίησ.

Licet auté euoluas iam totũ: uidebis ne minimã qdé suspicioné subesse attegiarum! apud Dionysium: uidebis aliũ citari ꝓ alio: expũgi uerã scripturam: supponi falsam: rationé syllabarum / uel carminis / haberi nullã. Et dubitabit aliqs ab ipso iam liberrime dissentire / & refutare has nugas: uel si preiudicata pridem de hominis ĩgenio / doctrinaq; opinio: causam faciat inuidiosiorem! Ceterũ Attegias ipsi uel tabernacula / uel umbracula / uel (si hoc magis placet) mapalia ĩtelligimus: qualia Mauri colunt: qui numidę a romanis: ut historiæ scriptor Herodianus / est auctor. Vocabulũ id Rufinus usurpat ĩ libro Iosepi / de bello iudaico septimo. Cũ ad festũ inqt dié uenisset: quo Attegias ĩ honoré dei / cõponi ab hominibus mos é. Nã quod latine Rufinus cõponi attegias ait / id ipse auctor Iosepus σκηνοποιεῖσθαι dixerat grece.

Caput x.

De Baptis / & cotytto: deq; cotyttiis: tũ apud Iuuenalem / & Horatium recta indicata lectio / enarratioq;.

C Ecropiam soliti Baptæ lassare cocyton. Hunc Iuuenalis uersum Domitius expositurus! erraticis (ut ita dixerim) suspicionibus / fibulam laxans: ineptias hallucinatur / & nugas meras / Baptas esse inquiens Cereris sacerdotes: Cocyton Cererem: nec arbitror hoc unquam dixisset: si quod ĩ homine non pudoris dixerim! sed sensus omnino / uestigium fuisset: Nos enim tunc demum credituri: cum quispiã profeteretur / quo satis certo auctore stetur. Sed est hoc familiare huic (agam enim iam liberius) ut cum nihil explicare possit: implicet: & quidquid obuium sit arripiat / eoq; feratur diffidente conscientia / quo denique ipsum impetus errabundæ opinionis impellit. Nos antiquam comoediam poetę Eupolidis / ĩnui suspicamur: quod ueterum excellens auctoritas persuasit: Etenim de ea / sic Platonius græcus auctor: ubi de comoediarum differẽtiis agit.

ἴσμεν γοῦν τὸν εὔπολιν ἐπὶ τῷ διδάξαι τοὺς βάπτας ἀποπνι
γέντα εἰς τὴν θάλατταν ὑπ᾽ ἐκείνων εἰς οὓς καθῆκε τοὺς βάπτας
Scimus inqt Eupolin quoniam Baptas fabulam docuerit: ab iis
ipsis in mare sũmersum: contra quos Baptas emiserat. Lucianus
quoq; ĩ ea oratione: quæ inscribitur ad ineruditũ/ multos empti
tantẽ libros: ĩ hanc ferme sentẽtiam: Dic mihi inqt etiã ne Aeschi
nis orationẽ aduersus Timarchũ legis? an uero illa omnia scis:
& nosti singula? Aristophanẽ uero/ & Eupolin/ subisti? Baptas in
tegram fabulã pellegisti? Tũ nihil ex his pertinere ad te putasti?
neq; ea cũ agnosceres erubuisti? Sed & Hephestion/ ĩ enchiridio
de acatalectis agens: duo citat uersiculos ex Eupolidis Baptis.
Et Suidas/ unũ ex eisdẽ in uocabulo/ quod est Atrypheros. Iam
primũ igit̃ cõstare opinor/ Baptas comędiã fuisse: ueterẽ & mor
dacem/ poetæ Eupolidis. Quod autẽ comoediæ argumẽtũ: quę
materia? ꝑ ipsa/ quæ nunc extant uestigia/ sagaciter indagabitur.
Athenieñses igit̃ ea tempestate/ sacra quædam religionesq; peregri
nas/ nouosq; deos asciuerant: quibus nocturnæ ꝑuigilationes/
essẽt ĩstitutæ: magnorũ deĩn flagitiorũ causa/ sicuti romę baccha
nalia. Sed inter sacra cetera/ fuere etiam quæ dicerentur/ cotyttia.
Cõtra hęc nocturna cotyttia scripsisse Eupolin Baptas putamus?
sed & alios comicos: interq; eos Aristophanem quoq; uidemus/
totum hoc genus peruigiliorum/ & peregrinitatis exagitasse. Sic
ut Iuuenalis/ quæ romæ fierent contra ritum cerimoniarum/ non
dissimilia dicat iis: quæ Baptæ athenis in nocturnis cotyttiis pa
trarent. Cicero in legibus sic ait. Quid autem mihi displiceat in
nocturnis/ poetę indicant comici: qua licentia romę data: qd nã
egisset ille: qui in sacrificium cogitatam libidinem intulit: quo
neque impudentiam quidem oculorum adici fas fuit? Et mox
idem. Atq; omnia nocturna/ (ne nos duriores forte uideamur)
in media græcia Diagondas Thebanus lege perpetua sustulit:
Nouos uero deos/ & in his colẽdis/ nocturnas peruigilationes/
Sic Aristophanes facetissimus poeta ueteris comoedię/ uexat? ut

apud eum Sabadius: & quidā alii di peregrini/ iudicati e ciuita
te eiciant̃. Apparet utiqꝫ de Ciceronis teſtimonio/cū Ariſtopha
nem/tū comicos alios ueteres/cōtra nouos deos/ cōtraqꝫ noctur
nas puigilationes/aciem ſtili deſtrinxiſſe. Cum uero ex ſuperio
ribus liqueat/Baptas fuiſſe comędiam/qua turpia & obſcena car
perent̃/atqꝫ hic de Baptis/ deqꝫ nocturnis atheniēſium ſacris mē
tio: quæ nos Cotyttia fuiſſe appellata declarabimus/qs nō intel
ligat iam/ Baptas fuiſſe deniqꝫ/qua potiſſimū fabula/ talia uexa
rent̃? Strabo autē ī libro de geographia decimo: Cotyttia bendi
diaqꝫ ſacra fuiſſe apud Thracas narrat: ex qbus orphica ſumpſe
rint originē: deāqꝫ nominat Cotyn: cuius faciat Aeſchylus men
tionem: tum idē paulo poſt athenienſes ait/multa ex peregrinis
ſacris accepiſſe ὥστε καὶ ἐκωμῳδήθησαν inquit. Sed & inter ce
tera/quæ peregrina ab iis recepta ſacra cōmemorat: prima enume
rat thracenſia: quæ ſupra oſtēdimus: cotyttia bendidiaqꝫ appella
ri. Liquet igit̃ cotyttia/ ab atheniēſibus ſacra externa coli ſolita:
liquet etiā uexata a comicis: cōiectura autē ducimur/ ut cum de
Baptis/hic mētio? quā ſcimus fuiſſe Eupolidis comędiā: deqꝫ ſa
cris atheniēſium nocturnis? ī ea potiſſimū id genus ſacra exagi
tarent̃. Ceterū deam/quæ talibus præeſſet ritibus/puigiliiſqꝫ/Co
tytto uocatā putamus: a qua etiā recta ratione cotyttiorum eſt ī
clinata appellatio: quæ quoniā dea/comędiis ueteribus defama
tiſſima: ideo Syneſius in epiſtola quadam/ cuius principium eſt
ὁ καὶ τοὔνομα δοῦλος καὶ τὴν προαίρεσιν adhūc plane modū
narrat ἑρμῇ μὲν καὶ ἡρακλεῖ τοῖς παλαίστρας ἐφόροις οὐδὲ
κατὰ μικρὸν πρέπει κοτυττοῖ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀττικοῖς
κονισάλοις νεωκορεῖ Quibus uerbis ſignificat̃/eū de quo in epi
ſtola agat: non Mercurio congruere/non herculi paleſtræ pręſidi
bus? Sed eſſe cotyttus ęditimū: ceterorūqꝫ apud atticos deſpica
tiſſimorum. Quare cotytto legēdū nō cocyton: præſertim cū ſyl
labę repugnet quātitas: quæ ne tum qdem breuis/cū.c. alterum
ſubtraxeris: ut Domitius pręſcribit/inſcite ille qdem nimis (ſit

uero uenia) nimis inq̃ inscite, negligenterq;: qui non cogitauerit primã nominis syllabam: nõ positu modo, cui dũtaxat occurrit: sed natura quoq; productã. Quidam tamẽ hanc deã, Cotyn ma luere, q̃ Cotytto: sicuti Strabo supra: sicuti alibi Synesius idẽ his uerbis. θαρρῶν ἀποφαίνου τὸν ἄνδρα ἡμίγυνον αὐτόχρημα θιασώτην τῆς κότυος. Audacter inqt pronuntia uirũ eum semi marem statim, sodaléq; Cotys: quem exponẽs locum Suidas Co tyn deã coli ait turpium pręsidem. Vnde inqt sunt Clisthenę, & Timarchi, & qcunq; lucri gratia formã colunt, ad infandam libi dinem, sicut effeminati, & capillũ fingentes uniuersi. Sed & alibi credo iuenient: quibus hæc adiuuenĩ uiri docti: si doctrinæ stu dium adhibuerint: Quin apud Horatiũ quoq; i epodis, ita legẽ dum existimamus:

Inultus ut tu riseris Cotyttia:

non ut pleriq; codices Cocytia: Et i uetustissimo libro: q sit Geor gi Antoni uespuccii florentini, græce latineq; docti hominis, uo cabulũ id antepenultima syllaba. t. retinet, nõ. c. uestigium arbi tror unum adhuc integrum, ueræ, integræq; lectionis.

Caput xi.

Sententia de Claudiano exposita: relatu pręq̃ lepidę fabellę: Tũ fabella altera, nõ isuauior e gręco itidẽ uersa, sup Venere & rosa.

c Laudianus i libro de raptu Proserpinæ secundo, de Vene re dea, rosas purpureas colligẽte loquẽs, ita inqt.

Sic fata cruoris Carpit signa sui.

Locus sane uideri obscurus poterat, nisi apud Aphthoniũ, i pro gymnasmatis rhetoricis, exposita fabella, sic ꝑpemodũ. Qui ro sæ pulchritudinẽ demiratur, plagam Veneris cõsideret. Amabat Adonin dea: Mars ipsam. Quodq; dea foret Adonidi: Veneri Mars erat. Deus deã adamabat: deaq; hominẽ sequebaĩ. Par cu pido: tam et si genus dispar. Perimere Adonin Mars zelotypus

rendebat: finem putans amoris Adonidis necem. Ferit Adonin Mars. Accurrit auxilio Venus: festinãs in rosas incidit: ac se spinis implicuit. Ita pedẽ perforat̃: qui uulnere manarat cruor/ de se rosam colorauit. Sic rosa/ quæ prius candida: quod nũc cernitur/ facta. Attigimus ipsi quoq; fabellam hanc in Rustico nostra uersiculo illo.

Idalio pudibunda sinum/ rosa sanguine tinguit.

Sed & uniuersam pulcherrime numeris uernaculis cõplexus/ Mecenas hic æui nostri Laurentius Medices: ut in omni uirtute: sic etiã ĩ poetica eminẽtissimus. Nõnus aũt poeta mirificus libro primo & quadragesimo Dionysiacõ Martẽ ipsũ/ cũ ab eo fuerit Adonis occisus ĩ aprũ semet uertisse fabulatur ita de Venere scribẽs. μούνην δέ συῶν οὐκ ἤθελε λεύσσειν τερπωλὴν ἀτέμαντίς. ἐπεί συὸς εἰκόνι μορφῆς ἄρης καρχαρόδων θανατηφόρον ἰὸν ἰάλλων ζηλομανὴς ἤμελλεν ἀδώνιδι πότμον ὑφαίνειν. Negat his uersibus Nõnus delectatã fuisse apris Venerẽ: quoniã fore cognouerat/ ut apri figurã indueret/ aliquãdo Mars: ac pre zelotypia necaret Adonin. Rosam uero esse alioqui gratam Veneri/ nec ille tacet lepidissimus/ epigrãmatũ uates

I felix rosa (inqens) mollibusq; sertis.
Nostri cinge comas Apollinaris/
Quas tu nectere candidas/ Sed olim
Sic te semper amet Venus memento.

Sed & Vergilius ĩ elegidio quodã suo (cur aũt nõ suũ credamus quod omniũ sit elegãtissimũ?) sic ait.

Sideris & floris est domina una Venus.

Ceterũ Libanius ille quoq; sophista græcus: nec ulli atticistarum secũdus/ ita quodã uelut angulo/ sup argumẽto isto/ de rosa Veneris lusitat. Quo inqt tẽpore/ iudicẽ deabus pastorẽ/ fabula dedit/ male habebat Iunonẽ: male Mineruã quoq;/ cestus ille Veneris/ ĩ quo amabilitas/ ĩ quo etiã Cupido ẽ. Ita uẽturas prius ĩ certamen negabãt/ q̃ ubi a se Venus medicamẽtũ foret amolita. Sic

enim cingulum illud appellabãt. Atqui ne uos quidem/ Venus aiebat: lenociniis uacuæ. Tu diadema aureũ crinibus: tu galeã si militer aureã/ geris uertice. Sed. n. fucos istos habere p̃ me uobis liceat. Liceat modo p̃ uos ornatũ cõptũq; mihi alium asciscere cin guli uice. Sic morẽ deabus gerẽs/ ire ad Scamãdrum p̃git/ lectura flores: qua se pratum sub ripa explicabat herbidũ. Simul aqulæ ipsę blãdę/ p̃spicuęq; suberãt: & ad lauandũ illices. Lota ibi dea! statim (qua causa uenerat) ornatũ quęrebat sibi. Tũ nescio q̃ mire suauis/ aspirare odor uisus. Iã lilia/ iam uiolas/ legerat dea: cũ ta mẽ odor ille magis iterim/ magisq; blãdiebat̃. Pergit aurę flagrã tis uestigia subseq. Videt rosam/ uisãq; naribus admouet: & esse hãc suaueolẽtiæ illius matrẽ cognoscit. Ibi flores aspernata cete ros/ abicit humi. Tãtũq; rosis coronata/ recepit se ad Idã denuo. Nec autẽ plus Veneri flos/ q̃ flori Venus/ cõciliare gratiam uisa. Adeoq; cõfestim Iuno/ Mineruaq; uictæ: ut ne ipsæ q̃dẽ pastoris expectarint calculũ. Sed adcurrẽtes utraq; sertũ crinibus detraxe rint: florẽq; deosculatæ ipsum/ rursũ Veneris capiti reposuerint. Hactenus de rosa Libanius: cuius tamẽ linguæ/ gręcanicis pictę coloribus/ nitidissimũ tectorium! nescio an ad unguem nostra ista tumultuaria latinitas repręsentauerit.

Caput xii.

Quomodo inuenta purpura: simul explicatus Nonni locus: græci poetæ.

q Vo pacto inuenta sit purpura/ nõ alienũ fuerit hic referre: uel ut gręci poetæ Nonni locus intelligat̃: uel ut fabella/ pręq̃ lepida/ latinis itacta/ noscat̃. Est aũt apud Pollucẽ libro de uerbis idoneis ad Cõmodũ primo i hãc sentẽtiã. Tyrii ferũt/ iq̃t/ captũ amore Herculẽ: Nymphæ cuiusdã indigenæ: cui nomẽ Ty ro: sequebat̃q; eum/ inqunt/ Canis antiquo more: quo dominum Canes usq; etiam ad contionem comitabãtur. Quare Canis hic

Herculeus/irreptantem scopulis! purpuram conspicatus! peresa
caruncula/ sua sibi labra/cruore puniceo infecit. Cũ igiẽ ad puellã
Hercules adiisset! delectata illa insueta tinctura: quã ceu florentẽ
i eius canis labris aspexisset: affirmauit/sibi cũ illo posthac nihil
fore: nisi ad se uestẽ afferret/ etiã Canis illius labris splendidiorẽ.
Quo circa inuẽta Hercules animãte/ collectoq; sanguine: munus
puellę detulit: primus (ut Tyrii dictitãt) auctor puniceæ infectu
ræ. Nos igiẽ in Rustico nostra/propter hoc ipsum deniq; cõcham
diximus Herculeã/cũ purpurã significaremus. Porro aũt Nonni
poetę uersiculi super hac ipsa fabula/sic in libro quadragesimo
Dionysiacon inueniuntur.

και τυρίησ σκοπίαζε δεδευμένα φάρεα κόχλῳ
πορφυρέουσ σπινθῆρασ ἀκοντίζοντα θαλάσσησ
ἧχι κύων ἁλιεργοσ ἐπαἰγιαλοῖσιν ἐρέπτων
ἐνδόμυχον χαροποῖσι γενειάσιθέσκελον ἰχθῦν
χιονέασ πόρφυρε παρηΐδασ ἔνδοθι κόχλου
χέιλεα φοινίξασ διερῷ πυρὶ / τῷποτε μούνῳ
φαιδροσ ἁλιχλαίνων ἐρυθαίνετο φᾶρόσ ἀνάκτων.

Caput xiii.

Salutis augurium quod sit/apud Suetonium.

s Vetonius Trãquillus i Augusto sic ait. Nõnulla etiã ex an
tiqs cerimoniis paulatim abolita restituit/ut salutis/augu
riũ & cetera. Quod aũt foret salutis auguriũ/uideo etiã a doctis
aliquot ignorari. Nos eã rem libro septimo/ trigesimoq; Dionis
historiarũ/ad hãc sententiam repperimus. Tum uero etiã salutis
auguriũ/quod appellãt! lõgo interuallo fecerũt. Est aũt modus
augurii qspiã: ut si deus pmittat/salutẽ populo poscãt: quasi ne
salutẽ qdẽ a dis petere fas! ni prius hoc ipsũ di cõcesserint. Obser
uabaẽ aũt dies una/quot ãnis/ in qua nullus ad bellũ proficisce
retur exercitus: nemo se cõtra pararet: nemo pugnaret. Quo circa

in aſſiduis periculis: maximeq; ciuilibus/ neutiq̃ fiebat. Nã & ar duum iprimis/ purã rebus his omnibus/ diem ſeruare: & perq̃ ab ſurdũ uideri poterat/ ultro ſeditionibus detrimẽta ſibi ipſos icre dibilia conciliare: cũ & uictis/ ea res futura eſſet: & itẽ uictoribus pernitioſa. Mox autẽ ſalutẽ a dis ĩmortalibus petere. Ceterum/ tum fieri qdẽ auguriũ eiuſmodi potuit? Sed ne id qdẽ purũ pro ceſſit: quoniã aduerſæ quæpiã aues deuolarunt/ unde augurium captũ/ aliaq; item ſigna inauſpicata apparuerũt. Idẽq; etiam libro qnquageſimo ſcribit/ ab Auguſto/ pace/ terra/ mariq; parta Ianũ cluſum: neq; non Salutis augurium factũ: quod ante/ multis cau ſis/ fuerat omiſſum.

Caput xiiii.

Naulia quę ſint in Ouidi artibus: atq; inibi de barbaris organo rum appellationibus: quibus gręci noſtriq; utantur: quodq; etiã Chaldęi gręca iterum noſtraq; id genus uocabula nõ aſpernãt.

Diſce etiam duplici genialia naulia palma
Vertere: conueniunt dulcibus illa modis.

n Aulia diminutiuũ puto/ ſiue nablia ab illis/ quę uel nau la/ uel nabla dicimus. Etenĩ. b. litteras & .u. ferme ꝓ eiſdẽ poſitas inuicẽ ſępe ueteribus monimẽtis adnotauimus. Suidas etiã nabla organi ſpecies ait: & idem alio loco Pſalteriũ iquit or ganum eſt muſicũ: quod naula etiã uocat̃: Quin & Sophoclis/ uerſum Plutarchus adducit.

ὀυ ναῦλακωκυτοῖσιν ὀυ λύρα φίλα

libro eo quẽ ſuper. ει. delphico fecit? Sed & Theodoritus in pſal mos de eo meminit/ & Plutarchus ĩ libris Sympoſiacis: Ex quo nos in Nutrice.

Non quæ duplici geniale reſultant
Naula citata manu.

Sũt aũt multa organorum barbara nomina: ſicuti Strabo narrat

libro decimo: īter quæ Nabla quoq; enumerant̄: hoc est psalteria.
Sed & illud obseruaui nup/apud Danielē ꝓpherā: ducēte me scili
cet ī recessus illos & sacra studiorū suorū penetralia Ioanne Pico
Mirādula: gręca etiā quę uideant̄/latinaq; adeo istiusmodi orga
norū nomina/quāq̄ paulo corruptius a Chaldęis quoq; auctori
bus usurpari: ut carna pro cornu: cathros ꝑ cithara: sabecca pro
sambuca: psanterin ꝑ psalterio: samphonia ꝑ symphonia. Quin
Gallus Salomō/ordinarius apud hebręos enarrator sacrarū litte
rarum: Neuel ait esse hebraice: quod ibi psanterin idest psalteriū
legat̄. Cōstat aūt litteris id nomē tribus נבל ex quo etiā Nauel
in Esaia legit̄: & Amos: & græca dein figura Naulon: a quo dimi
nutū sit Naulion hoc Ouidianū. Siqdē nouiciæ istæ sunt notæ:
quibus hebręi nūc ꝓ uocalibus utunt̄: ut idem & cōperit: & ostē
dit Ioannes Picus Mirādula meus: unus omniū ꝓrsus ab omni
parte beatissimus ī opere singulari: atq; admirādo: quo psalmos
a septuaginta uersos: isto notarum præcipue argumēto: docet he
braicę ueritati respōdere: Ne iam īsultare iudęus aut obicere pos
sit: ea nos ī templo singulis canere horis: quæ ne ipsi quidem sa
tis uersa fideliter existimemus. Deniq; genialia cur dixerit Oui
dius/facile noris uerba ipsa legens/de Scipionis Africani Aemi
liani oratione/contra legē iudiciariā Corneli Gracci: quæ posita
sunt ī Macrobi saturnalibus: eorūq; principiū sic est. Docent̄ præ
stigias inhonestas: cū cinędulis & sambuca psalterioq;: eunt ī lu
dum histrionū: discūt cantare quæ maiores nostri/ īgenuis ꝓbro
ducier uoluerūt. Eunt inq̄ in ludū saltatoriū inter cinędos/uirgī
nes/ pueriq; īgenui. Sic Scipio. Tū Ambrosius quoq; libro ipso/
de utilitate ieiunii tertio/psalreria docet/adhiberi cōuiuiis: ut lī
bidines incitent̄. Sed.n. in comoediis quoq; crebra psaltriarū mē
tio. Porro uocabulū ipsum hebraicū est: nā gręce psalteriū dicit̄:
latine laudatorium. Sicuti diuus Hieronymus ait in epistola ad
Dardanum: docens ī clypei modū quadrati esse formatum: chor
darum decem. quāq̄ romanus Emanuel hebraico commentario

in psalmos utriculariam putet esse fistulam/Neuel: uidelicet Etymon sequutus/ quod ab utre deduci uocabulum illud apud hebręos uideatur.

Caput xv.

Qui fuerit auctor Sybaritidos de quo Ouidius: deq; Sybariticis libellis apud Martialem: luxuq; item cetero Sybaritarum.

o Vidius in epistola ad Augustum libro tristium secũdo! sic inquit.

Nec qui composuit nuper Sybaritida fugit.

Quærit̃ inter litterarũ studiosos: q̃ nã sit is/q̃ Sybaritida composuerit: quod ue ipsius operis fuerit argumẽtũ. Nos utrũq; apud Lucianum depræhendisse uidemur/in oratione: quæ est ad ineruditum/q̃ multos emptitaret libros. In ea scriptũ est/ad hanc fere sententiam. Dic mihi hoc quoq; inquit. Si Bassus ille sophista uester/aut tibicen Battalus/ aut cinędus Hemitheon Sybarita: qui uobis mirificas conscripsit leges: quo pacto insanire oporteat: & uelli/& pati/ac facere illa! si horum quispiam nũc/ leonis pellem circumdatus/clauamq; tenens/incedat! quid/eum ne putes Herculem spectantibus uisum iri? Sed & Philo hebręus in uita ipsa Mose/Comoedias inquit/& sybariticas nequitias componẽtes. Martialis quoq; in libro duodecimo epigrammaton de sybariticis libellis ita.

Qui certant sybariticis libellis/
Musseti pathicissimos libellos/
Et tinctas sale pruriente chartas
Instanti lege Rufe/sed puella
Sit tecum tua: ne Talassionem
Indicas manibus libidinosis.
Et fias sine femina maritus.

Hemitheon igit̃ fuisse uidet̃/ nõ ut Domitius ariolatur Sybaris/

a quo uel Sybaritis uel libelli Sybaritici oscenissimo sint argumẽto cõpositi. Notabiles aũt sunt ĩprimis luxu/& deliciis Sybaritę: sic ut præcipuos oĩum colerẽt Ionas/ atq; Tyrrhenos: quoniã alteri gręcorũ/alteri barbarorũ luxuriosissimi. Ab his etiã fabulę Sybariticę/quales ferme apud Aesopũ: Et ꝓuerbium deductũ Sybarites ꝑ plateã/contra fastosius ingrediẽtes. Atq; hæc qdẽ de Sybaritis/aliaq; nõ dissimilia/Suidas. Plutarchus aũt in cõuiuio septẽ sapientũ/morẽ fuisse scribit Sybaritis mulieres/ab usq; ãno priore ad cõuiuia uocãdi/ut ueste/auroq; moliri/exornareq; ꝑ otiũ se possent. Sed/& Maximus Tyrius ĩ dissertatione tertia de uoluptate/primos enumerat Sybaritas/ĩter eos populos/ quos uult mollissimos/deliciosissimosq; uideri: neq; non Sybariticas etiã saltationes cõmemorat. Quin idẽ ĩ dissertatione alia: cui titulus. Quę finis sit philosophiæ: fere ĩ hãc sentẽtiã. Crotoniates inqt oleastrũ adamat. Spartiates/armaturã: uenationes Cretensis/luxũ Sybarites. Ion choros. Hinc ergo Iuuenalis.

Nullum crimen abest/facinusq; libidinis: ex quo
Paupertas romana perit: hinc fluxit ad Istros/
Et Sybaris colles.

Astipulatur & Strabo: qui Sybaritas/omni sua felicitate/propter delicias/luxumq;/septuaginta solis diebus/fuisse narrat a Crotoniatibus exturbatos/ quin dictũ quoq; Plutarchus Sybaritę ponit in Pelopide/negantis mirum facere Spartiatas/qui se ĩ bellis morti obicerẽt: ut tantos labores/uictumq; illum/ quo utebanẽ effugerent. Aristoteles autem moralium Eudemiorum primo: Smyndiriden quoq; Sybaritam/ comparem Sardanapallo: inter uolupttarios nominauit. Illud urbanum sane/quod Africanus tradit in Cestis: sic enim græce liber ipsius de re militari ĩscribiẽ. Etenĩ Sybaritas eo deliciarũ uenisse narrat/ut equos ĩ cõuiuia introducerẽt: ita institutos/ut audito tibię cãtu/statim se tollerent arrectos: & pedibus ipsis prioribus uice manuũ gestus quosdam chironomiæ: motusq; ederẽt ad numerũ saltatorios. At.n. tibicen

inquit ibi quispiã contumelia affectus/trãsfugit ad Crotoniatas hostes: pauloante prelio superatos a Sybaritis: & quod e Rep. foret illorũ/pollicet̃ (si fidẽ modo habeãt) sua opera Sybaritarũ cunctos eqtes in ipsorũ uenturos potestatẽ. Credita res: & belli dux creatus a Crotoniatibus tibicen/cõuocat omnis quotquot eiusdẽ forent ĩ urbe artificii: modulamẽtumq; iis indicat/atq; ut uisum tẽpus/ꝓcedere ĩ hostẽ iubet. Sedeni Sybaritæ fastu pretut gidi/quod eqtatu superabãt/eunt cõtra: preliumq; cõserunt. Hic autẽ repẽte dato signo tibicines uniuersi cõspirant. Ecce tibi igit̃ confestim modulamine agnito: cãtuq; illo uernaculo: tollunt: erĩ guntq; semet ĩ pedes equi Sybaritæ: sessoribus excussis: & quod tripudiũ domi didicerant/etiã in acie exhibent. Ita capti omnes equites/sed humi iacẽtes: omnes equi/sed tripudia repræsentan tes. Tantum de Sybaritis Africanus.

Caput xvi.

De Aristide milesiacis de quo sit apud Ouidium: deq; milesiorũ deliciis.

o Vidius idem/in eadem ad Augustum/epistola sic ait.

Vertit Aristiden Gisena/nec obfuit illi
Historiæ turpes inseruisse iocos.

Qui sit hic Aristides: qua ue libros materia fecerit/magna hesita tio: nos autem studiosam iuuẽtutem/ad auctorem Plutarchum delegamus: cuius in. M. Crassi uita/sub hoc ꝓpemodũ intellectu uerba sunt. Collecto igit̃ Seleucẽsium senatui/libros Aristide mi lesiacon perq̃ impudicos ostentauit: nihil in eo mentitus: siquĩ dem re uera fuerant inter Rusti sarcinas reperti. Quod & Surene præbuit/occasionem/probri/cauilliq; aduersus romanos: cum ne inter bella quidem cõtinere semet a rebus/litterisq; huiuscemodi ualerent. Ita Plutarchus. Est autẽ Surenas apud persas magistra tus nomen/quasi pretorem dixeris: quod & Zosimus ostendit.

Atq; hunc quidem Plutarchi locũ transcriptum plane sicuti alia pleraq;/ i Appiani quoq; historia deprehẽdes. Lucianus item in amoribus: sub hoc pene sensu/ de Aristide. Magnope inquit me narratiuncularũ tuarũ/ perq̃ impudicarũ lepida/ & dulcis suadela lactauit/ ut ꝓpemodũ te esse Aristiden: meq; sermonibus crederẽ milesiacis demulceri. Quo circa etiam Apuleius epigrãma ipsum statim/ quod i fronte asini sui collocauit/ ita exordit̃. At ego tibi sermone isto milesio/ uarias fabellas cõserã/ auresq; tuas beniuo las/ lepido susurro ꝑmulceam. Ex quo Marcianus: Nã certe inq̃t mythos: poeticę etiam diuersitatis delicias milesias: & reliqua. Fuere autẽ Milesii quoq;: deliciis/ luxuq; notabiles: ex eoq; pro uerbiũ gręce fertur. οἴκοι τὰ μιλήσια μὴ γὰρ ἐνθάδε. Hoc est: do mi: nõ hic: milesia: uidelicet i eos q domesticũ luxum celebrant: ubi minus ꝓbatur. Nã sic lacedęmone Milesius hospes/ audiuit: cũ delicias patrias extolleret: sicuti etiã scriptũ in Apostoli Byzã tii prouerbiorũ collectaneis. Sed & maximus Tyrius idẽ significat: qui Milesios/ a uestitu molliore uocat εὐειμονοτάτους. Ex quo apud Vergilium in Georgicis

Milesia uellera nymphæ Carpebant.

Ex quo illud item Horatianum.

Alter mileti textam cane peius: & angui
Vitabit chlamydem.

Sunt aũt omnino Iones quoq; ceteri/ prę q̃ deliciis habiti defluẽ tes: quod i ueteribus memoriis passim. Ceterum ne hoc quidem tacitũ prętéribimus: Veretro solitas uti Milesiacas feminas/ e co rio/ sicuti scriptum etiam apud auctorẽ Suidam. Quin itẽ apud eundem legimus a milesio Cadmo libros compositos/ quattuor de soluendis amoribus.

Caput xvii.

Correctus in tragoedia Senecę locus: atq; ex græca remotiore fa bula declaratus super nemięo leone:

i N tragoedia Senecę: quæ Hercules furens inſcribitur: hic Senariolus legitur.

Sublimis alias luna concipiat feras.

Alias enim codex habet uetuſtus / ex publica Medicæ familiæ bi bliotheca / nõ altas / ut ĩ uulgariis exẽplaribus. Cuius ĩtellectũ lo ci / nõ temere aliunde / q̃ ex Achille deſũpſeris: quẽ auctorẽ Iulius quoq; firmicus ĩ Matheſeon libris / & citat: & laudat. Is igiť in cõ mentariis Arateis / cũ de luna uerba facit / ita ſcribit ad uerbum.

εἶναι δὲ ἐπ᾽ αὐτῆς οἴκησιν ἀλλὴν ποταμούς τε καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς καὶ τὸν λέοντα τὸν νεμαῖον ἐκεῖθεν πεσεῖν μυθολογοῦσιν. ideſt In ea etiã habitari / fluuioſq; eſſe / & cetera / ſicut ĩ terra. Quin nemięũ quoq; illinc cecidiſſe leonẽ fabulanť. Ex quo nos ĩ Nutrice.

Nemięaq; reſqua

Lunigenam mentitam feram.

Caput xviii.

Quid ſit apud Iuuenalẽ fraterculus gigãtis: quidq; apud alios Terræ filius: ibidemq; de Mani uocabulo.

Vnde fit ut malim fraterculus eſſe gigantis

u Erſum poetę Iuuenalis hunc: ex ſatyra quarta / q cũq; hacte nus interpretati ſunt / hęrent in ſalebra: quantum uideo: nec enarrare illi quidem mihi / ſed riſum captare anilibus fabulamentis / uel deriſum potius uidentur. Quippe alii gigan tas / in ſimias conuerſos: alii poſt gigantas a Terra ſimiam pro ductam / in deorum contemptum / comminiſcuntur: frigidiora his alia / quæ ſicut ille Martialis rhetor / Neronianas thermas refri gerarent. Etenim nullo quãtũ intelligam ſenſu / nullo (quod ſciã) dicunť tradẽte has nugas auctore. Mihi fraterculus gigantis: ſi gnificare hominem uidetur / nullis maioribus ortum: ignoto ge nere / obſcuroq;. Quoniam cuius ignorabantur parentes: eũ uul go appellare ueteres / terræ filiũ cõſueuiſſent. Ex quo Perſius.

prę∫to e∫t mihi Manius hęres
Progenies terræ: quære ex me qs mihi quartus
Sit pater/haud prompte dicam. tamẽ adde etiã unum/
Vnum etiam! terrę e∫t iam filius.
Vides igiť uel unius auctoritate Per∫i/terræ filiũ dici cuius ne∫cirentur parentes: nec adeo putes otio∫e: Maniũ illic a Per∫io nominatũ. Vt.n. omittam quæ de Manio ∫cribit A∫cino Pedianus: etiã Mani nomẽ ip∫um græcus auctor Sozimus: Romanæ hi∫toriæ libro tertio: nõ quia natus mane: ∫icuti ceteri! ∫ed a manibus ait appellatum. Quin. M. Varronis liber cõpluries a Marcello citatur Mani titulo/etiã ne∫cio qd alicubi defunere attingẽs: ut fauere hũc quoq; augurer nobis. Cicero itẽ in primo epi∫tolarũ uolumine ad Atticũ: Sed hæc ad te ∫cribã alias ∫ubtilius: nã neq; adhuc mihi ∫atis nota ∫unt/& huic terræ filio/ ne∫cio cui cõmittere epi∫tolã tantis de rebus non audeo. Sed idem quoq; in epi∫tola ad Trebatiũ ∫ic ait. Cn. Octauius. an. Cn. Cornelius qdẽ tuus familiaris: ∫ummo genere natus: terræ filius: quod in qbu∫dã codicibus deprauatum/proq; eo ∫uppo∫itum Zeræ filius: cum uerior ∫criptura maneat adhuc ĩ libro peruetere/quondã docti∫∫imi uiri Philelphi/nũc Laurẽti medicis: patroni litterarii: ∫imulq; in libro altero de uetere (ut apparet) ex∫cripto: q nũc ĩ bibliotheca publica Medicę familię. Vides a Cicerone quoq;/nihilo ∫etius/ignotũ p∫us hominẽ terræ appellari filiũ. Lactãtius etiã diuinarũ i∫titutionũ/libro primo/his utiť uerbis. Minutius felix ĩ eo libro qui Octauius ĩ∫cribiť/ ∫ic argumẽtatus e∫t. Saturnũ cũ fugatus e∫∫et a filio: in italiãq; ueni∫∫et cęli filiũ dictum/quod ∫oleamus eos/ quorũ uirtutem miremur/ ad quos repẽtine aduenerint de cęlo cecidi∫∫e dicere. Terrę autẽ quod ignotis parẽtibus natos terræ filios nominemus: hactenus Lactãtius. Sed & Tertullianus in apologetico de eodẽ Saturno ∫ic ∫cribit. Dictus autẽ terræ & cęli filius/ qa ignoti/uel ex inopinato apparẽtes de cęlo ∫upueni∫∫e dicunť/ut terrę filios uulgus uocat: quorũ genus incertum e∫t.

Quare cum hoc præoptaret / homo esse obscurus: q̄ nobilis Vm bricius / quod olim prodigio par erat ĩ nobilitate senectus / ut po te sequẽtibus ĩ eam romanis pricipibus / malle se / ait fraterculum gigantis: hoc est terrę filium: quod (ut ostẽdimus) obscurũ signi ficat / q̄ nobilẽ patriciũq;. Gigantes .n. terra editi. Suauius autem fraterculum q̄ fratrẽ / ne uidereť / uastitatẽ illam / molẽq; gigantei corporis: sed generis dũtaxat ignobilitatem concupiscere.

Capit xviiii.

Super aspiratione citatã quæpiam: simul enarratum Catulli nobi le epigramma.

q Vintilianus libro oratoriarũ institutionũ primo: de aspira tione agens / ita inqt. Parcissime ea ueteres usi etiã in uoca libus / cũ edos / ircosq; dicebant: diu deinde seruatũ / ne cõsonanti bus aspirarẽt / ut ĩ Graccis & ĩ triumpis: Erupit breui tempore ni mius usus / ut chorone / chenturiones / pręchones adhuc q̃busdã inscriptionibus maneãt: Qua de re Catulli nobile epigrãma est: Hæc ille. Putamus autẽ epigrãma citari hoc potissimum.

Chommoda dicebat / si quando commoda uellet
Dicere: & hinsidias Arrius insidias
Et tum mirifice sperabat / se esse loquutum /
Cum quantum poterat dixerat hinsidias:
Credo sic mater / sic liber auunculus eius
Sic maternus auus dixerat / atq; auia.
Hoc misso in syriam requierant omnibus aures
Audibant eadem hæc / leniter / & leuiter.
Nec sibi post illa metuebant talia uerba.
Cum subito affertur nuntius horribilis
Ionios fluctus postq̄ illuc Arrius isset
Iam non ionios esse: sed hionios.

Est uero obseruãdum: ut etiã in pronũtiando / quẽadmodum in

ſcribendo/uocibus aſpires. Quod nũc gręci! tantum in cõſonan tibus: latini! ne in cõſonantibus q̱dẽ retinuerũt. Contra ueteres latini/etiã in loquendo uocalibus aſpirabant. Ex quo Cicero in oratore ad Brutũ ita ſcribit. Quin ego ipſe cũ ſcirem/ita maiores locutos eſſe: ut nuſq̃ niſi i uocali aſpiratione uterent̃! loquebar ſic/ut pulcros: cetegos: triumpos: carthaginẽ dicerẽ. Aliquãdo/ idq; ſero cõuicio auriũ/cũ extorta mihi ueritas eſſet: uſum loquẽ di populo cõceſſi: ſcientiã mihi reſeruaui. Sic Cicero. Sed & aureo lum uidi eq̱dẽ nuꝑ apud Laurẽtiũ Medicẽ nomiſma/cum titulo TRIVMPVS. Et item argenteum alterum/cum uulgatiore hoc. TRIVMPHVS. Quin. A. quoq; Gellius in ſecũdo noctiũ actica rum: teſtat̃ ueteres. h. litterã/ſeu ſpiritũ/pleriſq; uocibus uerborũ firmãdis (ut ipſe inq̱t) roborãdiſq; inſeruiſſe/ut ſonus eorũ eſſet uiridior/uegetiorq;. Sed & Priſcianus ait: Aſpirationẽ uocalibus extrinſecus aſcribi: ut minimũ ſonet: cõſonantibus autẽ intrinſe cus/ut plurimum. Quare ſi conſtare tibi Catulliani epigrãmatis leporem uoles/aſpirationem ipſam ſuo loco/quantũ poteris pro nuntiabis. Sed iſta uideo iam ſic innotuiſſe/ut aliena fortaſſe cui piam uideri poſſint: Atqui tamen pene adhuc equidẽ adoleſcẽs/ coram litteratis aliquot/quos & meminiſſe arbitror: de hoc ipſo loco ad Domitiũ florẽtiæ rettuli: qui ſic ei ſtatim applauſit: ut in genue fateret̃/ ſe plus eo die/ab uno ſcholaſtico didiciſſe/ q̃ mul tis ante annis a quopiã profeſſorum. Scit Aurelius ariminenſis: (ut alios omittam) qui nunc pataui degit/præſtãti iuuenis/& in genio/& litteratura: q̃ multos ab hinc annos/iſtã de nobis enar rationem florentię tum quidem agitans acceperit/q̃q; ſit (ut idẽ poſtea pataui narrabat) noua prorſus/ignotaq; iã tum uiſa omni bus: ad quos de ea. Catullum aũt plane uniuerſum/ueronę (Scit hoc uir liberrimi ingenii Baccius Vgolinus) intra officinam quã piã/ quo nos pluuia coegerat/uiris aliquot litteratis: pene cogẽ tibus/enarrauimus: cũ quidem illic adeſſet: etiã Guarini propin quus: Ioannes Baptiſta (ni fallor nomine) ſimulq; Dãtes q̱dam

Aligherius:quĩtus ut aiebat/a Dante Florẽtino poeta: neq; nõ duo/qui tum ueronę/ non indocti homines profitebantur. Magnaq; itidem ſcholaſticorum manus: ita pronis auribus/ noſtra illa qualiacunq;/accipientes:ut identidem:clamarent demiſſum celitus Angelum ſibi (ſic enim aiebant) qui poetam conterraneũ interpretaretur. Neq; ob id iſtorum tamẽ commemini/ quo inuẽta mea mihi deniq; uni/ nullo in participatum recepto tribui poſtulem/ (non enim ſic mihi arrogo) ſed ne quis forſan alienis laboribus me:quaſi coruum/aut uulturem/relictis ab aquila cadaueribus putet ueſci.

Caput xx.

Emendata apud Suetonium/& enarrata uox hæc Aſcopera.

u Itiati deprẽhẽdunt/ Suetoniani codices in Nerone. Nã ſic utiq; ĩ omnibus. Alterius collo:& ſcopa deligata: ſimulq; titulus. Ego quod potui:ſed tu culleum meruiſti. Nam neq; ſcopa:latine dicitur numero ſingulari:& ſi maxime dicatur:nihil tamen cõmercii ſcopis & culleo:Sed.n.ĩ uetuſtis exemplaribus/ueſtigium ut arbitror extat incolumis:ueręq; lectionis:hoc modo. Alterius collo Aſcopa deligata. Quare ſi litteram penultimam perſcripſeris Aſcopera fiet: quod & eſſe rectiſſimũ puto: ſiqdem eſt Aſcopera ſacculus pelliceus: compoſitumq; nomen: gręce eſt ex utre & ſacco: de quo uocabulo ita ſcribit Suidas. ἀσκοϖήρα τὸ μαρσίϖϖιον ἤτοι τὸ σακκοϖάθιον. Marſippium ſignificare Suidas Aſcoperam docet: Hæc ergo fuit Aſcopera Neronianę ſtatuę collo deligata:cullei ſymbolum:quoniam matricida. Quod enim culleo patricidę inſuuntur:qui fit e corio bouis/eius cullei ueluti inſtar quoddam/repræſentauit:qui deligauit Aſcoperam. Iuuenalis de parricida & culleo ſic.

Et deducendum corio bouis in mare:cum quo
Clauditur aduerſis innoxia ſimia fatis.

Quid sit aut Mineruał aut Mineruale munus: ex eoq; sententiæ Iuuenalis & Varronis expositæ.

Quisqs adhuc uno partã colit axe Mineruã:
h Oc ex decima Iuuenalis poetæ satyra Domitius ita exponit: ut eius ne utiq̃ uideatur peruidisse ĩtellectũ. Mineruã partam idest cuius ludis q̃nquatribus ut posset certare adeptus est. Quo q̃d est absurdius aut incõcinnius? an queso uno asse q̃spiam assequatur: ut certare de eloquẽtia publice possit? Ceterum mineruale munus: quod & mineruał dicit̃ innuisse Iuuenalis uideri potest: mercedulam magisterii scilicet a scholasticis dari solitã potissimũq; arbitror ante q̃nquatria: p̃ quos dies pueri uacabãt: unde Horatius in extrema epistola.
Ac potius puer ut festis q̃nquatribus olim:
Exiguo grato q; fruaris tempore raptim.
Sicuti saturnalibus & kalendis: item mos habuit. Quare de q̃nquatribus agens ouidius in fastis ita inq̃t.
Nec uos turba feri censu fraudata magistri.
Spernite discipulos attrahet illa nouos.
De Mineruali hoc munere etiã diuus Hieronymus ita meminit: in epistolã scribens Pauli ad Ephesios: Quod etiam ĩ canonicis decretis inuenias: Legant inq̃t episcopi atq; presbyteri: q̃ filios suos secularibus erudiunt litteris: & faciũt illos comoedias legere: & mimorũ turpia scripta cantare: de ecclesiarũ sumptibus forsan eruditos & quod ĩ corbonam pro peccato uirgo: uel uidua: uel substantiã suam totam effundens qlibet pauper obtulerat: hoc ĩ kalendarũ strenam & saturnaliũ sportulã & Mineruale munus grãmaticus & rhetor aut ĩ sumptus domesticos aut ĩ tẽpli stipes aut sordidũ cõuertit ĩ lucrũ. Quas autẽ saturnaliũ sportulas uocat Hieronymus: has nomine absoluto saturnalicia Tertullianus. Varro quoq; in tertio libro rerũ rusticarũ sic de Miner

uali. Axius. Merula mi inqt/ recipe me discipulũ uillaticæ pastio nis. Ille. Qui simul ac ꝓmiseris Minerual icipiã (inqt) idest cenã. Ludit. n. Merula hic apud Varronẽ: quoniãq; Axius discipulũ se uelle recipi dixerat/ ipse sibi Minerual ꝓmitti postulat: quasi ma gistro. Cenam autẽ iocose Minerual appellauit. Quia magisterii merces. Ne forte igiṫ poetæ sensus hic erit/ eũ quoq; q semel præ ceptori Minerual porrexerit: quod ꝑ assem designaṫ: idest q pau cis diebus rhetori/ aut grãmatico operã dederit: optare totis qn quatribus: quę festa erãt Mineruæ ingeniorũ pręsidis: non modĩ cũ quippiã/ sed eloqum & famã Demosthenis: aut Ciceronis.

Caput xxii.

Cuiusmodi sint uersiculi: in quibus (ut ait Martialis) Echo grę cula recantet.

m Artialis ĩ secũdo epigrãmaton/ de supinis/ qbusdam sup uacuisq; carminibus agẽs: in quis multus labor: minima laus faciẽdis: hoc quoq; inter cetera scribit.

Nusq̃ gręcula quod recantat Echo.

Domitius aũt gręculã accipit Echo/ uocẽ gręcã insertam: quasi se neget Martialis gręcis uspiã uerbis uti: ĩ suis epigrãmatis: quod cõtra depręhẽdiṫ. Aut nos igitur cõiectura fallit: aut innuuntur uersiculi qdã: sic facti: ut ĩ extremis/ respõsitationes ex ꝑsona po nantur Echus: sentẽtiã explẽtes: & morẽ tuentes illius ultima re gerẽdi. Quales etiã uernaculos ipsi quospiã fecimus/ q nũc a mu sicis celebranṫ: Henrici modulaminibus cõmendati/ quosq; etiã ab hinc annos ferme decẽ Petro Contareno Veneto patricio nõ inelegãtis ingenii uiro/ mire tũ desiderãti/ nõnullisq; aliis littera rũ studiosis dedimus. Sed & extant gręci quoq;/ Gauradę cuius dam antiqui poetæ: quos & apponam.

ἀχὼ φίλα μοὶ. συγκατάινεσόντι. τί.
ἔρῶ κορίσκασ. ἀ δ' ἐμ' οὐ φιλεῖ. φιλεῖ.

ϖράξαι δ᾽ὀκαιρὸσ καιρὸν ὀυ φέρει. φέρει
τύ τοίνυν ἀυτᾷ λέξον ὥσ ἐρῶ. ἐρῶ
καὶ ϖίστιν ἀυτᾶ κερμάτων τύ δοσ. τύ δοσ.
ἀχῶ. τί λοιϖὸν ἤ ϖόθου τυχεῖν. τυχεῖν.

Caput xxiii.

Legendum apud Martialem Cum compare mulo/quod pleriq; Cum compare Gibbo:ſimul explicata ratio i eo/ſenſuſq; uerior.

m Artialis epigrammaton ſexto

Non aliter ridetur Atlas cum compare Gibbo.

Sic.n.& uulgo legũt oẽs/& ꝑ rectiſſimo exponũt/qcũq; ſũt! ĩ cultu litterarũ celebriores. Nos cõtra ĩ codicibus pleriſq; ueteribus: minuſq; uacillantis auctoritatis:& fidei ſic inuenimus.

Non aliter ridetur Atlas/cum compare mulo.

Mulo inq̃ nõ Gibbo. ne ue ſurdis (quod aiũt) agaꝛ teſtimoniis: ĩ hac ipſa gẽtis Medicę bibliotheca publica:codex habetur uetuſtiſſimus lãgobardis litteris:quẽ & Domitius/olim florẽtię pellegit! Sed & ueronę mihi pagellas quaſpiã/ antiqſſimi itẽ uoluminis:Bernardinus qdã adoleſcẽs/ut tũ uiſus eſt! haud illiberalis/ Domiti ꝓpinquus/cõmodauit:cũ qdẽ una eſſet mecum/Baccius Vgolinus:abſolutiſſimi uir ingenii:cãdidiſſimiq;: neq; nõ romę quoq; uolumẽ itẽ Martialis/lãgobardis characteribus oſtẽdit:legẽdũq; nobis ĩdulxit Bernardinus Valla: uir & carminũ ſtudio: & iuris ſcientia:& generis nobilitate:atq; opibus: prætereaq; humanitate/quapiã nõ uulgari celebrãdus. Quin florẽtię itẽ pręter hos/aliũ codicẽ/primę nobilitatis ciuis Pãdulfus nobis oricellarius ſemiueterẽ/dedit utendũ:in qs utiq; ſingulis/hanc quã dicimus ſcripturã reperias. Neq; aũt diffitear etiã illã ſupiorẽ in uno/ alteroq;/nõ plane nouo exẽplari/uidiſſe me:ſicuti in eo/quod romæ ĩ Palatina bibliotheca:medię antiqtatis: & itẽ in altero tũ qdẽ cũ legebamus Frãciſci Saxetti florẽtini negotiatoris:nũc autẽ

Taddęi Vgoleti parmēsis: humani doctiq; uiri: q regi pannonū Matthię regii prorsus animi pricipi/ libros/ornamētaq; alia florē tiæ nobis ista prodentibus: ꝓcurabat. Nam ī eo quē mihi nuper doctus utraq; lingua uir Bernardus Michelottius ab nescio quo sibi pusino cōmodatū/dedit īspiciēdū! Gippo scriptū corruptius adnotaui. Quare cū supiorē illā/ueluti cōstantē/solidāq; reperia mus ī melioribus scripturā! quęrēdū uidet: qd sibi Atlas postu let/cū cōpare mulo: qua ue causa pinde rideat: uti maurus elephā to uehēs. Porro Atlātē/de Iuuenalis uerbis/nanū quēdam/pumi lū ue fuisse tēporibus illis haud ignoratū colligimus. Sic.n.iqt.

Nanum cuiusdam Atlanta uocamus.

Vt ex contrario per deridiculū: sit Atlas appellatus: qui foret pu mila statura: sicuti.

Canibus pigris: scabieq; uetusta
Turpibus: & siccæ lambentibus ora lucernæ:
Nomen erit tygris/pardus/leo/siquid adhuc est
Quod fremat in terris uiolentius.

Sed & muli pumili/uel mulæ/tum in pretio sunt/ inq; deliciis ha bitæ. De quis in distichis idem Martialis.

His tibi de mulis/non est metuenda ruina
Altius in terra/pene sedere soles.

Si quādo igit nanus hic Atlas/ mulo cōsimiliter nano/ & cōpare sibi utebat! uerisimile est! rideri solitū publicitus: sicuti etiā mau rus niger derisui uulgo/quoties cōcolorē sibi elephātum inscen derat. Vnde inquit idem in primo.

Et molles dare iussa quod choreas
Nigro bellua nil negat magistro

Cōuenit aūt ꝓposito: argumentoq; poetę ī eum q iuuenis & uali dus/& paup: lectica identidē tamē a sex/& ipsis iuuenibus/ uali dis/pauperibusq; gestabat: Atq; ut illi superiores! nihilo ipse se tius/cunctis deridendi sui dabat occasionē.

Caput xxiiii.

Quædam super Hecale anu in memoriam data: deq; poesi Callimachi: tum ex epigrāmatis priapeis expositus locus: & itē alter apud Statiū: quodq; uitiose legit̃ de eo/i Apuleianis codicibus.

Aequalis tibi/quam domum reuertens
Theseus repperit in rogo iacentem:

u Ersiculi sunt hi de priapeis epigrāmatis/ per quos aut ego fallor! aut Hecale anicula demostrat̃/a qua Theseus olim adulescēs hospitio comiter acceptus est. Vnde sacrū quoq; hecalesion ꝑ pagos celebre fuit hecalo Ioui: nō sine ipsius Hecales honoribus. Quam etiā Hecalenem dimminutiua forma uocabant: quoniā ipsa quoq; adulescentē adhuc Thesea salutare aniliter:& huiuscemodi excipere/diminutiuorū blādiriis cōsueuisset. Quoniā aūt ꝓficiscente ad pugnā Theseo/sacrū Ioui pro illius reditu uouerat: ac priusq̃ reuerteret̃/ipsa obiit diē/uicē hāc Thesei iussu pro hospitalitate recepit: sicuti Philochorus memorię prodidit. Qua de re Plutarchus in Thesei uita cōmeminit. Ceterū de ea iustum poema Callimachus fecit: Hecalem nomine. Sicuti innuit item uersiculus ex notissimo epigrammate.

μέλπω δὲ γραὸς τῆς φιλοξένου τρόπους

Multiq; passim repiuntur auctores: Hecalen/citātes Callimachi. Nam & herbas edules/ enumerat aliquādo Plinius: quas rustica illa Hecale apud Callimachum apponat: sicuti Crethmon ī libro xxvi. sicuti etiam Sonchon in. xxii. q̄uis in nouis codicibus Hecate sit ibi non hecale: uestigium autem ueræ lectionis manet adhuc in antiquis eis: qui sunt in publica gentis medicę bibliotheca: Quin ubi Callimachus in Apollinis ait hymno.

ὁ φθόνος ἀπόλλωνος ἐπ᾽ οὔατα λάθριος εἶπεν
οὐ κἄγαμαι τὸν ἀοιδὸν ὃς οὐδ᾽ ὅσα πόντος ἀείδει.

In eum locū sic interpres ꝓpemodū: per hæc inq̄t illos accusat: q̄ sic ī eum cauillarent̃: quasi magnū facere poema nō posset. Vnde coactus est Hecalē facere: Verba īterpretis ita sunt. ἐγκαλεῖ διὰ

τοὺ τῶν τοὺς σκώπτοντας αὐτὸν μὴ δύνασθαι ποιῆσαι μέγα ποίημα ὅθεν ἠναγκάσθη ποιῆσαι τὴν ἑκάλην. Hic nos ĩ nutrice.

Battiades hecalen ſonat: & marathonia geſta/
Celſior aſſueto!

Sed & Statius in extremo thebaidos de hac ipſa.

Nec fudit uanos anus hoſpita fletus.

Et Suidas Hecalẽ ait heroida quãpiam eſſe apud Callimachum. Deniq; Apuleius ĩ primo metamorphoſeos de eadẽ puto/ Si cõtẽtus inqt lare paruulo Theſei illius cognominis patris tui uirtutes æmulaueris: q nõ eſt aſpernatus Hecales anus hoſpitium tenue. Neq; aũt ignoro deprauatã fere ubiq; eſſe ſcripturã: ſiqdẽ nõ Hecales anus! ſed Ales anus præcerptis aliquot litteris/ ſcriptũ plerũq; inuenies: ut ĩ tranſcurſu etiã Apuleianos codices emaculemus: & lectorẽ ueluti ſuperpondio dimittamus honuſtum.

Caput XXV.

Quãmulta in epiſtolis familiaribus quæ nunc habentur Ciceronis præpoſtera: tum quem in ordinem reſtituendæ.

n Actus ſum Ciceronis epiſtolarum familiariũ uolumẽ antiquiſſimũ: de quo etiã ſupra dixi/ tũ ex eo ipſo/ alterum de ſcriptũ/ ſicuti qdã putãt Frãciſci Petrarchę manu: Deſcriptũ autẽ ex ipſo liquet multis argumẽtis/ quę nunc omiſerim: Sed hic poſterior/ quẽ dixi codex: ita eſt ab idiligẽte bibliopola/ cõglutinatus: uti una trãſpoſita paginarũ decuria: cõtra quã notata ſit numeris deprehẽdãt. Eſt aũt liber ĩ publica gẽtis Medicę bibliotheca. De hoc itaq; uno quãtũ cõiciam cũcti plane quotquot extãt adhuc epiſtolarum earundem codices: ceu de fonte/ capiteq; manarunt: inq; omnibus prępoſterus/ & peruerſus/ lectionis ordo: qui mihi nunc loco reſtituendus: quaſiq; inſtaurandus. Quare adhibe quæſo animũ: quicũq; liberalis has litteras amplecteris. Igitur in libro octauo: Cęli epiſtola ad Ciceronẽ: ſic incipit. Cer

te inq̄ absolutus est me repręsentāre: pronūtiatum est: & quidem omnibus ordinibus: sed & singulis i unoquoq; genere sentētiis. Vide modo īquis hucusq; ordo nō dū īterpellatus. Quæ aūt sta tim sequunt̄ uerba: Litteris ostēderis: & cetera! diuersa prorsus a superioribus, atq; alterius epistolæ, inuenias. Perge porro: ab ea ipsa epistola, deinceps numerare sequētis, ad eā, quæ sit quarta & uigesima: cuius ita prīcipiū. Nō me hercules. Nihil unq̄ eni: quę cum sūpiore cōtinuatur: Vt legas ita. Certe inq̄ absolutus est, me repræsentāre ꝓnuntiatū est: & quidē omnibus ordinibus: sed & singulis ī uno quoq; genere sentētiis. Vide modo inquis. Nō me hercules. Nihil unq̄ enim: atq; ita reliqua subtexe: donec ab hac ipsa: quā diximus alterius esse epistolæ, ꝑueneris ad sequētem de cimā, cuius hoc initiū. Sic tu inquis Hircium: quā eousq; lege, dū in uerba hęc incidas: Si ullam spem: quę simul offenderis! Totū hoc delebis: Aut in tecto uitii, cetera mihi probabuntur: Totum hoc inq̄ delebis, aut induces: quoniam aliena plane huic loco. Mox denuo recurres, ad ea quæ posita perperam sunt, ī illa Cęli de qua primitus dictum: atq; ita cōtinuabis lectionē: Si ullā spē litteris ostenderis. Ita tractim legēs ad epistolā ꝑuenies tertiam, ab hac & uigesimā, sic uidelicet incipientem. Duabus eius episto lis respondebo: clausamq; hac fini. Si. n. nihil est ī parietibus, aut in tecto uitii, cetera mihi probabunt̄: Post eamq; statim cōseq de bet epistola, que nūc ab illa undecima: sic ordiens. Delectauerūt me tuæ litteræ. Cōprobat hunc ordinē, quem posuimus, nō solū, codex uterq;: uel ille antiquus, uel hic ex eo statim natus, a quo ceteros quoq; omnis bibliopolę uitio deprauatos liquet. Sed in tellectus etiam, sensusq; ipse luce clarior, sic ut acutius inspiciēti, qdqd usq̄ prorsus obscuri est, ambiguiq; tollatur.

Caput xxvi.

Versiculi in fastis e gręco super uite, & Capro: tum parodia quæ piam obscurior apud Suetonium.

o Vidius in primo fastorum.
Sus dederat poenas: exemplo territus horum
Palmite debueras abstinuisse caper.
Quem spectans aliquis dentes in uite prementem
Talia non tacito dicta dolore dedit.
Rode caper uitem/ tamē hinc cum stabis ad aras
In tua quod spargi cornua possit erit.

Nimirū hi duo uersiculi/ de gręci poetæ disticho/ perq̄ inclyto festiuoq; facti: quod ī primis celebre ferť: & uolitat docta p ora uirū. Nam cū dixisse quēpiā illa memorat/ ipsum nimirū auctorē carminis Euenū digito designauit. Loquitur autem ī gręcis uersiculis: uitis ipsa/ sic scilicet.

κἤν με φάγησ ἔπι ῥίζαν ὅμωσ ἔτι καρποφορήσω
ὅσσον ἐπισπεῖσαι σοί τράγε θυομένῳ.

Vertit hos nimirū/ q̄ potuit ad unguē poeta ingeniosissimus: & sunt tamē in gręco nōnulla/ quæ noster parū enarrate. Quin si ueris cōcedēdum! trāsmarinā illā/ nescio quā Venerē/ ne attigit qdē noster. Quod uitiū linguæ potius minus lasciuiētis q̄ parum copiosæ. Sed quoniā in gręci huius distichi mentionē incurrimus/ afferamus etiā/ quod apud Suetoniū in Domitiano est/ ut obiter illi quoq; nō inobscuro loco/ lucē interpretationis inferamus: ueluti q; auctariū demus merce ipsa/ ne utiq̄ uilius. Verba igitur ita sunt. Vt edicti de excidēdis uineis propositi: gratiam faceret: nō alia magis re cōpulsus creditur: q̄ quod sparsi libelli cum his uersibus erant.

κἤν με φάγησ ἔπι ῥίζαν ὅμωσ ἔτι καρποφορήσω
ὅσσον ἐπισπεῖσαι καίσαρι θυομένῳ

Quod.n. supra uitis capro minitabať/ hoc eadē nunc Cęsari: pulcherrima hercules parodia. Vel si me inqens ad radicem comederis/ tantū tamē uini pducā: quantū imolādo Cęsari possit infundi. Mos.n. ueteribus uti capitibus stātiū/ sub ictu/ cultroq; uictimarum uinū infundereť: Sic apud Maronem uidelicet.

Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima Dido
Candentis uaccę media/inter cornua fundit.

Igitur neci Domitianum Cęsarem/per hos uersiculos/ libelli destinabãt: quoniã ut Suetonius idem scribit: Ad summã quõdam ubertatem uini: frumẽti uero inopiã: existimãs nimio uinearum studio negligi arua: edixit ne qs in italia nouellaret: utq; in prouinciis uineta succiderenť: relicta ubi plurimũ dimidia parte: nec exsequi rem pseuerauit. Meminerint aũt studiosi/ nos i hoc inuẽto/nõ uno dumtaxat nomine/in cõmune cõsuluisse: quoniam in plerisq; adhuc Suetoni codicibus/ etiãq; nõnullis ueteribus/nõ modo grçcos hos uersiculos nõ inuenias! sed ne uestigiũ qdem ac ne locũ etiam/quo se recipiãt. Sed eos nos quoniã tenebamus iam pridem: utpote lepidissimos: facile mox de obsoletis/mẽdosisq; exẽplaribus/ singulas pensitãdo/ paulatimq; nũc agnoscendo/nunc restituendo litteras peruestigauimus.

Caput xxvii.

Verba in Ciceronis epistola ex Enni Medea/de græca Euripidi.

C Icero in epistola ad Trebatium: Hoc tibi tam ignoscemus nos amici: q̃ ignouerũt Medeę/quæ corinthum arcem altam habebãt! matronę opulẽtę optimates: qbus illa manibus gypsatissimis psuasit: ne sibi uitio illę uerterẽt/quod abesset a patria.

Nã multi suã rem bene gessere/& publicã/patria procul.
Multi qui domi ætatẽ agerent: ppterea sunt improbati.

Nemo ex his quorum edita sit sentẽtia/suspicatus est adhuc/nõ esse ista plane Ciceronis uerba! sed poetę alicuius magis: cui liceret uti uocibus illiusmodi figurisq;: ceu sunt illa quæ corinthum arcem altam habebãt: & matronę opulẽtę optimates/neq; saltem hoc uiderũt: Iambos adhuc i his uersibus extare itegros duos: aliorũq; quasi discerpta mẽbra ueluti noscitari. Nos hæc ex Enni Medea uerba esse collegimus: nõ quidẽ suo prorsus ordine! Sed

quo commodissimum Ciceroni fuit/allegata. Nam cum de gręca Euripidi uersam ab Ennio Medeā in latinū cognouissemus! sen tentiam ꝑtinus horum uerborum! de ipsa nimirum Euripidi tra goedia(quādo illius Ennianæ iacturā fecimus) libuit aucupari. Sic igiť in ea fabula/ cū matronis corinthiis loquēs induciť Me dea: uti persuadeat/nō sibi uerti uitio oportere/ quod absit a pa tria. Quādo multi inqt honesti/etiā ꝓcul a patria: multi contra! domi fuerūt inglorii. Nā male audiebāt peregrinę feminę: unde illud comicum. Adeon est demens! ex peregrina? Similiter taceri posse ait Parmeno: samiā fuisse Thaidis matrē: tūc athenis uicti tantis. Versiculos aūt Euripidis ipsos/ ex Medeę ꝑsona/ nequis fortasse desideret hic adscribemus.

κορίνθιαι γυναῖκες ἐξῆλθον δόμων
μή μοι τί μέμψησθ᾽ οἶδα γὰρ πολλοὺς βροτῶν
σεμνοὺς γεγῶτας. τοὺς μὲν ὀμμάτων ἄπο
τοὺς δὲ θυραίους. οἱ δ᾽ ἀφ᾽ ὑσύχου ποδὸς
δύσκλειαν ἐκτήσαντο καὶ ῥαθυμίαν.

Quod aūt diximus poetā Ennium/de gręco uertisse tragoediā/ Euripidi Medeā partim de uerbis Ciceronis cōiectamus: qui sic ait: i primo de bonorū malorūq; finibus. Quis.n.tam inimicus pene nomini romano est: q Enni Medeā/aut Antiopam Pacuuii spernat/aut reiciat? Qui se iisdē Euripidi fabulis delectari dicat/ latinas litteras oderit? partim etiā: quod Ennianæ tragoediæ pri cipium/ multis locis: ut a Quītiliano uolumine qnto: ut a Cice rone i libro de fato: ut itē ab aliis auctoribus identidē citať: sed nusq̄ tamē longiore tractu/q̄ in rhetorico secundo/eiusdē Cicero nis ad Herennium. Quod hic ex codicibus uariis emēdatū sub scribimus: ut illustretur obscuritas/ locis aliquot i lingua latina oboriens/quoties unus aut alter de eius tragoediæ pricipio uer sus allegať: suppresso auctoris nomine: simulq; itellectu suspen so. Locus ipse apud Ciceronem sic est: Ne Enniū inqt/ & ceteros poetas imitemur: quibus hoc modo loqui/concessum est.

Vtinam ne in nemore pelio securibus
Cęsa accidisset abiegna ad terram trabes
Ne ue inde nauis inchoandæ exordium
Coepisset: quæ nunc nominatur nomine
Argo: qua argiui uecti delecti uiri
Petebant illam pellem inauratam/arietis
Colchis imperio regis pelię per dolum
Nam nunq̃ era errans mea domo efferret pedem
Medea animo ęgro: amore sęuo saucia:

Est autẽ trabes in uersiculo secũdo: singularis numeri: quẽadmodum & Priscianus legit libro septimo. Vetustissimi enim (ut ipse inqt) etiã trabes pro trabs proferebant: Euripidi uero tragoediæ pricipiũ/si cum Ennianę cõferas! feceris arbitror operæ pretium: quod & subnectam.

εἴθ᾽ ὤφελ᾽ ἀργοῦς μὴ διαπτάσθαι σκάφος
κόλχων ἐς αἶαν κυανέας συμπληγάδας
μηδ᾽ ἐν νάπαισι πηλίου πεσεῖν ποτε
τμηθεῖσα πεύκη. μηδ᾽ ἐρετμῶσαι χέρας
ἀνδρῶν ἀρίστων οἳ τὸ πάγχρυσον δέρος
πελίᾳ μετῆλθον οὐ γὰρ ἂν δέσποιν᾽ ἐμὴ
μήδεια πύργους γῆς ἔπλευσ᾽ ἰωλκίας
ἔρωτι θυμὸν ἐκπλαγεῖσ᾽ ἰάσονος

Caput XXVIII

Panici terrores qui uocentur: eoq; locupletissimi citati testes.

IN Ciceronis epistola ad Tironem: quæ posita ĩ extremo familiarium uolumine: sic scriptũ est. Et si Atticus noster/qui quõdam me cõmoueri πανικοῖς intellexit: idem semper putat: nec uidet qbus præsidiis philosophiæ septus sim. Hercle quod timidus ipse est. θορυβοποιεῖ. Panica uocanẽ (ut arbitror) a gręcis repẽtini qdã terrores: & cõsternationes: quales utiq; lympha

tici metus usq; adeo inreuocabiles: ut nõ ratione modo/ sed mẽte etiã careãt. Quo item uerbo Cicero idem utitur in epistola ad Atticum libro qnto: Scis. n. inqt quædam πανικα dici. Facit itẽ Hyginius de panico terrore mentionẽ/ quo loco de Capricorno/ his uerbis. Hic. n. dicit̃ cũ Iuppiter titanas oppugnaret: primus obiecisse hostibus terrorẽ: qui Panicos dicit̃: ut ait Eratosthenes: Quam fabulã/ & Germanicus innuit in Arateo cõmentario. Euripides ĩ Medea sic ait.

καί τίσ γεραια προσπόλων δόξασάπου
ἠ πανοσ ὀργάσ ἠ τινοσ θεων μολειν
ἀνολόλυξε.

Panos aũt uocat iras Euripides: sicuti ẽ apud antiqssimũ ipsius interpretem τα πανικα δείματα. idest panicos terrores ότι τηντωνάιφνιδίων φόβων καὶταραχων ἀιτίαν τω πανὶ ἀνατιθέασιν. Quoniã inquit repentinorum terrorũ: & consternationũ causã: deo pani tribuũt. Et apud Synesiũ ĩ libro de ꝓuidẽtia/ sic inuenio ferme. και πανικὸι θόρυβοι μεθημέραν τὸ στράτευμα κατελάμβανον. Et panici tumultus interdiu exercitum occupabant: Quo loco ampliter etiam/ cuiusmodi essent hi deniq; terrores explicatur. Quin interpres etiã nescio qs/ ita uerba hæc ipsa Synesi enarrat: ut panicos appellari terrores dicat/ cum repẽte in exercitu/ uiri/ equiq; perturbantur: nulla cõparente causa. Solent enim inqt feminæ ui numinis ĩstinctæ/ panos orgia clamoribus concelebrare: quibus utpote repentinis/ metu audientes afficiantur. Sed & Nicetes Choniates/ nõ aspernabilis omnino inter græcos auctor/ panicorũ meminit phantasmatũ/ ĩ oratione quapiam sua. Theon quoq; Arati poetæ ĩterpres: Militasse ait pana deum aduersus Titanas: primũq; eũ uideri/ conchã illã tortilẽ & turbinatã qua pro tuba utunt̃ inuenisse/ quę gręce Cochlos appellat̃: factũq; ipsius opa: uti se armãdi sociis interim fieret copia: dũ sonitu quocũq; illo q panicos uocat̃/ ĩ fugã Titanes agebant̃. Sed & Nõnus poeta Dionysiacõ decimo: furẽtẽ describẽs Athamãta/

nunc inſano panos flagello furiatũ ait. Nunc intra ipſius aures bombũ illum inſonuiſſe panici Saturnii flagelli· uerba ita ſunt.

οἰστρηθεὶς ἀθάμας μανιώδει πανὸς ἱμάσθλῃ

Et item

ἀεὶ δέ οἱ ἔνδον ἀκουῆς

πανιάδος κρονίης ἐπεβόμβει δοῦπος ἱμάσθλης

Quo aũt nunc piaculo Valeri Flacci/pulcherrimos poetę uerſus taceã ſup hoc ipſo poſitos in libro argonauticon tertio?

Dant (inquit) ęthere longe
Signa tubæ: uox & mediis emiſſa tenebris.
Hoſtis habet portus: ſoliti rediere pelaſgi
Rupta quies: deus ancipitem lymphauerat urbem
Migdoniæ Pan iuſſa ferens ſęuiſſima matris
Pan nemorum/belliq; potẽs: quem lucis ab oris
Antra tenẽt: patet ad medias per deuia noctes
Setigerum latus: & toruæ coma ſibila frontis.
Vox ómnes ſuper una tubas/qua conus/& enſes
Qua trepidis auriga rotis/nocturnaq; muris
Clauſtra cadunt: taliſq; metus nõ martia caſſis
Eumenidumq; comę/nõ triſtis ab ęthere Gorgo
Sparſerit/aut tantis aciem raptauerit umbris
Ludus & ille deo pauidum præſepibus aufert/
Cum pecus/& profugi ſternũt dumeta iuuẽci:

Quin libro etiã ſexto apud eũdẽ barbarus qſpiã ad terrorem incutiendum ſimulacra panos prętulit.

Hiſpidus inq; dei latuit terrore lycei.

Sed & Sozimus hiſtoriæ gręcus auctor in libro tertio/ Mõſtroſo aſpectu quẽpiã apparuiſſe/pellitum dicit: Albanis romaniſq; prelium cõmiſſuris. Etenĩ deũ Pana belligerũ fuiſſe/ uel ex argumento Nonni cognoſcimus/uel ex Theocriti fiſtula: nam in ea ſunt iſta quoq; uerba dã Pane deo

οὐαὶ θὲ πάρος φρένας τέρμα σακούς.

Eundéq; fuisse atheniésibus auxilio contra Persas cum alibi legi mus: tum in ea ipsa quam diximus fistula: his uerbis

ὃσ σβέσεν ἀνορέαν ἴσαυλέα
παπποφόνου τυρίησ τὰ φείλετο.

Caput xxviiii.

Vnde sint apud Ouidiũ Teuthrantia turba Thespi uocatę filię.

O Vidius in epistola Deianiræ ad Herculem

Nec tibi crimen erunt teuthrantia turba sorores.
Quarum de populo/ nulla relicta tibi est.

Notissima qdē fabula/ etiãq; a Diodoro ꝑdita: sup Thespi nata bus ab Hercule cõpressis. Cur autē teuthrãtia turba uocent̃: hoc tam plerisq; incõpertũ/ atq; ignotũ est/ ut audeãt litteratores pro illo teuthrãtia: thespeia reponere: nimis q̃ improbe: īsciteq;. Nos de eo īuenimus apud Eustathium Homeri īterpretem: ubi maxi me Catalogum enarrat φησὶ δὲ ὁ τῶν ἐθνικῶν συγγραφεὺσ ὅτι κτίσμα ἐστιν ἡ θέσπεια θεσπιάδου. κατὰ δέ τινασ θεσπίου τοῦ τεύθραντοσ τοῦ πανδίονοσ. Ex auctoritate scilicet cuiuspiã/ q de gẽtibus conscripserit/ thespiã tradit a Thespiade fuisse condi tam: sicut aũt nõnulli scribãt a Thespio Teuthrãtis filio/ Pãdio nisq; nepote. Quare teuthrãtia turba Thespi uocatę filiæ ab auo Teuthrãte. Deniq; & Aeschylus ĩ tragoedia Agamemnone: the spiam urbem Teuthrantis appellauit.

Caput xxx.

Vocabula inuentu rara nec tamẽ singularia Cucuma: Proseucha: Scruta.

V Ocabula quępiã sunt/ ita rara ĩuentu: ut si iterũ ĩ ea incida mus/ ob id fecisse opæ pretium uideamur: quoniã singula ria credebant̃. Sicuti ẽ Cucuma apud Martialẽ ĩ hoc hemistichio.

Cucumam fecit Oracilius:
Nã sici i satyrico legimus Petroni Arbitri: Tũ illa carnis etiã pau lulũ delibat/ & dũ coæquale nataliũ suorũ sinciput i carnariũ fur ca reponit! fracta est putris sella/ quæ staturæ altitudinem adiece rat: anũq; pondere suo deiectã super focũ mittit. Frangit ergo cer uix Cucumæ: ignẽq; cõualescẽtẽ restinguit/ atq; totã faciẽ excita to cinere ꝑfudit. Ex eoq; inclinatũ dimminutiuũ cucumion inue nio apud Arrianũ in libris de epictero: Quo maxime capite περι κυνισμοῦ. hoc ẽ de Cynica ꝑfessione loq̃r: atq; adeo uerba Arria ni ponã. Δεῖ αὐτὸν κουκούμιον ἔχειν ὅπου θερμὸν ποιήσει τῷ παιδίῳ ἵν᾽ αὐτὸ λούσῃ. Habere inquit eum Cucumion oportet/ ubi calfacter puero/ quo ipsum lauet. Cucumion dixit gręca con suetudine/ quod nos Cucumulã/ nõ incõcinne. Sed & proseucha rantum apud Iuuenalẽ inueniri uocabulum pro loco mẽdicabu lorum putatur: Cum tamen Cleomedes: in secundo circularis in spectionis libro/ aduersus Epicurum disserẽs/ ita propemodum loquatur: Ex iis nonnulla/ e lupanaribus ascita: quædam simılli ma his: quę in Cerialibus a feminis dictitantur: Alia uero ex me dia proseucha/ atq; ab iis ipsis/ qui illic mendicant desumpta: Iu daica plane/ & retrita/ longeq; etiam reptilibus humiliora. Sed & Scruta dixit Horatius quidẽ semel in hoc uersiculo.
Vilia uendentem tunicato scruta popello
Dixit iterum quantum uideam Sidonius Apollinaris libro epi stolarum septimo per hæc uerba. Nunc quædam friuola/ nunc lu do apta uirgineo scruta donabat.

Caput xxxi.

Quid sit illud apud Iuuenalem/ Tanquã habeas tria nomina: quodq; manu emissi patronorum sibi nomina imponebãt: deq; in nomen adoptando ex testamento.

e T ponere foris: si quid tentaueris unquam

Hiſcere: tanq̄ habeas tria nomina.
Sane Domitius idem (nam ceteros omitto interpretes, cum ipſo ut præfractiore congredior) Domitius igitur ſic hunc ex quinta Iuuenalis ſatyra locum enarrauit. Si uelles inquit loqui, quaſi tu quoq; unus eſſes ex nobilibus: quaſi inuat: quod tantū his, qui nobiles ſunt loqui liceat: Nobilitas enī cognomine, agnomine, & nomine deſignabatur. C. Iulius Cęſar. Hactenus ad uerbum Domitius. Ceterum tria nomina, nec ſoli habebant nobiles, nec uniuerſi! Sed hi potius arbitror q e ſeruitio manumittebantur. Quo circa ſenſus quoq; uel ob id acutior, atq; cōcinnior: ut cōuiuator, ne liberū qdē putet, ne ue pro libero fari æquū cēſeat: quē ſibi cōuiuā uocauerit. Hoc ſi non auctores, haud lubricę fidei cōprobāt: uincor, nihil eſſe Domitio penſitatius. Artemidorus igit̃ Epheſius, ſiue is Daldianus dici mauult, in libro de ſomniorum cōiecturis primo: gręce ille quidē! ſed ad hāc ſententiā. Noui aūt quendam inquit ſeruum hominem, qui ſibi habere tria uirilia uiſus. Dein uero liber factus, eo pacto tria ꝓ uno habuit nomina, duobus aſſumptis patroni nominibus. Hęc Artemidorus. Septimius quoq; Florens Tertullianus ĩ libro de reſurrectione ſic ad uerbum. Oro te inquit ſi famulū tuum libertate mutaueris, quia eadem caro, atque anima permanebunt, quæ flagellis & compedibus, & ſtigmatibus obnoxiæ retro fuerant, idcirco ne illas eadem pati oportebit? Non opinor. Atqui & ueſtis albæ nitore, & anuli aurei honore, & patroni nomine, ac tribu menſaq; honoratur. Hinc illud opinor Perſianū: Exit Marcus Dama. Probat morem Cicero quoq; epiſtolarum ad Atticum uolumine quarto: ſic ſcribens, de Eurychide gratum: qui uetere prænomine, nouo nomine. T. erit Cęcilius: ut eſt ex me & te iunctus Dionyſius. M. Pomponius. Sed ut obiter hunc quoq; Ciceronis, non inobſcurum locum interpretemur, noſſe oportet: etiam morem fuiſſe: ut hęredes teſtamento in nomen, familiamq; adoptarentur. Sicuti eſt a Cęſare. C. Octauius: quēadmodum ſcribit, & Suetonius in

Iulio: Quo circa post eam diẽ semper est ille Cęsar/ ut in epistolis quoq; Bruti ad Ciceronẽ appellatus. Queadmodũ &. Q. Scipio collega in cõsulatu Pompei: qui cum filius Nasicæ foret ex testamento in Metelli pii genus adoptatus/ eius etiã nomine uocabatur. Sicuti libro historiarũ. xxxx. scribit Dion. Quare etiã. T. Põponius Atticus heres relictus a. Q. Cęcilio ex dodrãte: sicuti scribit Cornelius Nepos i ipsius Attici uita: postea ut est apud Varronem i secundo de re rustica ex. T. Põponio Attico. Q. Cęcilius Atticus est appellatus. Quare Eurychidem manumissũ. T. Cęciliũ Eurychidẽ uocauit: uetere prænomine suo. Nã. T. Põponius/ olim dicebat: nouo nomine/ quod haud pridẽ. Q. Cęcilius uocari coeperat. Sic seruus Dionysius. M. Põponius Dionysius uocatus est/ ascito Ciceronis prænomine/ Attici nomine: Sed & Milesius Alexãder/ cui Polyhistori cognomentum fuit: Cornelius est etiã a Cornelio Lẽtulo/ appellatus: a quo uidelicet fuerat manumissus: sicuti quæ Suidę dicuntur/ collectanea/ testantur.

Caput xxxii.

Restituta Plinianis codicibus abolita pridem uox: quidq; poppysmos aut poppysma significet: quodq; mos poppysmis/ adorandi fulgetras.

c Orrigẽdus apud Plinium locus: ex libro octauo/ & uigesimo/ naturalis historię: capite secundo quo tractat/ an sit in medendo aliqua uis uerborum: subducta enim uox una/ qua uetus indicatur consuetudo: uetustiore quoq; testimonio comprobata. Sic autem pleriq; codices habent: Fulgetras adorare consensus gentium est. Sed in uetustis duobus exemplaribus: ex ipsa Medicæ gentis/ nobili bibliotheca: sic scriptũ. Fulgetras adorare poppysmis consensus gentium est: Quam lectionem uel Aristophanes facetissimus poeta confirmat in comoedia cui σφηκεσ inscriptio. Nam apud eũ Philocleo quidam senex ita loquitur: ut

se dicat poppyssantibus (liceat aūt sic uerbo uti) fulguraturum. Tū interpres antiquissimus: morē hunc esse ait/ uti ad fulgetras poppyssetur. Verba Aristophanis hæc sunt. κἀναστράψω ποππύζουσιν. Tū interpres hæc. ἔθος ταῖς ἀστραπαῖς ποππύζειν. Quēadmodū ergo apud Iuuenalem: Martialēq; poetas poppysma legitur: & poppysmata: sic apud Plinium poppysmis a casu recto: qui sit poppysmus. Est aūt facticia de sono uox: id significans/ quo maxime nōdum ꝑdomitis equis adulamur: uti Maximus in lexico/ & Nicas/ itē & Suidas. Vtit̃ uerbo etiā Sophocles. ποππύζεται ζευγηλάτρις sicut & Pollux meminit in septimo Onomasticon. Quin idē quoq; ī primo Sisti equū poppysmo docet: hoc ipsum usurpās uocabulū: quod & Plinius: q̄ tamē etiam libro eiusdē naturalis historię q̄nto/ trigesimoq; sic ait: Similis: & Nealcem successus ī spuma equi/ similiter spongia impacta sequutus dicit̃: cum pingeret poppyzonta/ retinentē equū. Dexippus etiam Platonicus philosophus/ in dialogo: quem edidit ī Aristotelis Categorias ita scribit. ἡ εἴτις ἄναρθρος ψόφος ὡς ἐπὶ ποππυσμάτων.

Caput xxxiii.

Crambe quæ sit apud Iuuenalē: superq; ea gręcum prouerbium.

Occidit miseros Cambre repetita magistros.

HVnc Iuuenalis uersū/ Domitius idē Calderinus his uerbis enarrat: Cornelius de declamationibus ita scribit. Declamationes/ aut ex historiis trahebāt̃: sicuti sane nōnullę usq; adhuc/ aut ex ueritate ac re: si qua forte recēs/ accidisset. Itaq; locorū etiā appellationibus additis ꝓponi solebant: & sic certe collectæ/ edite q; se habēt. Cābre igit̃ īscriptio ē declamationis a loco. Nā Cābre oppidū ē ī teuthrania troadis ut scribit Plinius: & e ꝓxima regione est lesbos: ī qua Mitylenen occupauerūt tyranni: ut auctor est Strabo: Nigessilus: & Megarogilus: Alcęus poeta eos carmine est

insectatus: unde aureum plectrũ habuisse dicitur: auctore Fabio. De tyrannis eiectis Cãbre declamatio semper erat repetẽda a magistris. Hæc placet sententia, ut cõueniat cũ eo quod dixit.

Cum perimit sęuos classis numerosa tyrannos.

Quod alii a Cambro scytharum rege: cuius meminit Diodorus, Cambren declamationẽ deducũt, nulla ex parte accõmodatum est. Hactenus igr̃ Domitius: Tortuosa prorsus & tergiuersanti oratione: cuius ex uerbis hæc deniq; colligr̃, confusa necessitate sentẽtia: Cambren declamationẽ ab oppido Teuthranię appellari. Quod & a locis nomina declamationibus imponãtur: & Mitylenen tyranni occupauerint: oppidũ in lesbo: ut id poeta uersiculo illo significet.

Cum perimit sęuos classis numerosa tyrannos.

Nos igr̃ proponerẽtur nec ne a ueteribus cõtrouersię: locorũ appellationibus additis, nõ laboramus: q̃uis hoc non Cornelius (ut ipse dicit): sed Suetonius Trãqllus scripserit: i libello, quẽ de claris grãmaticis, rhetoribusq; cõposuit: eumq; libellũ, nõ ut Corneli, sed ut Suetoni Domitius quoq; ipse supius agnoscit, & suo se laqueo (quod dicitur) implicat: exponens (ut qdem sibi uidetur) uersiculum eiusdem satyræ:

Parte alia solum rus sati pone lacertę

Iam uero Cambren (ut quod nũc instat agamus) esse inscriptionem: id nos plane pernegamus: Quin audacter pronuntiamus, neq; tale quippiã apud idoneos modo scriptores, inueniri: neq; si maxime iueniar̃: idcirco tamẽ ad tyrannos eos, q Mitylenen occupauerint, referendum: cum oppidum Cambre nõ modo nõ in lesbo, sed ne in insula quidem, sit ulla. Quare (quod pace sua dixerim) nihil hac Domiti cõmenticia opinione (siqs modo eã diligenter excutiat) dici, fingiq; potest, aut absonũ magis, aut incõcinnũ, & ridiculũ: sic ut sese ipsa nullo ĩpellẽte subuertat. Neq; autẽ causa fuit: cur Mitylenen ad Alcęum confugeret: ut classis numerosa tyrannos perimeret: quãdo inter primas cõtrouersiarũ

materias: tyrannicidarum pręmia, numerat Cornelius in eo dialogo, quē de claris edidit oratoribus. Ita sibi omnia tenebrarū, & caliginis ingenia Domitius offundit: quoties uelut e nassa pisciculus nequit exsinuari: quodq; Aristotelem facere docet Atticus philosophus nō inelegās Platonis ꝓpugnator, ut quēadmodum sepia sparso sub oculos ipsos: manūq; piscatoris, suo sibi suco, elabiť: ita ille deprӕhēdi metuens, sentētias de industria obscuritatibus infuscet: hoc ī hūc hominē potius cōueniat: nunq̄ magis, q̄ cū pene teneť inuoluētem semet, obnubilātemq; ambagibus, & quoddā sicut atramentum ꝑplexitatis interuomētem. Quod aūt q̄dam uir alioqui doctus: & idustria sua bene de litteris meritus, in cōmentario nuꝑ edito: de Gābra Anathoq; affert ex Probo (ut ipse inq̄t) Iuuenalis interprete: Fateor eq̄dem, nec scire me: qui nā sit hic Probus: nec putare eū esse: cuius Gellius, aliiq; ex ueteribus meminerint. Fides ergo de eo apud auctorem sit. Mihi tamē quod uidetur: exponam breuiter: nam (ut ait ille nescio qui tragicus:) Veritatis simplex oratio est. Gręcū igiť hoc (arbitror) prouerbiū Iuuenalis expressit. Δισ κράμβη θάνατοσ quo significatur: bis posita Crambe mors esse. Crambe aūt brassicӕ genus: ut fastidium uidelicet repetitӕ sӕpius controuersiӕ denotaret: cum uulgo quoq; recalfacta brassica iam in prouerbium fastidii cōcesserit. Maluit autē grӕcum usurpare q̄ latinū uocabulum poeta: uel quia tritius id grӕcis, q̄ latinis ꝓuerbium: uel sane, quia species etiam quӕdam brassicӕ proprie appellata Crābe: tenuioribus (ut est apud Plinium) foliis, & simplicibus, densissimisq;: amarior: sed efficacissima. Ipsius uero grӕci prouerbii mentionem Suida facit: poniq; etiā in conuiuiis Crāben docet: quod sit ebrietati cōtraria, quēadmodū ī libro de re rustica testať Cato.

Caput xxxiiii.

Vitiose quӕpiam in epistola Ciceronis: deq; uocabulo quod est Sciamachia.

r VSticum nimis/ & illepidum/ sordidumq; adeo plane uocabulum Ciceronis epistolã occupauit: eã quę est ad Brutũ/ isto pricipio/ Mirabiliter mi Brute letor: sic.n.i ea legimus. Meęq; illę uehemẽtes contẽtiones tanq̃ scientia adnihilatæ esse uideantur. Quod q̃dam tamẽ hactenus corrigũt: ut dicant/ tanq̃ si iam adnihilatę esse uideãtur. Consulãt quęso eruditi/ peritiq; idoneorum uerborũ/ ueterũq; lectionum/ cõsulãt suũ quisq; iudiciũ/ sensumq;/ ac tum demum credere audeãt/ adnihilatas cõtentiones: scriptũ fuisse a Cicerone. Nos ĩ codicibus duobus/ Medicæ familię/ quorũ supra quoq; fidem allegamus (mendose id etiã/ sed tamen/ ut erroris adhuc uestigiũ/ non sit abolitũ) sic repperimus. tanq̃ sciamachalaę: esse uideantur. Quare suspicamur legẽdum/ Sciamachię. Sũt.n. Sciamachię/ nihil sane aliud/ q̃ umbratiles pugnæ. Sentit.n. Cicero hoc utiq;/ frigere iam se plane in senatu/ nõ succedẽtibus Bruto rebus: suasq; illas uehementis cõtentiones: sciamachias uideri. Vocabulũ ipsum/ perq̃ est elegans apud gręcos/ & magnope usitatũ. Quin Galenus quoq; medicus ĩ libro secundo ὑγιεινῶν sic ait μεταβαίνειν δὲ καιρὸσ ἔπειτα ταχέα χωρὶσ εὐτονίασ καὶ βίασ δρόμοι δ᾽εἰσι ταῦτα καὶ σκιαμαχίαι. Inter celeres exercitationes/ quę tamẽ attẽtę uiolẽtęq; nõ sũt: etiã cursus adnumerat: & sciamachias. Deniq; uel Eustathius ĩ Odysseę cõmẽtario Rhapsodiæ tertiæ: de uerbo eo sic meminit. ὁμοίωσ δὲ καὶ τὸ μὲν ὑπὸ σκιᾶ μαχούμεθα φαῦλον δηλοῖ οὐδέν. οὐ μέντοι καὶ τὸ σύνθετον σκιαμαχεῖν. Et. M. Varro satyrã unã e suis illis Menippeis Sciamachiã inscripsit. Hæc.n.ẽ apud Gelliũ uera ex ãtiq̃s exẽplaribus lectio: nõ ut q̃dã etiã scribũt Criomachia/ Quin paulo etiã supra ĩ epistola eadẽ Ciceronis/ uocabulũ alterũ quod est ὄργανον de gręca scriptura deprauatũ migrauit in latinã. Nam pro eo quod erat ὄργανον factum iam optanon. Neq; autẽ hoc quoq;/ ab ullo hactenus animaduertiť: Quare sic legeris. Plane iam Brute frigeo. Organon enĩ erat meũ senatus/ ut quo pro organo Cicero proq; instrumento utebatur.

Locus in. M. Varronis: & itẽ alter i Columellę libris rei rusticę defensus a uitio: quædãq; sup Euhemero inibi: & Iouis sepulchro: & cretẽsibus addita: & locus apud Statiũ/ declaratus.

IN. M. Varronis libro primo rerũ rusticarũ mẽdose legit̃ illud Arista & granũ oibus fere notũ: gluma paucis. Itaq; id apud Enniũ solũ scriptũ scio esse i Ephemeridis uersibus. Nã quod habẽt: etiã q putant̃ emẽdatissimi codices: i Ephemeridis uersibus: hoc ego i uenerãdę uetustatis exẽplari e publica gẽtis medicę bibliotheca sic iuenio: In Euhemeri libris uersis. Neq; aũt dubiũ ẽ/ Enni sacrã historiã significari a Varrone de Euhemero i latinũ uersã: quã uidelicet & Lactãtius idẽtidẽ & Eusebius citat & Augustinus. Verba Lactãti de libro diuinarũ istitutionũ primo sic habẽt. Antiquus auctor Euhemerus: q fuit e ciuitate Messana res gestas Iouis: & ceterorũ q di putãt̃ collegit/ historiãq; cõtexuit ex titulis/ & iscriptionibus sacris/ quę i ãtiqssimis tẽplis habebãt̃: maximeq; in fano Iouis Triphylii: ubi aureã colũnã positã esse ab ipso Ioue titulus idicabat. In qua colũna gesta pscripsit/ ut monimẽta essẽt posteris rerũ suarũ. Hãc historiã iterpretatus ẽ Ennius: & secutus: cuius hęc sũt uerba. Vbi Iuppiter ipeliũ Neptuno dat maris: ut isulis oibus: & quę loca sũt secũdũ mare oibus regnaret. Dein Lactãtius idem/ locos Enni nõnullos/ de hac ipsa historia/ iterũ/ atq; iterũ adducit: quos eqdẽ breuitati studens pręteribo. Quin ipsius quoq; Euhemeri uerba Sextus itẽ allegat Empiricus/ pyrrhoniorũ maxime uolumine quarto/ uocatũq; ait Atheon/ sicuti Meliũ Diagoran: Prodicũ Ceũ: Theodorũ Cyrenaicũ: cõplurisq; alios: ac de eo quoq; Timon Phliasius: ut arbitror. sic ait.

ἐυήμερος γέρων ἀλαζὼν ἄδικα βιβλία ψύχων

Sed his omissis illud utiq; acrius ïspiciẽdũ est apud Columellam quoq; libro. x. capite autẽ tertio: ubi de apibus agit̃/ bis Homerũ citari ꝓ Euhemero i puulgatis codicibus: quod & uetustissimus idicat liber/ de priuata familiæ Medicæ bibliotheca: litteris lãgo

bardis exaratus: & itē alter: e publica eiusdē gentis: quē de uetu
sto exemplari/ Nicolaus nicolus/ uir doctus & diligēs sua manu
pscripsit: tū & ratio astipulatᷣ/ cui nulla resistunt claustra/ siqdem
apud Homerū fabula nulla istiusmodi de apibus repitᷣ: ac uerisi
mile est/ scriptā fuisse ab Euhemero potius: q Iouis historiā cōpo
suerit: cuius apes illę fuisse nutrices prędicantᷣ. Quod aūt apud
hūc ipsū (ut arbitror) Euhemerum de quo supra diximus: scriptū
repperat: poeta Callimachus i sacra eadē historia Iouē i creta uitā
cōsūmasse: atq; inibi sepulchrū eius esse i oppido Cnoso: i quo se
pulchro eius iscriptū fuerit antiqs litteris gręcis ʒευσ κρόνου id
est latine Iuppiter Saturni: Quod hoc inq̄ poeta doctissimus &
scriptū ab illo cognouerat/ & p confesso a cretēsibus habitū: testa
tūq;: ob id opinor i hymno ipso ad Iouē: Cretēses inqt semp mē
daces: qui sint Iouis sepulchrū fabricati: cū nunq̄ ille obierit: per
petuoq; sit. Versus aūt hi sunt.

κρῆτεσ ἀεὶ ψεῦσται καὶ γαρ τάφον ὦ ἄνα σεῖο.
κρῆτεσ ἐτεκτήναντο σὺ δ᾽ οὐ θάνεσ ἐσσὶ γὰρ αἰεί.

Propterq; hoc ipsum deniq;/ Statius quoq; opinor in primo the
baidos inqt. Mētitaq; manis Creta tuos. Cyprianus etiā martyr/
homo disertissimus in libro de origine & generibus idolorū. An
trū Iouis ait i creta muritᷣ: & sepulchrū eius ostēditᷣ: q̄q̄ parū emē
dare scripta uerba hæc i nouis codicibus repiuntᷣ. Porro cretēses
adeo mēdaces habiti sēp: ut gręco pūerbio/ quod est πρὸσ κρῆτα
κρητίʒειν/ nihil aliud significetᷣ/ nisi mēdacio uti aduersus menda
cē/ Sed & cretēsis illius Epimenidis uersiculus hic a Paulo etiam
apostolo citatus: atq; ob id etiā sanctificatus est.

κρῆτεσ ἀεὶ ψεῦσται κακὰ θηρία γαστέρεσ ἀργοὶ

Id significat. Cretēses sēp mēdaces: malę bestiæ: uentres pigri: Nā
uersiculi prioris hemistichiō: de Epimenide sūpsit Callimachus.
Quocirca eleganter etiam hoc Ouidius in amoribus.
Cretes erūt testes: nec fingunt oīa cretes. Et alibi.
Nota loquor: nō hoc quę centum sustinet urbes:
Quāuis sit mendax creta negare solet.

Caput xxxvi.

Solutum hic & enodatum/quod ęnigma de Varronis libro citat Gellius.

a Enigma illud ex Varrone:quod Gellius ꝑponit:& inenar ratũ relinqt:ut legẽtium coniecturas acuat/ eqdẽ solutũ me meo quoq; ꝑiculo ꝓfiteor. Est aũt tale ĩ tribus senariis.

Semel minus ne/an bis minus sit/non sat scio
An utrunq; horum/ut quondam audiui dicier
Ioui ipsi regi noluit concedere.

Terminũ significare uideť:q deus concedere Ioui noluit/cũ capi toliũ exaugurabať. Ouidius fastorum secundo.

Quid noua cum fierent capitolia:nempe deorum
Cuncta Ioui cessit turba:locumq; dedit.
Terminus ut ueteres memorãt inuẽtus in ęde
Restitit:& magno cum Ioue templa tenet.

Dubitat ergo hic scirpi auctor/semel minus/an bis minus fuerit an utrũq; horũ:ex utroq; aũt:hoc est/ex semel/& bis resultat ter: Quare/nõ semel minus/nõ bis minus:sed terminus fuit/q Ioui ipsi regi noluit cõcedere.

Caput xxxvii.

Lapsum fede Seruium super oaxe fluuio & creta.

e T rapidum cretæ ueniemus oaxem.

Hoc ex prima bucolicõ ecloga/sic enarrat ad uerbũ Seruius Rapidũ cretæ inqt lutulẽtũ/quod rapit cretã. Creta alba terra di ciť. Nã oaxis fluuius est mesopotamię:q uelocitate sua rapiẽs al bã terrã turbulentus efficiť. Hactenus ille. Sed.n.ego Oaxẽ cretę insulæ fluuiũ ĩtelligi crediderim potius. Nã Vibius quoq; Seque ster oaxem cretæ fluuiũ dicit esse/a quo & ciuitas Oaxia. Quare Apollonius/cretã quoq; insulã/tellurẽ oaxida uocauit in primo

argonauticon his uerbis.
Δάκτυλοι ἰΔαῖοι κρηταέεσ ὄυσϖοτε νύμφη
ἀγχιάλη Δικταῖον ἀνὰ σϖέοσ ἀμροτέρησι
Δραξαμένη γαίησ οἰαξίΔοσ ἐβλάστησε
Hoc aũt postremũ ita Varro transtulit/ille arbitror Atacinus alieni operis interpres.
Et geminis capiens tellurem oaxida palmis.
Neq; uero nõ cõuenit rationi/ ut q dispersum iri toto orbe/suos populares/uelit ostendere/de isula quoq; in medio/ ueluti mediterraneo mari sita/tum aũt/ & de altera toto penitus orbe diuisa meminerit

Caput xxxviii.

Expositum Iuuenalis carmen/contra omnium hactenus sententias super laconico/& pytylismate.

q Vi lacedęmoniũ pitysmate lubricat orbem.

Versus hic ex undecima satyra Iuuenalis/ uarie ꝓsus expositus est hactenus/atq; ut arbitror indiligenter. Nã Domitius pitysma dicit esse irrorationẽ e leui sputo/de uerbo pityo. Lacedęmoniũ uero orbẽ/pro anulo accipit: quoniam iquit/a lacedęmoniis anulorũ usus manauit: ut senatores/ & eqtes/p anuli mẽtionẽ significent. Porro alter eruditissimus homo: quẽ tamẽ nominare parcimus: honoris gratia: qua parte ab eo dissẽtimus: saltationẽ putat esse lacedęmoniã. Sed igenue tamẽ fatet nihil adhuc de eo se legisse/nisi tantũ apud Pollucẽ/mẽtionẽ factã/lacedęmonię saltationis. Tertius deniq; uir ipse quoq; doctissimus: trochũ intelligit/de arbore pinu fabricatum: quod pitys dicatur pinus: unde sit pitysma. Nos e tribus his opinionibus honorem præfati auctorum nullam plane ꝓbamus: pricipioq; negamus orbẽ lacedęmoinum significare anulũ posse: quoniã nusq̃ legatur anuli originem manasse a lacedęmoniis. Plinius aũt quem Domitius

adducit/ tantum ferreo etiam tum anulo lacedemone uti refert. Quod si tollitur nõ posse lacedęmonium orbem/pro anulo acci pi/sicuti certe tollitur! nihil ꝑfecto cõmenticia illa irroratio uale bit: Neq; tamẽ a pityo quod nunq̃ uerbũ inuenias! Sed a pityzo magis pitysma deduceꝛ: quod apud Nicã grãmaticum declaraꝛ. Qui uero saltationẽ putat esse lacedęmoniã pitysma: cum de eo nihil inueniat: facile (ut esse ingenuus cõsueuit) potiori sententię cesserit. Quod itẽ facturũ credo: qui trochum putat e pinu factũ/ pitysma esse. Cũ nec usq̃ lectũ/nec ad rẽ faciat: & syllabæ ratio pu gnet: quoniã pitys habeat priorẽ correptã syllabam/ut ex primo liquet etiã Theocriti uersiculo. Nos igiꝛ pitylisma legẽdũ credi mus: ut isciťia librariorũ syllabã de medio dẽpserit: Quod haud mirum est/in tantis tenebris. Pitylisma uero itelligimus exercita tionem/de qua Galenus excellẽs medicus i secundo ὑγιεινῶν li bro. Quãuis apud eũ sit uerbum potius pitylizin/ q̃ nomẽ pity lisma. Ceterũ recte: pitylisma fit inde/etiam usitatissima ꝓportio ne. Neq; adeo incõgruũ Galeni gręca uerba prius adscribere: dein pro captu nostro interpretari. Cum igiꝛ exercitationum uaria ge nera notet/ac de iis etiã doceat: quę ueloces qdem! sed citra intẽ tionem uiolentiãq; sint: inter quas/& hæc ipsa sit/de qua nũc agi mus: Ita scribit ad uerbum. τὸ δὲ πιτυλίζειν ἐπειδὰν ἐπ᾽ἄκρων τῶν ποδῶν βεβηκὼς ἀνατείνας τὼ χεῖρε κινῇ τάχιστα τὴν μὲν ὀπίσω φέρων τὴν δὲ πρόσω μάλιστα δὲ τοίχῳ προϊστάμενοι γυμνάζονται τοῦτο τὸ γυμνάσιον. ἵν᾽ εἰ καί ποτε σφάλλοιντο προσαψάμενοι τοῦ τοίχου ῥᾳδίως ὀρθῶνται καὶ οὕτω δὴ γυμναζομένων λανθάνει τε τὰ σφάλματα καὶ ἀσθενέστερον γίνεται τὸ γυμνάσιον. Est inqt pitylizin/uel si mauis pitylissare/ cum quispiam sũmis pedibus ingrediens/manus ꝓtendit/ocissi meq; mouet/alteram retrorsum scilicet/alteram prorsum: quo po tissimũ gymnasii genere ad parietes exercẽtur/ut sicubi lapsenꝛ/ adpræhenso mox pariete facile resurgãt/atq; ita exercẽtiũ lapsus fallunt: & ipsa fit exercitatio ibecillior. Porro lacedęmoniũ orbẽ

laconicũ ipſum acceperim ut ĩ quo ſoleret ad eũ modũ exerceri. Dion hiſtoriarum tertio/qnquageſimoq; libro/ laconicũ in urbe uaporarium/aut ſudatorium/ (ſic enim irerpretari uidemur poſſe quod ẽ apud eum pyriateriũ) ab Agrippa ędificatũ tradit. Dein laconicum dicit appellatũ/ quoniã lacedęmonii per ea tempora/ nudi/unctiq; pręcĩctis exercebãtur. Laconicũ iſtud & Martialis innuit ita inquiens.

Ritus ſi placeant tibi laconum:
Contentus potes arido uapore
Cruda uirgine/martiaq; mergi.

Sed & columella/ĩ libro de agricultura primo ſic. Attonitiq; mira mur/geſtus effeminatorũ/ quod a natura ſexum uiris denegatũ/ muliebri motu mẽtiantur: decipiãtq; oculos ſpectantiũ: Mox de inde/ut apti ueniamus ad ganeas cotidianã cruditatẽ laconicis excoquimus: & exuſto ſudore ſitim quęrimus. Iam igitur uel ex his Columellæ uerbis cõſtare cuiuis poteſt/ quos iam potiſſimũ poeta ſignificet: Nempe eos dubio ꝓcul/ q̃ diem totum in laconi cis iſtis/gymnaſiiſq; cõtererent/uncti nudiq;. Quare etiã lubricat inqt: ꝓpter oleũ & unguen/ quo defricti exercebanť. Seneca etiã libro epiſtolarum ſeptimo ad Luciliũ nihil aliud ꝓſus/ q̃ laconi ca inſinuat ita narrãs. Quid mihi cum iſtis calẽtibus ſtagnis: qd cum ſudatoriis: in quę ſiccus uapor corpora exhauſturus/ĩcludi tur: ut omnis ſudor per laborẽ exeat. Reſtat uti nunc quoniã or bem dixit: etiã doceamus fuiſſe in orbẽ cõſtructa laconica: quod ex libro qnto architecturæ apud Vitruuiũ patet/ ĩ his uerbis. La conicon ſudationes/quæſunt coniungẽdæ tepidario ęqueq̃ latę fuerint/tantã altitudinẽ habeant: ad imã curuaturã hemiſphęrii: mediũq; lumen ĩ hemiſphęrio relinquať/ex eoq; clypeum ęneum catenis pẽdeat/per cuius reductiones/& dimiſſiones/perficietur ſudationis temperatura. Ipſumq; ad circinũ fieri oportere uideť/ ut æqualiter/a medio flãmę/uaporiſq; uis p curuaturę rotũdatio nes peruagetur.

Scirpus exsolutus Ausonii uatis: de Cadmi filiabus: Melone: Sepia: & Cnidiis nodis.

SCirpum quem Theoni grãmatico ꝑ dimetros iambos acatalectos proponit ingeniosus / & nõ ineruditus poeta Ausonius / sic nos tentabimus explicare. Sed ipsos prius uersiculos adscribamus.

Aut adsit interpres tuus
Aenigmatum qui cognitor
Fuit meorum / cum tibi
Cadmi nigellas filias
Melonis albam paginam
Notasq; furuæ sepiæ
Cnidiosq; nodos prodidit.

Ex his aũt postremus uersiculus / libris quidẽ uulgatioribus mẽdose legit̃: modos habẽs / uel meos ꝓ eo / quod nos reposuimus nodos. Sic aũt inuenio cũ in aliis nõnullis / tum i libro Iohãnis / Boccacii manu perscripto: q nũc in bibliotheca sancti spiritus florentina seruat̃. Ceterum nec ratio metri parit̃ alterutrum / uel modos / uel meos. Quoniã iambũ esse nõ pyrrhichiũ sede illa secunda oporteat. Litteras igit̃ Cadmi Phoenicis munus: & papyrum niloticã & attramẽtum scriptoriũ / & calamũ librarium litteratoris eius germanum ĩstrumentũ uidet̃ mihi Ausonius sub hæc inuolucra cõplicasse. Cadmus. n. litteras primus in gręciã attulit e phoenice. Testatur Herodotus i Terpsicore / Phoenicas eos iquiens: q Cadmo duce uenere i gręciã / litteras uernaculas & patrias hoc ẽ phoenissas ostẽdisse primitus gręcis / Sed fluxu ętatis ait cũ uoce notæ quoq; sensim mutatæ. Primiq; iis Iones usi: Quare etiã φοινικήια sunt appellatæ. Cadmeas autẽ se quoq; uidisse / scribit Herodotus / litteras / i tẽplo Apollinis Ismenii: thebis i boeotia: cęlatas i tripodibus qbusdam: de qbus tria citat epigrammata: maxime (ut inqt ipse) Ionicis similes. Quãobrem si ueteres grę cæ litterarum notæ: nõ aliæ q̃ phoenicũ: latinę uero nõ alię fuere / q̃ gręcorum / sicut & Plinius indicat: citata ipse quoq; delphica.

(Nam illud Tabula/nouiciũ est & ab ineruditis additũ) manife
stũ est/etiã latinas litteras/nõ alias esse: q̃ quas a Cadmo didice
rimus. Quare ob id eas Cadmi filias uocat Ausonius: quoniãq;
atramẽto minusculæ imprimũtur: ideo suauiter Nigellas. Ob id
igit̃ Zeno sic i epigrãmate

οἱ δὲ πάτρα φοίνισσα τίς ὁ φθόνος οὐ καὶ κάδμος
κεῖνος ἀφ' οὗ γραπτὰν ἑλλὰς ἔχει σελίδα

Timon quoq; pyrrhonius ut apud Sextũ legimus libro pyrrho
niorũ quarto: sic scripsit

γραμματικὴ τῆς οὔτις ἀνασκοπὴ οὐδ' ἀνάθρησις
ἀνδρὶ διδασκομένῳ φοινικικὰ σήματα κάδμου

Cadmi phoenicica signa notas litterarũ uocitans. Omitto quod
& Suidas/ aut Zopyrion potius φοινίκεια uocatas litteras ait.
Omitto Plinium/ceterosq; ꝑmultos: q dicant eas a Cadmo i grę
ciã allatas. Nã cũ diuersi quæ legerãt apud Herodotũ passim me
minerit/satis ipsi fecisse uidemur/quod ista suæ reddimus aucto
ritati: nec.n. tã numerãda sicuti putamus ueterũ testimonia sũt:
q̃ ponderanda. Melonis uero albã paginã ob id ait: quod papy
rum nilus producit: ex quo paginæ fiunt candidæ. Nilus autẽ a
ueteribus latinis/non dũ assuetis gręcæ linguæ Melo uocabatur/
queãdmodũ Pompeius ĩ uocabulo/ quod est alumẽto declarat.
Quanq̃ habẽt pleriq; codices/nõ melo sed milo/mẽdose isciteq;.
Quare uacillãtẽ (si uidet̃) auctoritatẽ/adminiculo Serui substẽta
bimus/cuius in primo æneidos ita uerba sunt. Sane Atlas grępcũ
est sicut nilus. Nã Ennius dicit nilũ Melonẽ uocari: atlantẽ uero
Telamonem. Sic ille. Deniq; pro atramẽto in litterarum formas
lito Sepiã capimus etiã apud Persium.

Nigra quod infusa uanescat sepia lympha/

Scilicet/ob eius piscis ingeniũ: q liquorẽ dicat̃ atrũ profundere.
Quo fortassis olimq; atramentum confieret. Ex quo Marcianus
Dehincq; nigello puluere: q ex fauilla cõfectus uel sepia putaret̃
illato ꝑ cãnulas eadem resanari. Fuiuum porro/ nigrũ/de quo&

furem dici putat Varro. Sed & Horatius ex eo quoq;
Furuę inqt regna Proserpinæ.
Et furuas hostias Diti patri Valerius maximus. Sed & ante eum Varro nigras interpretaṫ. Cnidios dein nodos accipe, quoniā calami probatiores Cnidii, sicuti Plinius ait libro sextodecimo historiæ naturalis. Affectauit autē imitationē Persianā, cū dixit nodos. Quoniā & ille scripserat.
Inq; manus chartę, nodosaq; uenit harundo.

Caput xxxx.

Scirpi simile uatis eiusdem epigramma, emaculatum, atq; enarratum.

q Vem nuper uatis Ausoni scirpum enodauimus: redegit in mentem nobis tetrasticon eiusdem facilius intellectu fortasse, siquis & emaculatū habeat codicē, & grecę litteraturæ nō sit ignarus: ut cui uel alterutrū desit, non minoris sane laboris futurum, q̄ hoc est ęnigma supius. Versus hi sunt.
Lais eros & itys, chiron & eros itys alter
Nomina si scribas, prima elementa adime
Vt facias uerbum quod tu facis eune magister
Dicere me latium, non decet opprobrium.
Nempe de primis singulorū ipsorum nominū litteris seriatim inter se coagmētatis grecum dissultat hoc uerbium λείχει, quod est latine lingit, ut eo uerbo (sit aūt honor auribus) inguinum ligurritor Eunus, aut siqd tale ad diuinas insinuetur.

Caput xxxxi.

Quod in digestis Iustiniani principis, diem diffusum male ꝑ eo quod est diffisum legitur: ut & apud Gellium, diffundi & definitiones, pro illis diffindi, & diffisiones: atq; inibi de pādectis florentinis non nihil.

d Iffiſionis uocabulum: & item quod dici ſolitũ/ in iudiciis diffindi diem/ pene iam ſublatũ e medio/ atq; inſcitia quadam ĩproba/ importunaq; bonis artibus exitioſa iã oblitteratũ/ reſtituere ipſi pro uirili conabimur & renouare diligẽtia noſtra. Vtitur iſta loquẽdi figura/ etiam iureconſultus Vlpianus ĩ libro lxxiiii. ad Edictũ/ ꝑ hæc ſane uerba: quæ poſita libro primo digeſtorum ſunt/ ſub hoc titulo/ Siqs cautionibus in iudicio ſiſtẽdi cauſa factis/ nõ obtemperauerit. Siqs (inqt) in iudicio ſe ſiſti promiſerit/ & ualetudine uel tẽpeſtate/ uel ui fluminis ꝓhibitus/ ſe ſiſtere nõ potuit exceptione adiuuatur. Nec ĩmerito. Cum.n. ĩ tali promiſſione præſentia opus ſit/ quẽadmodũ potuerit ſe ſiſtere/ q̃ aduerſa ualetudine ĩpeditus eſt: & ideo etiã lex. xii. tabularum/ ſi iudex/ uel alteruter ex litigatoribus morbo ſontico impediat̃: iubet diẽ iudicii eſſe diffiſum. Hactenus Vlpianus. Diffiſum aũt legendũ/ nõ diffuſum/ quod omnes habent hi ferme libri: q ſunt in manibus. Atqui uolumen ipſum Iuſtiniani digeſtorũ ſeu pandectarum/ dubio ꝓcul archetypum: ĩ ipſa curia florẽtina/ a ſũmo magiſtratu publice adſeruatur/ magnaq; ueneratione/ quãq̃ raro id/ etiamq; ad funalia oſtẽdit̃. Eſt aũt liber haud quota ſpoliorũ/ prędeq; piſanę portio/ ſæpe a cõſultis citatus: maioribus characteribus/ nulliſq; interuallis dictionũ/ nullis itẽ cõpendiariis notis quibuſdãq; etiã ſaltem in præfatione uelut ab auctore plane & a cogitãte atq; generãte/ potius q̃ a librario & exceptore inductis/ expunctis/ ac ſupſcriptis. Cũ gręca epiſtola/ gręcoq; etiã pulcherrimo hoc epigrammate in prima fronte.

βίβλον ἰουστινιανὸσ ἄναξ τεχνήσατο τήνδε
ἣν ῥα τριβωνιανὸσ μεγάλῳ κάμε πὰμβασιλῆϊ
οἷά τισ ἡρακλῆϊ πανάιολον ἀσπίδα τεύξασ
ἣ ἐπὶ μαρμαίρουσιν ἀγάλματα πάντα θεμίστων
ἄνθρωποι ἀσσίησ τε δορυκτήτου τε λιβύησ
εὐρώπησ τε πίθονται ὅλου σημάντορι κόσμου

Cuius tamen uoluminis legendi/ ac uerſandi per otium mihi eſt

uni facta copia: Laurenti Medicis opera/causaq; q uir suæ rei. p. princeps/dum studiosis obsequat̃/etiam ad hęc usq; officia se demittit. Igitur i pandectis his/nõ iam pisanis/ut quondã! sed florentinis: in quibus pura sunt uerba: nec ut in ceteris plena maculis/& scabie Diffisum reperio/non diffusum. Quod idẽ apud. A. quoq; Gellium/uideo deprauatũ/libro/qui nũc uulgo tertius decimus/cum sit quintus decimus emẽdatis codicibus. Nã ubi hęc uerba legimus: Atq; i rerum quidẽ definitionibus/comperendinationibusq;: hic ego in codice Gelliano: ex bibliotheca publica Medicæ familiæ: quẽ uir haud indoctus (ut tũ ferebãt tempora) sed diligẽs tamen iprimis Nicolaus nicolus ex uetustissimo exẽplari fideliter pro suo more descripserit/ita inuenio: Atq; in rerũ qdẽ diffisionibus/cõperẽdinationibusq;. Quod si suspitio libera mi det̃/malim credere eq dẽ/i dietum q̃ in rerum uerã habuisse & incolumẽ scripturam. Quin eodẽ capite Gellius: Iussi igit̃ inqt diem diffindi. Sic.n. in eodem codice quod in his peruulgationibus: diem diffundi.

Caput xxxxii.

Pollices in fauendo premi/sicut in denegando fauorem/uerti solitos: ex eoq; sententiæ Horati Iuuenalis & Prudẽti declaratæ.

h Oratius in primo epistolarum libro.

Consentire suis studiis: qui crediderit te:
Fautor utroq; tuum laudabit pollice ludum.

Vtroq; inquit pollice Porphyrion: hoc est utraq; manu: ut sit tropos synecdoche/a parte totũ! Sed ne quẽ forte ueteris scriptoris auctoritas infatuet/ei quoq; aurem leuiter peruellemus: Scriptũ est igitur apud Plinium libro naturalis historię octauo/& uigesimo/i hęc uerba. Pollices cũ faueamus/premere etiã prouerbio iubemur. Ex quo Iuuenalis peritissime illud.

Et uerso pollice uulgi: Quẽlibet occidunt populariter.

Ceu si uerso pollice tollatur fauor. Deniq; etiã Prudentius in he roico aduersus Symmachum: ita contra uestales quæ muneri gla diatorio intererant declamauit.

Et quoties uictor ferrum iugulo inserit/ illa
Delicias ait esse suas/ pectusq; iacentis
Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi/

Nam ut fauere qui pollicem premerent/ ita puto qui uerterẽt de negare gladiatoribus fauorem credebantur.

Caput xxxxiii.

Quam multas habuerint antiqui diphthongos.

d Iphthongi apud latinos nõ plures quattuor perhibẽtur/ cum septẽ nos eas saltẽ inueniamus/ ĩ antiqs uel marmo ribus/ uel nomismatis: quorũ nobis copiã ingentẽ Medices Lau rẽtius suppeditat. Nã preter illas uulgatissimas: quę sunt. ae. oe. au. &. eu. est adeo ĩuenire etiã. ai. &. ei. & item. ou. ꝑ illis. ę. i. u. in ueteribus monimẽtis: Et. ai. quidẽ pro. ae. nõnulli cũ littera. i. nõ e. grecorũ more semper efferebãt: ut Quintilianus ostendit. Qui dam singulariter tantũ/ cum in genetiuũ uel datiuum casum inci disserẽt. Vnde etiã Aimilius pr oeo quod sit Aemilius alicubi ro mæ in antiqs spectationibus adnotauimus. Omnino aũt cũ su pra testudinẽ Panthei ascendissemus/ fragmentũ ibi marmoreũ cũ eiuscemodi scripturæ uestigiis offendimus. Ex quo etiã diere sin uidemus factam ĩ illis/ quæ uel apud Vergilium sunt: Aulai. pictai: & quod nũc mẽdose legit̃: Aquai: Porro aũt diphthõgus ei. frequẽtius inuenit̃: peneq; etiã in cõfesso ẽ: quod & nomisma ta pleraq; & marmora uetustissima declarant/ & argumenta ipsa plautinarũ comoediarũ: quæ captiui/ quæ ue itẽ menęchmi inscri buntur. Nam si uersuum singulorum primas subinde litteras con nectas: Capteiuei: & Menaechmei resultabit/ ut sit ubiq;. ei. diph thõgus. Præterea Fouri/ nõ furi legimus/ in nomismate alio: ut

prima syllaba diphthõgo pducat̃. Qualis etiã apud græcos est. Quid ãt de eo dicã quod & Quitilianus idicat: & nos aliquãdo obseruauimus/ut uocalẽ pducẽdã geminarẽt: cũ in aureo nomismatio Feelix p/e/geminũ: i æreo aũt Galbę principis uiirtus p/i/ duplex/repiat̃. Iã illa ἄκυροσ/nõ ne ẽt apud nos i gręcis saltẽ nominibus ut i Harpyia/Orithyia/Thyiadeq; repit̃: ut non iã septẽ diphthõgos! sed decẽ quoq; habuisse uideri maiores queãt.

Caput xxxxiiii.

Pegaseium nectar legi oportere apud Persium/ non melos.

P Ersius in epigrammate: quod prohoemii uice fungitur

Coruos poetas/inquit & poetridas picas/

Cantare credas pegaseium melos.

Nos i uetustissimo cõmẽtario: litteris/ quas lãgobardas uocãt p scripto: quod ẽt publice nostris auditoribus exhibuimus/sic ad uerbũ iuenimus. Pegaseũ nectar/in aliis melos: ex quo existimamus ueterẽ/sincerãq; scripturã nectar habuisse. Nouiciam uero: & mẽdosã/melos. Sed & Põponius Lætus romanę pnceps achademiæ: diligẽtissimus homo ãtiqtatis/ueterẽ se habere Persianũ codicẽ/multis audiẽtibus affirmauit/ huic nostræ lectioni suffragãtẽ. Quod & ratio tamẽ carminis euicerit. Nã cũ oporreat nouissimũ choliãbi pedẽ/spõdeũ poni/uel trocheũ/melos aũt nũq̃/neq; apud græcos/neq; itẽ apud nostros/nisi breui priore syllaba/accipiat̃: Mẽdũ pfecto fuerit i uersu/si melos admiseris. Nã quod autumãt nõnulli/λ/litterã uim pducẽdi habere apud gręcos/quod omnino tacuit auctor metrorũ singularis Hephestiõ: id ego iueniri qdẽ scio! sed in obscuris dũtaxat qbusdã/& ignobilibus scedis: exẽplũq; afferri ex Homero/ apud quẽ Heloria prima intẽra syllaba legamus. Id aũt q̃ friuolũ/q̃ leue sit/& nugatoriũ/uel hoc euidẽtissime declarat/quod usu iam/& auctoritate doctissimi cuiusq; receptũ est/ut id uocabulũ apud Homerũ quoq;/λ/duplici notaret̃. Ceterũ si maxime cõcesserimus/fieri hoc solere aliquãdo apud græcos/nõ tamẽ continuo credẽdũ est/illiusmodi usũ licen

tia Persiũ gręca una appellatione: quã uix semel ĩ tanta scriptorũ silua/ græci usurpare ipsi repianẽ. Præsertim cũ neq; apud græcos/ q̃tũ eq dẽ obseruauerim/ neq; irẽ apud latinos/ aliter q̃ breui priore syllaba melos iueniaẽ. Nã quãrope hãc solis cõcessã græcis licẽtiã fugitarint latini ueteres/ uel Martialis poeta declarat: Cum se de nomine ipso Earini tantope torquet. Nec sibi saltẽ pro Earino εἰαρινον dicere pmittit: uulgara apud grecos licẽtia/i/litterã ĩter ponendi/ sicut apud Homerũ ἐπάνθεσιν εἰαρινοῖσιν. Atq; adeo Martialem ipsum audi.

Dicunt Iarinon tamen poetæ
Sed græci: quibus est nihil negatum/
Et quos Ares Ares/ licet sonare:
Nobis non licet esse tam disertis/
Qui musas colimus seueriores.

Quare nihil dubitandũ: qn sit illud melos/ ĩ Persiano uersiculo: tanq̃ uerruca deformis recidẽdũ: restituẽdũq; Nectar/ quod ratio nobis toto capite & uetusta pariter auctoritas adnuerunt.

Caput XXXXV.

Patroclo iuniorem Achillem: cõtra q̃ aut Aeschylus prodiderit: aut uulgo existimetur.

d Isseminata ĩter oẽs iã pridẽ/ receptaq; opinio Patroclũ fuisse Achille iuniorẽ: ab eoq; uelut adamatũ: sicut ferme Hylan ab Hercule. Tũ innuere hũc ipsũ Martialis creditur sic inquiens.

Aeacidæ propior leuis amicus erat.

Quare ẽt uersiculo cuidã neqssimo/ ex hermaphroditi libellis/ uulgo quoq; applaudebaẽ. Ceterũ Statius ĩ Achilleide parem deniq; utriusq; etatẽ prædicat ita inquiens.

Insequitur magno iam tum connexus amore
Patroclus/ tantisq; extenditur æmulus actis
Par studiis æuiq; modis/ sed robore longe.
Et tamen æquali uisurus pergama fato.

Plato aũt ĩ Symposio/ lõge diuersũ contẽdit. Nã & multo iuniorẽ

fuisse Achillē declarat/ & ipsū potius a Patroclo adamatū: utpote iberbē adhuc/ nec Patroclo ipso modo/ sed heroibus et cūctis formosiorē. Quin ea causa di inqt illū honoribus egregiis affecerūt: ut ad īsulas fortunatas mitterēt/ quod amatorē tāti fecerit/ ut nō p eo solū mori/ sed ei uel īmori/ q̄ in patria cōsenescere preoptauerit. Quin Aeschylū Plato idē ceu nugacē taxat/ quod is quoq; Achillē Patrocli fuisse amasiū pdiderit. Testéq; utriusq; ętatis Homerū citat: cuius si qspiā uerba (nā hęc utiq; Plato nō posuit) sibi idicari postulat: legat i undecima Iliados Rhapsodia/ sub Nestoris psona/ qbus cū mādatis Patroclū filium pater Menoetius ad bella dimiserit.

Caput xxxxvi.

Cacoethes apud Iuuenalē tetrasyllabon/ nō cacethos. Et cōdita pyxide lyde/ non incondita legendū: Simul enarratus apud Marcianum locus haud arbitror indiligenter.

IN septima Iuuenalis poetę satyra sic scriptum.

Tenet insanabile multos:
Scribendi cacethos: & ęgro in corde senescit.

Vocabulū aūt quod ē cacethos/ neq; a gręcis uspiā usurpa[?]/ neq; a latinis! Sed neq; ratio carminis admittit. Quare cacoethes legēdū suspicamur: ut sit quod apud græcos Τὸ κακόηθεσ. Eo nanq; uerbo frequētissimo usitatissimoq; mala cōsuetudo significatur. Quod itē in uetusto codice langobardis exarato litteris reppterimus: cuius mihi potestatē legēdi fecit: Franciscus Gaddius florētinus: summi magistratus a secretis prudens humanusq; uir: nec litteris icultus! Sed & ille uersus ita in eodem.

Turgida nec prodest condita pyxide lyde.

Quod alibi perperam sic est/ In pyxide condita lyde: ut anum intelligas lyden illiusmodi medicamenta uenditantem/ crassam/ & (ut iqt Plautus) doliarē: Quod & Capella fortasse spectās & facetissime sup ebrio Sileno ludēs ita iqt. Ac dū mouere gressū: cupit auocāte lyde. Nā ut si Cātharę uel Pyrrhię nomina uel Baucidos

inaudias: cõtinuo suffarcinatas tibi/ & uinosas/ & pãnucias/ quasdã delectione cõfinxeris. Ita nomine audito lydes mox hanc Iuuenalis turgidã recordans/ ut mirifice sint iductæ ad excutiẽdos cachinnos psonæ uino uenas inflatus Silenus & uẽtriosa lyde: quæ titubanté: & lapsabũdũ etiã (si dis placet) auocet ab irrisu.

Caput xxxxvii.

Quæ Plinius super titulis ueterum artificum pẽdentibus prodiderit/ ea de monimẽtis etiam ueteribus agnita romę: sicutiq; speciem Vergilianæ ęgidos.

r Omæ nup ĩ atrio Mellinæ domus/ marmoreã quãdã ueluti basin aspeximus/ in qua græce sic erat σέλευκοσ βασιλευσ λύσιπποσ ἐπόιει. Id latine ualet/ Seleucus Rex: Lysippus faciebat. Erat ibi tũ nobiscũ gręce latineq; uir doctissimus/ & istiusmodi lauticiarum diligẽtissimus Iohannes Laurẽtius uenetus sũmi põtificis a secretis: homo linguæ utriusq; doctissimus: omniũq; istiusmodi quasi lauticiarum studiosissimus. Is igit̃ nos submonuit: quod & stati arripuimus/ agnouimusq; nõ temere illic ἐπόιει potius q̃ ἐποίησεν: hoc est faciebat/ q̃ fecit: Siqdẽ/ ut ait Plinius ĩ præfatione librorũ naturalis historiæ: Sũmi illi artifices/ etiã absoluta opa pendenti titulo inscripsere: Vt Apelles faciebat: & Polyclitus/ tanq̃ incohata semp arte/ & impfecta: ut cõtra iudiciorum uarietates supesset artifici regressus adueniam: uelut emẽdaturo qdqd desideraret̃/ si nõ esset interceptus. Quare inqt plenũ uerecundiæ est illud/ quod oĩa opa/ tanq̃ nouissima ĩscripsere/ & tanq̃ aliqd singulis fato sit ademptum. Tria autem non ut ille opinatur amplius adsolute traduntur inscripta/ Ille fecit: quæ suis locis reddit: Quo apparuit sũmã artis securitatẽ auctori placuisse. Et ob id magna inuidia fuere omnia ea. Ceterum etiam alibi romę similis inueniri titulos: idem Iohannes Laurentius uenetus asseuerabat. Vidimus item/ quod etiam his Miscellaneis nostris putauimus inserendum/ marmoreum quoddam in urbe eadem

Palladis simulachrum gestās ęgida squamoso draconum corio contectā: sic ut extremū ipsius ambitū dracūculi: item ad limbi/ aut fimbriæ uicē circūcluderent. Erat ibi tū nobiscū Iulianus Bononiēsis: cui nūc ex re cognomē Antiquario factū: simulq; Georgius Italianus genuensis: homo rerū abditarū inuestigator experientissimus. Cū statim Vergilianos uersus recordati: qbus eam demum Palladii clypei cęlaturam/ mire expressisse/ poeta incōpabilis uidebaē: ita i octauo æneidos libro scribēs.

Aegidaq; horrificam turbatæ Palladis arma
Certatim squamis serpentum: auroq; polibant/
Connexosq; anguis: ipsamq; in pectore diuæ
Gorgona desecto uertentem lumina collo.

Caput xxxxviii.

De Megabyzo scripsisse alios: quod Plinius de Alexandro: uentitare in Apellis officinam solito.

p Linius Secūdus i uolumine historiæ naturalis quinto: & uigesimo: uentitare i Apellis excellentissimi pictoris officinam/ solitū ait Alexandrū Macedonē/ nō artificio solū/ sed comitate etiam hominis delectatum: Qui & i officina iquit imperite multa disserēti/ silentiū comiter suadebat. Rideri eū dicens a pueris: q colores tererēt. Hoc quod de Alexādro Plinius scribit/ Plutarchus ad Megabyzū rettulit/ i eo uolumine: quo disputat: quę sint adulatoris: & amici discrimina: Cuius si uerba latine iterpretemur: hęc fere sunt. Apelles inqt pictor assidēti sibi Megabyzo/ superq; linea & umbra dicere/ nōnihil tentāti/ uiden inqt ut pueri melida (coloris id genus) terentes/ tacēti nup tibi animos adhibebant: purpurāq; demirabanē: & aurum! Sed idem te nunc derident/ loqui sup iis/ quæ haud didiceris/ incipientem. Quin Hęlianus quoq; in libris historiæ multifariæ/ ad Megabyzū/ & ipse/ non ad Alexandrum rettulit.

Contentio epigrammatum græci Posidippi: & latini Ausoni sup occasionis imagine: tũ pulcherrima ecphrasis / græci Callistrati.

a Vsoni poetæ celebre est epigramma / quo simulachrũ descri bit occasionis: Nam sic utiq; deũ quem græci καιρόν appel lant interpretatus est. Sed.n.lõge miror / qđ ita Phidiæ tribuerit / quod erat Lysippi. Extat adhuc.n. Posidippi græcum cõparis ar gumenti: de quo suũ finxerit Ausonius: q̃q̃ i græco Lysippus Si cyonius artifex: in latino Phidia perhibetur. Porro aũt sũmis di gitis græcus auctor ĩgredi / latinus insistere dicit rotulæ. Talaria uterq; adnectit / uterq; faciem crine tegit / uterq; occipitium denu dat. Nouaculã tamẽ / dextra gerit / græcus ille καιρος / & peniten tia comes iungit latinæ occasioni. Figuræ sunt apud utrũq; poe tam pariles / plus tamẽ aliquãto arrident græcæ / nam ĩ istis omni bus (ut ita dixerim) mangonissandis / nescio quo pacto græci bel liores: q̃ romani nostri: tum uelut ab Antigrapho decidere apo graphon erat necesse. Sed & Callistrati legimus ecphrasin simula chri eiusdem mire festiuã: qua cõfirmat a Lysippo id opus factũ: publice sicyoniis spectabile. Porro aũt ex ære hunc ait esse deum Callistratus: puerumq; adhuc primæ pubis a capite florulentæ ad pedes. Tum formosum eundem / sparsisq; fauonio crinibus / & multa frõtis gratia / genarũq; adeo / & corporis totius pulchri tudine / Dionyso maxime similem: quin & insistere pilæ suspenso gradu / pinnatis pedibus! Sed & capillos idem Callistratus ĩ ocu los pueri / genasq; deflectens occipitiũ crinibus liberat: Cetera de niq; scriptoris huius cõdimẽta / & lenocinia / delicias / festiuitates / argutiasq; transmarinas / ex ipso utiq; perẽdas auctore arbitror. Fit autẽ nescio quo pacto / lasciuiolas ut istas / & electatiunculas quasi textã mileti chlamydẽ / cane peius / & ãgui romana reformi det grauitas. Illud haudquaq̃ præterierim: Nicephorũ quoq; nõ inelegantem scriptorẽ græcũ: sic ordiri quam de uirgine Deipara /

compoſuit orationem: ut cum ſup imagine iſta neſcio temporis dixerim/an occaſionis loquar: referat eã ad temporis illius: q ſit græcę chronos/fugaciſſimam celeritatem.

Caput I.

Locus in Plinianis exẽplaribus emẽdatus ſuper nomine Proetidum: atq; inibi de ipſarum furore relata hiſtoria.

In quinto & uigeſimo naturalis hiſtoriæ libro: uerba Plinĩ Secũdi/quo capite de helleboro tractar: ita ĩ uulgatiſſimis codicibus reperiunt. Melãpodis fama diuinationis artibus nota eſt: ab hoc appellatur unũ hellebori genus Melãpodion: Aliq paſtoré eodem nomine inueniſſe tradunt: Capras purgari paſto re illo animaduertẽte: datoq; lacte earum ſanaſſe parotidas furẽtes. Ceterum nõ paſtore/ſed paſto: nõ parotidas/ſed proetidas ĩ codice uno uetuſtiſſimo: ex nobiliſſima iſta Medicę gẽtis bibliotheca inueniebamus! Sed de paſtore & paſto facile eſt: Sic proetidas non parotidas legendũ manifeſta fides: eamq; uel indubitatiſſimam ueriſſimãq; eſſe ſcripturã/ præterq quod ratio docet ipri mis efficax. (Quid.n.ſint parotides furentes? aut quid parotidibus auriũ uitio/cũ ueratro?) Tamẽ & Dioſcorides bonus auctor apertiſſime declarat ita ſcribens. Veratrum nigrũ: id alii melãpodiũ/alii ectomũ/qdã polyrrhizũ appellãt. Melãpodiũ uero quoniam eo Melãpus quidã paſtor proeti furentes filias purgaſſe uidetur/atq; curaſſe. Sic ille. Sed atheniẽſis Apollodorus in bibliotheca (nam ita liber eius appellar) purgationẽ proeti filiarum potius ad uatem Melãpoda q̃ ad paſtoré refert: Nataſq; ait ex proeto & Sthenoebia filias Lyſippen Iphinoen/ & Iphianaſſam: quæ ubi primum adoleuerint/uexatæ inſania ſunt: ſeu quoniã ut ſcribit Heſiodus/Liberi patris cerimonias/nõ acceperint: ſiue (quod eſt apud Acuſilaum) quoniã Iunonis cõtempſerint ſimulacrhũ. Poſtea aũt q̃ furere occoeperint/ toto argiuorum agro prius erra

bundas/dein uero etiam per arcadiam/peloponnesumq; uniuersam/sui decoris oblitas locis solis excucurrisse. Donec Melãpus Amythaone filiaq; Abantis Idothea natus/ uates scilicet: & qui primus medicamẽtis sanare/ac purgationibus inuenerat: curaturum se uirgines spoponderit/si pretiũ sibi pars regni tertia trãscriberet̃. Cui cum Proetus minime assẽtiret/ uidelicet mercede tam imani deterritus/magis/ magisq; indies gliscere furorẽ illum uirginum coepisse: contagione etiã ad mulieres ceteras demigrãte/ sic ut uulgo suam quæq; domũ relinquerent/filios occiderent/ac per solitudines uagarent̃. Quare ꝓpagãte se etiã a tq; etiam calamitate/cum daturum Proetus postulatã mercedẽ pacisceret̃: Iam uero nõ prius curaturũ/Melãpus ait/q̃ cũ alterũ tantũ agri/fratri quoq; suo Bianti adiudicaret̃. Hic uero metuentẽ Proetum/ne si præsentẽ cõdicionẽ respueret/plus etiã subinde postularet̃/cõsensisse in eam mercedem. Ac tum demũ Melampoda/ ualẽtissimum quẽq; iuuenũ/comitẽ sibi asciuisse: clamoribusq; eas/atq; enthea quadam (sic.n.inqt) chorea sicyona usq; demontibus cõpulisse. Ceterum in ꝑsequendo/ maximã natu Iphinoen extinctam/reliquas purgatione usas resipuisse. Tum Melampodi eas/ & Biãti Proetum tradidisse: ipsumq; dein filium genuisse Megapenthen. Hactenus ferme Apollodorus. Hęlianus autẽ nomina Proetidibus/in omnifaria historia Elegen facit: & Celenen. Sextus porro Empiricus pyrrhoniorũ quarto/ Polyanthum cyreneũ dicere scribit in libro de Asclepiadarum genitura/Proeti filias/ ab Aesculapio fuisse insania liberatas: in quã Iunone irata icidissent. Adicit Ouidius purgamina mẽtis earum Biantẽ misisse in Clitoriũ fontẽ: cuius potus abstemios faciat. Sed enĩ qui Probus uulgo putat̃ haud improbus omnino Maronis enarrator: & ipse testem citat Hesiodum/fabulãq; pene sicut hæc est Apollodori: q̃q̃ breuissime ꝑstringit. Hunc aũt in eis errorem fuisse mentis/animiq;/boues ut se crederent: quod Vergilius quoq; i bucolicis significat: neutiq̃ uideri fabulosũ debet: siqdẽ Paulus Aeginita medicus

gręcus auctor ĩ tertio periodeutico de atra bile/ deq; insania ipsa narrans: usu quoq; uenire ait/ uti quidã sibi brutæ animãtes esse: uocesq; imitari illarum uideanẽ. Prætereaq; nõnullos arbitrari se uasa esse restacea factos/ tũ aũt ob id metuere ne cõfringantur.

Caput li.

Cur in Ephesiæ Dianæ templo molles appellati honores a Martiale.

c Vr molles dixerit honores ĩ Triuiæ templo Martialis hoc est in Dianę Ephesię etiã hęc afferri possunt: scita (ni fallor) & arguta satis / Sed quæ tamẽ interpretes omiserũt. Ac primo quidem de multimammiis possumus dictum existimare. Nam ut diuus Hieroymus ĩ epistolam Pauli ad Ephesios scribit: Erat ephesi templũ Dianæ: & eiusdem ĩ ipso multimammia/ idest multarũ mammarũ effigies: qua cultores eius decepti putabãt eã omniũ uiuẽtium nutricem. Possumus item ad põpam referre: de qua Xenophon ephesius ĩ primo ephesiacorũ libro/ scribit/ ad hanc sententiam. Agebaẽ aũt inqt/ solẽne iis locis Dianę festum/ ab urbe ad templũ: quæ sunt stadia omnino septẽ. Celebrare põpam uirgines omnis ĩdigenas oportebat/ splẽdide ĩprimis ornatas. Prætereaq; ephebos/ Abrocomi ęquales: qui tũ annũ circiter decimũ septimum agebat: & cũ ephebis aderat/ uelutiq; primas ĩ ea pompa ferebat. Magna aũt uis hominum spectaculo intererat: uel popularium/ uel hospitũ: siquidẽ mos habebat/ uti ĩ ea celebritate/ & sponsi uirginibus/ & ephebis uxores inuenirenẽ. Procedebat ergo ordinatim pompa: primo scilicet sacra: faces/ canistra/ & suffimenta: tũ autẽ equi: canesq;: & uenatoria arma: nõnullorũ quoq; bellica. Sed pleraq; tamen pacalia: feminarum se quæq; ueluti ad amatoris oculos cõposuerat/ uirginũq; ordinẽ ducebat Anthia. Sic utiq; Xenophon scribit nõ qdẽ Atheniẽsis ille/ sed alter eo nõ insuauior: Ephesius: qui paulo post etiã ita subdit: Vt igiẽ pacta

pompa: uenere ĩ templum sacrificatũ multitudo omnis/ atq; ibi ornatus pōpæ solutus omnis: Et conuenere eodē uiri/ feminęq;/ ephebi/ & uirgines. Non absurdũ est aũt propter Dianæ quoq; sacerdotē molles honores audire: de quo etiã nō nihil Domitius ex Strabone. Ceterũ Heracliti Ephesii summi philosophi: scilicet illius qui ex obscuritate librorum scotinos hoc est tenebricosus appellabaẽ: quiq; omnibus humanis actibus illacrimabat: illius inq̃ Heracliti ad Hermodorũ extat epistola: qua sic ferme ĩ ephesios cauillaẽ. Quãto ephesiis meliores/ lupi/ atq; leones: Nō se inuicē mancipant: nec aquila/ aquilam emptitat/ nec leoni leo/ ministrat pocula! Sed neq; canē/ canis exsecat: ut uos deę sacerdotē exsecuistis. Megabyzum: metu ne uirgini uir cōsecreẽ: & quo pacto impii aduersus naturã: pii sitis aduersus simulachrũ. Pricipio. n. id agitis: ut dis primus ĩpreceẽ sacerdos/ amissa uirilitate. Quin deam quoq; ĩpudicitiæ uelut insimulatis metuentes/ ne illi ministretur a uiro.

Caput lii.

Quæ sit apud Martialem Cornibus ara frequens.

i N supiori epigrãmate locus est hic alter: neutiq̃ a Domitio/ ne ue ab aliis/ quantũ uideã cognitus.

Dissimuletq; deum cornibus ara frequens.

Quod. n. Domitius Hãmonis tēplũ ĩ libya accipit/ nullo pacto procedit. Nã cum hic magnificentissima orbis terrarũ ędificia memoreneẽ: queq; inter miracula referrenẽ/ ut ex eorũ comparatione/ amphitheatri pręconiũ crescat: ridiculũ ꝑfecto fuerit/ de tēplo hic Hãmonis audire pauꝑrimo scilicet/ ut Lucanus ait his uersibus.

Ventum erat ad templum/ libycis quod gentibus unum
Inculti Garamãtes habent. stat Corniger illic
Iuppiter/ ut memorant! sed non aut fulmina uibrans/
Aut similis nostro! sed tortis cornibus Hammon

Non illic libycæ posuerunt ditia gentes
Templa: nec ęois splendent donaria gemmis:
Quãuis ęthiopum populis, arabumq; beatis
Gentibus, atq; indis unus sit Iuppiter Hammon.
Pauper adhuc deus est: nullis uiolata per ęuum
Diuitiis, delubra tenens, morumq; priorum
Numen, romano templum defendit ab auro.

Neq; aũt, aut ex Plini, aut ex Maronis dictis colliges templum Hammonis apud Nasamonas insigne, uel ędificiis uel opibus fuisse, si uerba ipsa diligẽter utriusq; pẽsitabis. Et qdẽ mẽtior nĩ si ara potius Apollinis in delo accipienda, quod Ceratinon bomon dicunt, inter septẽ orbis spectacula, sicuti Plutarchus ait celebrata: quæ tantum ex dextris cornibus sine glutino ullo, aut uinculo, coagmentata, cõpactaq; sit. Hoc aũt Plutarchus, ĩ eo scribit opusculo quo tractat, utra prudẽtiora sint, aquigena, an terrigena animalia: Deq; ara eadẽ sic Ouidius in epistola Cydippes ad Acontiũ, meminit hoc uersiculo.

Miror & innumeris structam de cornibus aram.

Plutarchus ẽt in Theseo, de ara ĩ delo scribit, nõ qdẽ ex dextris: sed ex sinistris tãtũ cornibus cõpacta, quẽ κερατωναβωμον appellat, nisi mẽdũ sit exẽplarium. Laertius quoq; Diogenes Ceratinæ arę, hoc est e cornibus factę mẽtionẽ nõnullã facit ĩ Pythagorę uita. Quin & Callimachus poeta in Apollinis hymno: Quadrimũ adhuc Appollinẽ scribit ex cornibus Cynthiadũ capreaũ: quas soror Diana ĩ uenatu occiderat arã cõpegisse: fundamẽtaq; item: & parietẽ, e solis struxisse cornibus. Ipsius autẽ sunt hæc uerba.

Τετραέτης τα πρῶτα θεμέιλια, φοῖβος ἔπηξε
καλῆ ἐν ὀρτυγίῃ περιηγεόσ ἔνδοθι λίμνης
ἄρτεμις ἀγρώσσουσα καρήατα συνεχεσ αἰγῶν
κυνθιάδων φορέεσκεν. ὁ δ᾽ ἔπλεκε βωμον ἀπόλλων
δείματο μεν κεράεσσιν ἐδέθλια, πῆξε δε βωμον
ἐκκεράων κεραουσ δε πέριξ υπεβάλλετο τοίχουσ.

Ob id ergo inquit Martialis Dissimulet deum: quasi nō iam dei esse id opus uideri queat/ quo alterū longe præstantius hoc est amphitheatrū mortali manu factū. Saneq; per totū epigramma signatis usus est uerbis argutissimus poeta: qui Memphin silere iubet/ q̄a barbara: nec iactari uult babylona labore assiduo: quoniam ipsa quoq; iactatio: intellectū laboris habeat. Et negat laudādos ob id honores Triuię: quia molles: neq;.n. mollibus præconia debenť. Negat etiā/ quę aere pendeāt mausolea/ supra aera ipsum/ hoc est ad astra usq; ferri oportere: ut sit hoc epigrammate nihil utiq; pensitatius.

Caput liii.

Quod positum nomē Agamemnonis/ in. M. Tulli diuinationibus/ pro Vlyxis est: tum in transcursu locus in epistolis ad Atticum nonline elegans super miniatula cęra/ correctus & enarratus.

a Vlus Gellius in noctibus illis: suis maxime candidis errorem notat Ciceronis manifestissimum/ nō magnæ rei/ neq; errasse eum mirať/ Sed errorē non esse postea/ uel ab ipso animad uersum: uel a Tirone suo. Nā cū Homeri uersus Cicero quospiā uertat in latinum/ dicere illos Aiacem scribit apud eū poetam/ cū re uera dicantur ab Hectore. Facit hęc. A. Gelli libertas/ ut ne ipse quidem uerear referre in his libris paullulū quiddā compar huic eiusdem Ciceronis/ pene q; illi supiori germanum/ & geminū nisi forte (quod auidius crediderim tanto interuallo) mendum fuerit exemplarium. Quāuis etiam in antiquissimo quoq; libro nō dispariliter scriptū inueniamus: nec sane lubricus ex litterarū uicinitate sit in alterutrum nomē lapsus. Verba sunt Ciceronis in libro diuinationum secundo. Nā illud mirarer si crederem quod apud Homerū Calchantē dixisti ex passerum numero belli troiani annos auguratum: de cuius cōiectura/ sic apud Homerum/ ut nos otiosi uertimus loquitur Agamemnon.

Ferre uiri: & duros animo tolerate labores:
Auguris ut nostri Calchantis fata/ queamus
Scire/ ratos ne habeant/ an ueros pectoris orsus.

Ac deinceps uersus quoq; ceteros Homericos/ a se conuersos exponit. Quod igiṫ hæc Agamemnoné loq apud Homerū Cicero tradit: si modo ita scriptū Cicero reliqt/ hoc neutiq̄ uerum ꝓbaṫ: cum apud Homerū ipsum i secūda Iliados Rhapsodia: non Agamemnō: sed Vlyxes istius sentētię uersus ꝓnūtiet. Neq; est quod qsq̄ aut stomacheṫ/ hæc apud Ciceroné quoq; depręhēdi: aut mireṫ: cum appareat ex ipsius epistolis/ nōnunq̄ huiuscemodi errata memorię fuisse i Ciceronis libris/ uel ab Attico/ uel a Bruto animaduersa/ atq; curata: Sicut illud i oratione Ligariana de. L. Cursidio: quod erratū fateṫ esse suum! Sed ut aiunt inqt μνημονικὸν ἁμάρτημα. Sicuti quod i oratore arbitror/ Eupolin ꝑ Aristophane Cicero posuerat. Dein Atticus Aristophanen pro Eupolide reposuit. Itaq; etiā uereri se Cicero dicit aliquādo/ ne suæ syntaxis miniata illius cęrula pluribus locis notandę sint. Quod auté ici dit: ut de miniata cęrula meminerimus/ corrigēdus obiter/ & iter pretādus nobis hic ex epistola ad Atticū libro penultimo locus est: i quo ita scriptum perperā inueniṫ. His litteris scriptis/ me ad syntaxis dedi: quæ quidem uereor/ ne nimia tua pluribus locis notandæ sint: ita sum mereoros: & magnis cogitationibus impeditus. Ego legendum puto/ Ne miniatula cęra tua pluribus locis notandę sint: ut sit intellectus: ad libros componendos: id enim græce syntaxis Ciceronem se dedisse! Sed uereri tamen ne miniatula cęra ipsius ad quem scribit Attici: quo sæpe uteretur emendatore/ pluribus locis notandæ sint/ quoniam mereoros/ hoc est suspensus animi foret Cicero/ & magnis cogitationibus (ut ait) impeditus. Consueuerat opinor Atticus: siqui parū absolute locus a Cicerone tractaretur/ ei loco rubellas cęras affigere: quod nunc quoque solemus: In codice autem/ quem fuisse aiunt Francisci Petrarchæ primitus: certe Colucci Salutati dein fuit: &

post hunc Leonardi Arretini: Mox & Donati Acciaioli/uirorum suę cuiusq; ætatis eruditissimorū/sic adhuc extat: ne miniata cęruia tua. Quod si penultimę dictionis penultimā litterā pollulū a sūmo ꝓduxeris/hoc est de/i/littera/l/feceris/ omne ꝓculdubio mendū sustuleris! Sed & ꝑuulgatis codicibus/sic ī extremo rursū uolumine epistolarū adhuc earundē legit̄. Cęrulas.n.tuas miniatulas illas extimescebā: ut iam omnis hoc testimonio supior ambiguitas aboleatur.

Caput liiii.

Ceratinæ qui sint apud Quintilianum.

c Eratinę qui sint apud Quintilianum libro primo/non temere qui tibi explicet inuenias. Qui aūt gręca uoluerint/ latinaq; commentaria/ plane intelligēt ratiocinationis inexplicabilis esse eam speciē/ quæ nescio quas ansas / atq; uncos arte dialecticæ perplexitatis insertet: Sic arbitror appellatā a materia ipsa/qua uterentur uerborum: Sicuti est apud Senecam libro epistolarū qnto ad Lucilium. Sederē inquit otiosus: & eiusmodi quęstiunculas ponens: Quod non perdidisti habes: Cornua nō perdidisti: Cornua ergo habes: aliaq; ad exemplum huius acutę delirationis concinnata. Sed de hoc item ī atticis noctibus inuenias. Cerata aūt græce dici cornua: quis nesciat? Meminit huius etiam Lucianus: in philosophorum Symposio: Sicuti de Sorite/ atq; Therizonte! Sed & in dialogo item morruorum Castoris & Pollucis/ita ferme inquiēs. Et cornua inter se producunt: & Crocodilos faciunt/ & eiusmodi perplexa docent interrogare: ut ex cornibus scilicet/ hāc quam diximus Ceratinen ratiocinationē/ nec ratiocinationem uerius q̄ tendiculam accipias. Quin etiam in dialogo altero: cui uel somnium uel Gallus est nomen. Et docens inquit duabus negationibus/unam confici asseuerationē: Noctēq; nō esse/si dies sit. Interdū etiā cornua mihi esse dicebat:

aliaq; id genus. Huiuscemodi aūt dialecticis in pcunctando quę stiunculis, quales frequēter igeniorū acumē excogitat, etiā Milesius Eubulides plurimū usus, sicut a Laertio Diogene i Euclidæ Megarēsis uita, ponunt, ut latine conemur iterpretari: Mentiēs: fallēs: electra cōuelata, aceruālis, & ceratine: uel cornea: & item calua. Ex quo in hanc sententiam est apud Comicum nescio quē ut idem prodit Laertius. Contumeliosius aūt Eubulides ceratinas interrogās & mendacibus, gloriosisq; sermonibus oratores uersans: abiit Demosthenis habens uolubilitatē. Quem etiā locum Suida citauit. Sed & Zenō ille Cyrieus iter cauilla cetera dialecticorū Ceratinas itē, & utidas numerabat. Sicuti idem i libro septimo de uitis philosophorū pdidit Laertius. Quin hoc ipsum postremo nobis insinuat Marcianus Capella libro quarto: cū inqt. Perdita ne qua unq̄ cornua fronte ferant.

Caput lv.

Qui sint Crocodilitæ apud eundem.

a Pud Quītilianū eūdē libro itē primo etiā de Crocodiline mentio fit, obscuro & ipso plerisq;, ignotoq; uocabulo. Ceterū de hoc inuenimus apud Aphthonii græcum enarratorē Doxapatrē: quāuis apud eum Crocodilites potius q̄ Crocodiline. Quod & uerius puto. Verba ipsius ita latine iterpretamur. Serra inqt, & Crocodilites: sicuti est i ęgypriaca fabula. Mulier quępiā, cū filio, secūdū fluminis ripas ambulabat. Ei Crocodilus filium abstulit: redditurū dicēs, si uerū mulier responderet. Negauit illa fore ut redderet, atq; ob id æquum aiebat reddi. Hactenus ille. Moxq; idē Crocodiliten inquit hanc propositionem uocāt, Crocodili huius gratia: quam etiam πρίωνα, idest Serram uocari a græcis indicat. Adiuuat Lucianus in dialogo: cui titulus: uitarum uenditiones ! ita ferme Chrysippum loquentem inducens: eiq; respondentem quēpiam: qui se profiteatur emptorem. Consi

dera igitur ait. Est ne tibi filius? Quorsum istud? Si forte illū iuxta fluuiū errabundū Crocodilus inueniat: rapiatq;: dein redditurū polliceatur, cum uerū dixeris: utrum reddendus ei uideatur, nec ne? Quid eū sentire dices? Rem sane pplexā interrogas. Ex his ut arbitror liquet etiā Crocodiliten, sicuti supra Ceratinen sophisma tos esse, parū explicabilis speciem, quo dialectici ueteres, potissimumq; stoici uterentur. Quod genus eleganter Quintilianus exquisitas ambiguitates appellauit.

Caput. lvi.

Cur gemino cornu Martialis dixerit in spectaculis: ubi de Rhinocerote: deq; tauris æthiopicis.

m Artialis epigramma est in spectaculis: de Rhinocerote, cuius extremi uersus hi sunt.

Nanq; grauem cornu gemino sic extulit ursum.
Iactat, ut impositas taurus in astra pilas.

Domitius ita enarrat: Gemino inqt cornu forti, & uehemēti. Vergilius. Gemino dentalia dorso. Vel quoniam Rhinoceros habet duo cornua, ut apud Pausaniā solū legi: quorū alterū, insigni magnitudine ex naribus extat: alterū supne erumpit, exiguum, sed ualidissimū. Fatetur sane Domitius apud unū se Pausaniā legisse Rhinocerotē duo habere cornua. Quid aūt Pliniū: qd Solinum: qd alios credimus unū Rhinoceroti cornu tribuētis dūtaxat: an uidelicet ignorasse oīs: quod solus animaduerterit Pausanias. Quid porro Septimio Florēti Tertulliano respondebimus christianorū omniū, quorū quidē latine, opa extent: ut āntiquissimo: sic ausim dicere i omni pene litteratura diligentissimo q libro ad uersus Praxeam tertio uerba illa enarrans de uetere instrumento Tauri decor eius. Cornua unicornis, cornua eius: i eis nationes uentilabit ad sūmum usque terræ: Non utiq; inquit Rhinoceros destinabatur unicornis: nec minotaurus bicornis & que sequuntur.

Ceterum de eo Pausanias ĩ boeoticis meminit/neq; aũt omnino Rhinocerotas duo habere cornua: nã hoc manifesto refelli poterat. Sed tauros dicit esse ĩ æthiopia q̃ Rhinocerotes uocent̃. ὅτι σφίσιν ἐπάκρα τῇ ῥινί. Sic.n.illius uerba sũt. ἐν ἑκάστῳ κέρασ καὶ ἄλλο ὑπὲρ αὐτὸ οὐ μέγα ἐπὶ δὲ τῆσ κεφαλῆσ / οὐδὲ ἀρχὴν κέρατά ἐστιν. Quoniã inq̃t illis ĩ summa nare singulis unicum cornu. Tũ aliud supra/nõ magnum. Verũ in capite ne initio quidem cornua. Nõ igit̃ Pausanias aut insigni magnitudine alterũ cornu/ aut alterum ait esse ualidissimũ: Quod ob id eminiscitur fortasse Domitius/ut his facilius ursus extolleretur. Neq; aũt de Rhinocerote ipso sentit Pausanias: Sed ut diximus de æthiopico tauro: qui similitudine quapiam/& ipse Rhinoceros a quibusdam uocabat̃: Quare nos ita putamus exponendũ Martialem/ ut ursum uidelicet a Rhinocerote cornu illo unico elatum/eiectumq; sentiat/grauẽ gemino cornu: hoc est grauẽ tauro futurum/ cui sunt cornua gemina: ut cornu sit datiui/ non ablatiui casus. Nam cũ tauri pilas cornibus ad astra euẽtilent: extollere ursum tamen nõ poterãt grauem gemino cornu: ꝑpterea q; eum mirabilius q̃libet uno cornu Rhinoceros extulit.

Caput lvii.

Quæ sint apud Suetonium tetraones: correctumq; erratum Plinianis exemplaribus.

TEtraones in Caligula Suetoni/quę sint aues/omnino ignoratur. Verba ipsius hęc. Hostiæ erant phoenicopteri: pauones: tetraones numidicæ: meleagrides: phasianæ: quæ generatim per singulos dies imolarentur. Ceterum inuẽtu res erat haud difficilis: nisi Plinianos inemendatissimos haberemus codices. Nam quod apud illum legimus libro decimo historiæ naturalis: ubi de Anseribus agit: Decet Erythrotaonas suus nitor: absolutaq; nigritia: Hoc ĩ illo uetustissimo Pliniano exẽplari de

Medicæ gentis bibliotheca publica, pene legitur emendate, uidelicet una tantum cõmutata littera: qualia multa i uetustis omnibus uoluminibus iterpolata uocabula. Nam cũ ipsa quoq; mendosissima plerisq; sint locis: uestigia tamẽ adhuc seruãt haud obscura, ueræ indagandæ lectionis: quæ de nouis codicibus, ab improbis librariis ꝓrsus oblitterantur. In eo igiť sic est. Decet & trabonas: ut si ordinẽ duarum primarũ litterarum inter se cõmutes, Tetrahonas dissultet. Quare ita apud illum: Politiano auctore legas. Decet tetraonas suus nitor, absolutaq; nigritia. In superciliis cocci rubor. Alterũ eorum genus uulturũ magnitudinẽ excedit. Quorũ & colorem reddit: nec ulla auis excepto Struthochamelo, maius corpore implens pondus in tantum aucta, ut in terra quoq; imobilis præhendať: Gignunt eas alpes, & septẽtrionalis regio. Hactenus ille de tetraonibus.

Caput lviii.

Origo & ritus ludorum secularium: pretereaq; ad id alia: citatũq; eo, Sibyllæ oraculum: mox & obiter explicata quædam: rursusq; alia refutata non inutiliter.

e Rit arbitror operęprecium, colligere hic etiam seculariũ ludorum originẽ, causamq; nominis, & item quot annorũ intteriecto spatio, quotiesq; facti, quo ritu, quibusq; deis celebrati. Nam & res est ipsa p se cognitu non indigna, cui studium modo sit ullum uetustatis, & ad itelligẽdos poetarũ locos nõnullos, ingens attulerit adiumentum. Cũ igiť bellũ inter se Romani, Albaniq; gererent, & utraq; i procinctu iam staret acies, extitit repẽte quidã monstrosa specie, pelle amictus furua, uociferãs, iubere Ditem patrem, deãq; Proserpinam, fieri sactum sibi, priusq̃ pręliũ cõmitteretť. Quo perterrefacti uiso Romani, ꝓrinus arã sub terra ędificarunt, & statim sacrificio facto, pedum. xx. aggere contexerũt, ut esset omnibus, pręterq̃ Romanis ipsis ignorabilis. Sed. n.

euenit, ut Valesus Valesius: unde nomen, & origo Valerię famiII lię: clarissimus, in gente sabina & locuples homo rusticę uitę: ará hanc quá diximus, ita diuinitus iuenerit. Erat ei nemus ante uillam, pceris maxime arboribus, quę statim fulmine ictę, cóflagrarunt: Nec multo post filii duo & filia correpti pestilétiæ morbo, ad desperationem usq; medicorú laborabát. Cú sese igit laribus familiaribus aduoluens pater, p liberorú salute suú matrisq; puerorú capita deuoueret, uox e nemore quod tactú de cęlo: stati audita, saluos fore eos spódés, si Tiberi ad Tarétú puecti, calfactá Ditis & Proserpinæ foco de fluuio ipso biberent aquá. Quoniá uero lógissime abesse Tarentú scilicet i extrema Iapygia: nec proxime eam urbé reperiri Tiberim ullú fluuiú sciebat: spem sibi deterrimá fingebat, etiam inde territus, quod inferarú potissimum uox illa potestatum, meminisset: Sed impositos nihiloserius in lintré filios, Hostiá primo: mox ad Cápi Martii regionem deuexit: ibi recreare sitientes, & ęstu febriq; laborátes desiderans: qua placidissime amnis labit, exponit i ripa ęgrotos, ac dú tumultuanam sibi tegeticulam cócinnat, extincto igniculo, admonetur a gubernatore, petédú potius Tarentú (ná ita locus in pximo uocabat) etenim fumú sese illic aspicere. Tú uero lætior audito Tarétí nomine Valesius, deos adorans, & saluté sibi liberorum iáiam ppemodum bona fide spondens, agi prsum iubet, & illuc maxime nauigium appelli. Quo cú puenisset, haurit aquam festinato de flumine, fretusq; omine tenacius arrepto: fumigás ibidé solú, flatu sollicitat in flámam, calfactáq; mox aquá, porrigit in calice pueris. Succedit aút potui somnus. Vident in quiete illi spongia sibi a nescio quo detergeri morbú: Tum præcipi: ut Diti patri, & Proserpinę, furuæ ibidé mactarent hostiæ, trinoctiumq; ppetuú, choris & carminibus, cócelebrarent. Surgunt igit, recupata ualetudine: uisumq; illud patri renuntiant. Is homo locuples, defodi iaciundis alte fundamétis humú iubet. Inuenta igit sic ara est ea quam diximus, cú titulo Ditis & Proserpinæ. Mactat ille (quod

erat iussus) furuas cõtinuo uictimas / & trinoctium sacris frequẽ tat: tot eni numero filios media de morte receperat: ex eoq; Manius Valerius Tarẽtinus appellatus: quod a dis manibus ĩ Tarento liberum suorũ ualetudinem ĩpetrauisset. Ad hunc igit̃ modum quidam tradiderunt. At. n. M. Varro libro de scęnicis originibus primo / Cum multa inquit portenta fierent / & murus ac turris quæ sunt inter portam collinam / & exquilinã de cęlo tacta essent: & ideo libros sibyllinos Quindecemuiri adiissent: renuntiauerunt / uti Diti patri & Proserpinæ / ludi Tarentini / in Campo Martio fierent / tribus noctibus / & hostię furuę imolarent̃. Hactenus de origine. Sęculares autẽ / nõ quia fierẽt anno / uel centesimo deniq; / uel etiam centesimo decimoq; nuncupari: quod utrũq; sicut assertores habet / ita re ipsa penitus coarguitur. Sed ob id magis credi potest: quod plerumq; semel hominis ætate fierent: ut multa alia quæ rara sunt / post sęculum euenire loquentiũ consuetudo usurpat. Tarentini aũt a loco ipso qui Tarentus ob id uocat̃ / aut quod ara ibi Ditis patris (quẽadmodũ supra diximus) ĩ terra ocultaret̃ / aut quod ripã Tiberis fluuius eo loco tereret / ex quo ẽt Rumon dictus a ueteribus / & in sacris serra nominatus / quod ruminaret / hoc est exederet & secaret ripas. Vnde ait Maro Stringentem ripas / & pinguia culta secantem.

Cererũ de tẽporum iteruallis / quibus isti ludi referrent̃: fides in ambiguo est. Siquidẽ in carmine sęculari Horatius undenos decies p̃ annos fieri declarat / quod & cõmentarii. xv. uirorum / & diui Augusti edicta / & ipsius deniq; sibyllæ / quod adhuc extat oraculum / cõfirmauerint. Contra uero cẽtesimũ redire post annum / tam Valerius Antias / q̃ Titus Liuius / & itẽ. M. Varro testati p̃hibent̃. Quod. n. legimus apud Herodianũ trium spatio ætatũ solitos instaurari / uereor ut emẽdata sit ibi lectio / nostramq; ob id e gręco interpretationem: cum uenia legendam censeo. Nec aũt (si tempora dinumeres) aut quãta interualla retro fuerint / aut quanta esse debeant / omnino colligas. Instituti autem primi sęculares

ludi/post exactos reges a. P. Valerio Publicola/qui primus consul fuit/existimanť. Etenim laborãtibus pestilẽtia ciuibus/apud hanc ipsam quam diximus aram/ publice nũcupatis uotis/ atrũ bouem Diti pro maribus/ concolorem ꝓ feminis iuuencam Proserpinę mactauit/ludosq; & lectisternia trinoctio fecit/& aram terra sicut ante fuerat/ exaggerata occuluit/ iscriptam titulo isto. P. Valerius publicola frumentarium campum Diti & Proserpinę cõsecraui/& ludos Diti & Proserpinę Romanorũ salutis ergo feci. Secundos autem secundo & quinquagesimo post Romam cõditam factos anno/ admonitu sibyllorum carminum/ tradit græce Zosimus/ missis occupata morbo ciuitate/lectis ad hoc uiris/ q libros consulerẽt: ex quorũ responso/denuo regesta humo apud aram hancipsam/ i extremo Campi Martii/de more sacra/& ludi ꝓsoluti: restitutaq; Romanis/iterum est icolumitas. Cõsulem uero scriptor hic/ unum dumtaxat exemplario fortasse mendo. M. Publium Quintium nominauit/cum Censorinus. M. Valerium/ & Spurium Verginium consules ꝓdat. Idemq; tertios/& itẽ quartos/cõsulũ tẽporibus/ quos & nominatim citat/ auctoritatibus Antiatis Valerii/ T. Liui/ Varronis/ Pisonis/ Gellii/ & Eminę cõprobat/ factos etiãq; cõmentarios Quindecẽuirũ sacris faciũdis/ in testimonium ascisit. At.n. quoniam lubricus i propriis nominibus/& item i numerorum notis librariorum lapsus: uitiata ista/ ni fallor/in Censorini cõmentario reperies. Ceterum diuus Augustus abolitos eos paulatim/(sicuti quidam putant)atq; intermissos instaurauit/magno ut Liuius ait/ apparatu. L. Censorino/& .M. Manlio Puellio cõsulibus. Atteio aũt Capitone circũitũ spatiumq; subiciente/ritum uero sacrorum libris indicantibus sibyllinis. Porro sextos Claudius se consule.iiii.&. L. Vitellio quasi anticipatos ab Augusto/ nec legitimo tẽpori reseruatos/quãuis ipse in historiis suis ꝑdidisse memoreť: intermissos eos Augustũ multo post diligẽtissime annorum ratione subducta/ i ordinem redegisse/quare uox etiã irrisa pręconis traditur/inuitantis more

sollemni ad ludos/quos nec spectauisset quisquam/nec spectatu
rus esset cum superessent adhuc qui spectauerāt: & qdam histrio
num producti olim/tum quoq; producerentur: Eteni Stephanio
nem/qui primus togatis saltare instituit/utrisque sęcularibus lu
dis/Augusti uidelicet & Claudi/saltasse accepimus/qui.lxxxiii.
non amplius anno īterfuere/ quamuis & postea ille diu uixerit.
Septimos Domitianus se.xiiii.&.L.Minutio Rufo consulibus/
computata ratione temporum ad annum nō quo Claudius pro
xime! Sed quo olim Augustus ediderat: Deniq; in nomismatis
uariis/apud Laurentium nostrū Medicem Stelographiam quoq;
istam uidimus. LVD.SAEC.FEC.COS.XIIII. Ac de his Papiniū
sentire ī siluula ad urbis præfectum gallicum/cui titulus Soteria/
iam tum nostris auditoribus ostendebamus/cum uolumen ipsū
scilicet abhinc nouennium/ publice interpretabamur. Verba ita
sunt.

Nec tantum induerint fatis noua sæcula crimen.
Aut instaurati peccauerit ara Tarenti.

Quo loco Domitius noster/quanquā de Tarenti ara: disq; ipsis
manibus meminit: nihil omnino tamē super sæcularibus istis su
spicatur: Iam uero apud Martialem/ quam pene idem suæ littera
turæ/ne dixerim ingenii quoq; obliuiscitur. Quem scilicet & tūc
& cum fastos anno post enarrabamus: luculente (ni fallor) coar
guimus. Est autem Martialis epigramma de matrona/ quæ puto
binis ludis Claudi scilicet Domitianiq; īterfuerat/ in eoq; etiam
hic uersiculus.

Bis mea Romano spectata est uita Tarento.

Quo loco parum cordatus homo hic/trigesimo quoq; anno cele
brari sacra ad Tarentum dicit consuesse: quod nec aliquis etiam
fando audiuerit. Quin idem illos ex quarto eiusdē poetæ libro
uersiculos pertractans.

Hic colat ingenti redeuntia sæcula lustro.
Et quæ Romuleus sacra Tarentus habet.

etiam posteriorem diiungit a priore, & ut ĩ illo seculares ludos, ita in hoc commenticia ista tricenaria sacra putat insinuari. Facit autem Tarenti huius etiam Varro i latinę linguę commentario, etiamq; uel iterum in fastis Ouidius mẽtionem. Sed redeo unde digressus. Centesimo decimoq; post Domitiani ludos anno, instaurauit & eos imperator ille Septimius Seuerus, cuius etiã nũc Romę pulcherrimus spectatur triũphalis arcus, cum filiis Antonino & Geta, Chilone & Vibone consulibus: Quos ludos & uidisse se memorat Herodianus, & Dion ætate sua factos memorię prodidit. Post Seuerum negat instauratos Zosimus: Quoniam hic annorum cẽtum & decẽ pene receptus auctoritate ambitus, in consulatum Constantini christiani principis tertium, & Licini quem dein bello ipse uicit incurrisset. Nos tamen apud Eusebiũ i chronicis: & Eutropiũ in historiarũ libro nono legimus Philippo iperante (quãquã primus fuisse christianus imperator credit̃) millesimum annum Romanæ urbis ingenti ludorum apparatu, & spectaculorum fuisse celebratum: bestiasq; in circo innumerabiles iterfectas: & ludos i Cãpo Martio theatrales tribus diebus, ac noctibus populo peruigilãte concelebratos: quibus ludis sæcularibus etiam dicitur Philippus Iunior, is qui nunquam risisse creditur: patrem Philippum seniorem petulantius cachinnantẽ, uultu auersato notauisse. Restat uti de ritu carpti paucula pstringamus. Instãtibus itaq; ludis, tota Italia pręcones missitabant̃, cõuocatum ad ludos, qui nec spectati, nec spectandi iterum forent. Tum ęstatis tẽpore, paucis anteq̃ spectacula edebantur diebus, Quindecẽuiri sacris faciundis in Capitolio & Palatino templo, pro suggestu considẽtes, piamina diuidebant populo, quę erant: Teda: sulfur: & bitumen, nec tamẽ ad ea seruis quoq; accipienda ius ullum. Coibat autẽ populus, cum in quæ supra retttulimus loca: tum præterea in Dianæ templum, quod erat in Auentino: & cuiq; triticum: faba: hordeũq; dari mos. Tum ad istar Ceteris initiorũ peruigilia fiebãt. Vbi uero iam aduenit festus dies

triduum trinoctiumq; sacris intenti/ i ripa ipsa maxime Tiberis agitabant. Sacrificia uero Ioui: Iunoni: Apollini: Latonæ: Dianę: pretereaq; Parcis: & quas uocant Ilythyias: tum Cereri: & Diti: & Proserpinæ suscipiebantur. Igitur secunda primæ noctis hora/ prīceps ipse tribus aris ad ripam fluminis extructis/ totidē agnos/ & una Quindecemuiri imolabant/ & sanguine imbutis aris/ cesa uictimarum corpora concremabant. Constructa aūt scęna in theatri morem/ lumina & ignes accendi/ & hymnos concini/ ad hunc usum tum maxime compositos/ & item spectacula edi sollemniter solita: data celebrantibus hæc mercede/ tritico: faba: hordeo: quæ supra inter uniuersum populum diuidi ostendimus. Mane uero capitolium ascendere/ sacra ibi de more agitare/ tum in theatrum conuenire/ ad ludos i honorem Apollinis & Dianę faciundos/ consueuerunt: sequenti die nobiles matronæ/ qua hora præcipitur ab oraculo/ couenire in Capitolium/ Supplicare deo/ frequentare lectisternia/ canere hymnos ex ritu/ mos habebat: Tertio deniq; die in templo Apollinis Palatini ter noueni pueri prętextati/ totidemq; uirgines/ patrimi omnes/ matrimiq; græca Romanaq; uoce carmina & Pęanas concinebant/ quibus imperium suum & incolumitatem populi/ dis immortalibus cōmendabāt. Quod siquis fortasse quæsierit/ quod genus tūc aut ludorum fieret/ aut sacrificiorū/ sciat & ludos celebrari omnibus theatris atq; omne genus/ & sacrificia templis omnibus consuesse/ noctu pariter atq; interdiu: Nam de scęnicis & circensibus minime dubitaт̄. Cum Domitiani ludis histriones interfuisse meminerimus/ prætereaq; circensium die/ quo facilius centum missus peragerentur/ singulos a septenis spatiis ad quina legerimus correptos. Illud utique in Augusto memorabile: qui ludis istis iuuenes utriusq; sexus prohibuit/ ullum nocturnum spectaculum frequētare/ nisi cum aliquo maiore natu propinquorum. Enimuero his prout in mentem de subito uenerunt expositis/ iam nec ille uatis Ausoni uersiculus ambiguus relinquetur.

Trina Tarentino celebrata trinoctia ludo:

Iā nec obſcura apud Horatiū ratio extiterit: cur Parcaſ Ilithyian Dianamq; ex Auentino: cur & puerorū uota/ & Quindecēuiros memorauerit/ & itē ſibyllinos uerſus/ qui nūcquoq; apud eundē Zoſimū uetuſtiſſimis q̄dē codicibus citra ulla faſtigia/ qualeſq; de induſtria ſubiecimus inueniuntur.

αλλοποταν μηκιστοσ ικηι χρονοσ ανθρωποισι
ζωησ εισ ετεων εκατον δεκα κυκλον οδευων
μεμνησθαι ρωμαιε και ειμαλα λησεαι αυτου
μεμνησθαι ταδε παντα θεοισι μεν αθανατοισι
ρεζειν εν πεδιωι παρα θυμβριδοσ απλετον υδωρ
οππη στεινοτατον νυξ ηνικα γαιαν επελθηι
ηελιου κρυψαντοσ εον φαοσ ενθασε ρεζειν
ιερα παντογονοισ μοιραισ αρναστε και αιγασ
κυανεασ επι ταισ δειλειθυειασ αρεσασθαι
παιδοτοκουσ θυεεσιν οπη θεμισ αυθιδεγαιηι
πληθομενηι χοιροσ συσ θιερευοιτο μελαινα
πανλευκοι ταυροι δε διοσπαραβωμον αγεσθων
ηματιμηδεπι νυκτι θεοισιγαρ ουρανιοισιν
ημεριοσπελεται θυεων τροποσ ωσδεκαι αυτοσ
ιερευειν δαμαλισ δε βοων δεμασ αγλαον ηρησ
δεξασθω νηοσ παρασευ και φοιβοσ απολλων
οστεκαι ηελιοσ κικλησκεται ισα δεδεχθω
θυματα λητοιδησ αιδομενοιτε λατινοι
παιανεσ κουροισ κουραισιτε νηον εχοιεν
αθανατων χωρισδεκοραι χορον αυται εχοιεν
καιχωρισ παιδων αρσην σταχυσ αλλαγονηων
παντων ζωοντων οισ αμφιθαλησ ετι φυτλη
αιδεγαμου ζευγλαισ δεδμημεναι ηματι κεινωι
γνυξ ηρησ παρα βωμον αοιδιμον εδριοωσαι
δαιμονα λισσεσθωσαν απασιδε λυματα δουναι
ανδρασιν ηδε γυναιξι μαλισταδεθηλυτερηισιν
παντεσ δεξοικοιο φερεσθων οσσα κομιζειν

εστι θεμισ θνητοισιν απαρχομενοισ βιοτοιο
δαιμοσι μειλιχιοισιν ιλασματα και μακαρεσσιν
ουρανιδαισ ταδε παντα τεθησαυρισμενα κεισθω
ὄφρα τε θηλύτερησι και ανδρασιν ιδρυοωσιν
ενθεν πορσυνησ μεμνημενοσ ημασιδεστω
νυξι τεπαανυτερησι θεοπρεπτουσ κατα θωκουσ
παμπληθησ αγυρισ σπουδη τε γελωτι μεμιχθω
ταυτα τοι ενφρεσιν ησιν αει μεμνημενοσ ειναι
και σοι πασα χθων ιταλη καί πασα λατινη
αιεν υπο σκηπτροισιν επαυχενιον ζυγον εξει.

Cur ãt nõ & latinos eos rẽptemus reddere: si nõ elegãter utpote extẽporales/ ex fide tamẽ: seruato ẽt q̃tũ liceat/ icomptæ illius! sed uenerãdę uetustatis colore nonnullo! aut squalore potius. Igit̃ ita q uolet eos/ togatis illis adhuc qdẽ rusticanis adscribat.

Ast ubi iam humanæ longissima tempora uitæ
Orbis agens annos referet centumq; decemq;/
Sis Romane memor: (licet alta obliuia temptent)
Sis memor: ut qua se nimium Tiberina coartat
Ripa/ feras dis in campo sollemnia sacra
Cum nox atra premit terras/ tectusq; latet sol;
Agnę/ caprigenumq; pecus genitalibus parcis/
Hostia furua utręq; cadãt/ tum numina placa
Lęta puerperiis (quod fas fuat) Ilythyias
Terra suem ferat/ & scropham sibi fertilis atram/
Sed Iouis ante aram candenti corpore tauros
Luce imola: nam lux superis gratissima diuis.
Iunonis templum nitida ceruice iuuenca
Imbuat: atq; itidem Phoebus placetur Apollo/
Quem uocitant etiam solem: latoa propago
Pæanas puerique canant/ pueræq; latinorum
In templo. Sed enim pueri pueræq; seorsum
Concelebranto choros. Verum hæc sit patrima proles/
Matrimaq;: at nuptæ genibus Iunonis ad aram

Oranto innisæ: diuamq; in uota uocanto
Februa quin etiam uir quisq; & femina: quanq̄
Femina præcipue/ accipito. dehinc ędibus omnes
Primitias uitæ placidis placamina diuis
(Qua fas est) & cęlitibus portanto beatis
Ante domi tamen illa memor tibi habeto reposta/
Quæ dare mox usu liceat poscente/ uirisq;
Femineoq; gregi: tum digna sedilia diuis
Perq; dies iuxta & noctes multesima turba
Complento: & lepidis miscento seria ludis
Quæ tibi si stabili sint omnia condita mente/
Cuncta tuo italiæ tellus/ cunctiq; latini
Subdent colla iugo/ & uictoris sceptra timebunt.

Caput lix.

Non Vergiliũ. sed Ouidiũ uideri Priapei carminis auctorẽ. Tũ uersiculũ illũ/ q sit apud Martialẽ: Ride si sapis o puella ride: Nasonis esse ꝓculdubio: sed ex epigrammatis potius/ q̄ aut ex artibus/ aut ex tragoedia Medea/ uideri citatũ: moxq; nouũ qppiã & mirum de Medea Nasonis adscriptũ.

q Vę Priapeia uocanẽ epigrãmata/ Vergilio/ pleriq; tribuũt/ inter quos ẽt est arbitror Seruius. Ceterũ ego in Senecę libris illis/ q iã diu delituerãt/ nuꝑ i lucẽ q̄q̄ nõ admodũ sinceri ꝓdiere qbusq; oratorũ/ & rhetorũ sentẽtias/ diuisiones/ colores suasoriarũ cõplectiẽ(nisi forte mẽdosũ credamus quod habeẽ exẽplar unũ cũ) subditicia esse nec Vergilii/ sed Ouidi deprẽhẽdo. Siqdẽ illius ĩ uolumine secũdo uerba ita sũt. Hoc genus sẽsus memini quẽdã prętoriũ dicere: cũ declamaret cõtrouersiã de illa/ quę egit cũ uiro male tractationis: quod uirgo esset/ & dãnata. Postea petiit sacerdotiũ. Nouimus iqt istã maritorũ abstinẽtiã: q ẽt si primã uirginibus timidis remisere noctẽ/ uicinis tamẽ locis ludũt. Audiebat illũ Scaurus/ nõ tãtũ disertissimus homo/ sed uenustissimus: q nullius unq̄ ĩpunitã stultitiã trãsire passus ẽ: Stati Ouidianũ illud.

Dum timet alterius uulnus inepta loci.
Et ille excidit: nec ultra dixit. Huc usq; Seneca. Nouimus aũt hũc esse uersiculũ ĩ priapeio epigrãmate: cuius pricipiũ ẽ.
Obscure poteram tibi dicere.
Sed & stilus ipse (ni fallor) & ꝓrsus Ouidiana quępiã in eis uersibus germana lasciuia. Quatenus ãt sit huic auctoritati fidẽdũ, legentiũ sit iudiciũ. Nos ut nõ ꝓ uano scripsimus hoc: ita nec ꝓ confesso. Certe sic Ouidio cõuenit etiã ĩ ceteris osceniori: sic Vergiliũ cõtra dedecet, a uirginea quoq; uerecũdia Partheniã uocatũ, titulus istius opis, ut q̃libet iniurato testi & suspecto, pudeat tamẽ profecto nõ credere. Sane illud in cõfesso, scripsisse epigrammata quoq; alia Nasonẽ, de q̃s uersiculũ citat hũc Priscianus.
Larte ferox ceso Cossus opima tulit.
Et apud eundem ludentem legerat sane Quintilianus istud.
Cur ego non dicam furia te furiam?
Nec alibi certe crediderim, q̃ fuisse in epigrammatis, quem citat hendecasyllabum phaletium Martialis,
Ride si sapis o puella ride.
Nam quod præceptum respicit aliquod ex artibus Domitius, id utique uel auctoritate refutatur Marciani Capellę, qui uidelicet in satura pro uersiculo Nasonis eum: non pro Martialis agnoscit. Audiui etiam, qui crederent de tragoedia esse Medea, quam Tacitus, quã laudat Quitilianus, & quã fuisse (quod miror) pene Vergilianis cõsutã uersibus auctor Tertullianus ẽ: & nos in Nutrice significauimus! Sed hoc mihi nõ fit uerisimile. Quis.n. uel ĩ græca uspiã, uel ĩ tragoedia latina phaletios legit, aut q̃d omnino tragicum sapit, hic uersiculus: a tetrica illa grauitate resiliẽs penitus atq; abhorrẽs. An uero nõ & Marcianus ipse negat ꝑpemodũ clare de tragoedia hũc esse, si uerba modo ipsius fideliter recitata, diligẽter quoq; expẽdãř. An nõ ille saturã suã, quod austera & cẽsoria: quodq; nimiũ tragici supcilii, lusus castigauerat, quasi repcutiẽs, & ad frõtẽ (quod dicit̃) exporrigẽdã iuitãs: Pelignĩ iq̃t de cetero iuuenis uersiculo resipisce: & (ni tragicũ corrugatis)

Ride(si sapis) o puella ride.
Ni tragicum inquit corrugaris. idest nisi frontem caperas tragica seueritudine. Quod significat rugarum tristitia/& squalore aspe ras. Igit̃ si de tragoedia sit ipsa uersiculus/ quo reuocare uno ma xime saturam suam poeta hic/ab austeritate illa tragica molitur? sane iocus hic(ut arbitror) Frigidus hibernas cana niue cõspuet alpes. Iam siquis de sinceritate/lectionis istius ambigat: libros uelim Marciani uetustissimos inspiciat/e publica Medicæ gentis florentina bibliotheca/ sic enim profecto fidem nostram credo sua diligentia adiuuabit.

Caput lx.

Agon uerbum: quo Victimarius uti solitus: de quo etiam in fa stis Ouidius.

O Vidius in primo fastorum
Nominis esse potest succinctus causa minister.
Hostia cęlitibus quo feriente cadat.
Qui calido strictos tincturus sanguine cultros
Semper agat/ne rogat: nec nisi iussus agit.
De hoc mactandæ uictimę ritu/deq; itẽ uerbo/quo sacerdotis mĩ nister uteret̃: apud unũ dũtaxat Senecã i libro eodẽ oratorũ/ rhe torũq; tertio/ factã repio mẽtionẽ p hæc uerba. Deinde cũ schola sticorũ sũmo fragore: & tu q̃sq̃s es carnifex/ cũ strictã substuleris securim/anteq̃ ferias/patrem respice. Belle deridebat hęc Asinius Pollio. Filius inq̃t ceruicẽ porrigat. Carnifex manũ porrigat/de inde respiciat ad patrẽ: & dicat Agon? Quod fieri solet uictimis? Sed ioco quoq; remoto/ aiebat rẽ uerissimã/ nõ posse carnificẽ ue nire/nisi eo tempore/quo iã exorari pater/nõ posset. Hęc Seneca: Quo colligitur/ uerbum quo uictimarius id ẽtidẽ utebat̃ Agon fuisse/ hoc est ago ne. Quare belle Ouidius.
Semper agat/ne rogat/nec nisi iussus agit.

CapVt lxi.

Erratum in codicibus Plinianis/super cicuta/uinoq; quodq; mē dose apud Macrobium Aconitum pro Conio:

u Erba ex epistola Androcidis ad Alexandrum magnū: clari sapientia uiri uitiose posita ī Plinianis his codicibus reperiunt̄ hoc modo. Vinum potaturus rex/meméto te bibere sanguiné terræ. Sicuti uenenū est homini Cicuta: ita/& uinum: Leuis ꝑfecto senté tia/nimisq; uioléta/ & coacta: addo etiā insipida/falsaq;/Vinum esse homini uenenū/sicuti cicutā. Sed.n. in uetustissimo illo Medicæ familiæ Pliniano codice/ citato a nobis iā sæpe/sic inuenias. Cicuta homini uenenū est/cicutæ uinū. Nam ut hominé cicuta: sic cicutæ uirus meri potus extinguit. Ex eoq; ꝑsuadere Alexādro nitit̄ Androcides/ ut tanq̄ re poté tissima parcius utat̄ uino: quod ueneni/uenenū sit. Vnde/ nō dispari sensu terræ esse sanguiné docuerat. Quo circa de uerbis eius ita Plinius concludit/Neq; uiribus corporis utilius aliud/neq; uoluptatibus ꝑnitiosius/si modus absit. Consimiliter etiā idem ī libro q̄nto/& uigesimo de cicuta narrās ut homini exitiosa: Remedium est ait prius q̄ ꝑueniat ad uitalia uini natura excalfactoria. Quod idē Dioscorides ꝑdidit. Diuus igit̄ Ambrosius in libro/ qué de utilitate ieiunii cōposuit: Etiā inqt maior uis uini/q̄ ueneni. Deniq; uenenum uino excludit̄/non uinum ueneno. Sed & Plutarchus in Symposiacis libris: eadem ferme quę Plinius de Cicuta. Tum eum locū: sicutiq; alios ꝑmultos/ꝑpe aduerbū conatus exprimere est ī Saturnalibus Macrobius. Quanq̄ in omnibus quos quidem hactenus uiderim Macrobianos codices/ Aconitū pro cicuta/repitur: sicut in uetustissimo etiam Bernardi Micheloctii bene litterati hominis/& amici nobis/Sed.n. opinor mendum esse id exéplarium: nec.n. mihi/tam fuisse ineruditum Macrobiū ꝑsuaserim: ut quod esset grece Conion/ ipse Aconitum uerterit. Libentius crediderim/ greco usum uocabulo/sicuti quoq; Ambrosius

in Hexahemero Coniũ dixit: quod ex Basiliano paris argumenti libro & tituli/ cicutam Rufinus trãstulit. Lubricus autem sane lapsus/ i Aconitum de conio.

Caput lxii.

Qui sint Arietini testiculi: qui digitus medicus/ apud Tullium.

C Icero ad Herẽniũ libro tertio/ de memoriæ artificio tractãs/ ita imaginem quãdam instruit. Et reum inqt ad lectũ eius statuemus: dextra poculum: sinistra tabulas: medico testiculos arietinos tenentẽ. Quo loco uideo hesitare litteratores quospiã etiam haud extremę sortis: quid sit quod legimus: medico testiculos arietinos tenentẽ: Medicus autẽ unus e digitis quinq; uocatur/ hoc est ut arbitror/ minimo ꝓximus. Porphyrio. n. sup Horatianũ illud ex ultimo sermone.

Qui siquid forte lateret/
Indice mostraret digito.

Sic ait: Hoc ideo quia certis nominibus singuli digiti appellabãtur: & sũt hæc nomina. Pollex. Index. Famosus. Medicus. Minimus. Quidam uero e græcis credo iunioribus nomina digitorũ ρωμαιστι sic esse scribit. ἀντίχειρ. Δεικτικοσ. ἰατροσ. Δακτυλιώτησ. ὠτίτησ. ut si dicas. Pollex. Index. Medicus. Anularis. Auricularis. Quod eqdem nec affirmo: nec refello. Tantũ notãdum/ Medicũ ab eo dictũ/ qui sit medius aut famosus: nõ qui minimo ꝓximus. Apud ipsos aũt legunt̃ hęc nomina. ἀντίχειρ. λιχανοσ. σφάκελοσ. ἐπιβάτησ. μύωψ. De testiculis autem arietinis legis in uocabulo Scortes in Festi compendio/ sic. Scortes idest pelles testium arietinorum/ ab eisdem pellibus dicti. Tantum apud Festum. Sed. n. Pedianus/ Sportas/ sportulas/ sportellas/ nummũ esse ait receptacula: & saccos/ sacculos/ sacellos/ & crumenas/ & uelleas/ & scorteas/ & manticas/ & marsippia. Vt nihil sit dubiũ quin e digito eo/ qui sit minimo ꝓximus suspensas haberi uelit

Scorteas, hoc est e testibus arietinis pelliceas crumenas.

Caput lxiii.

Aliter citari a Varrone Terenti uerba: q̃ aut in exemplaribus habeatur, aut Donatus agnouerit.

m Arcus Varro in libris de lingua latina sic ait: Apud Terentium scortatur, potat, olet, unguẽta demeo. Scortari est sæpius meretriculam ducere. Sic ille, ac deinceps alia in eam sententiam. Ceterũ Terentiani omnes adunũ codices, non scortat̃ habent, ut Varro legit: sed obsonat. Locus autẽ in adelphis est: obsonat, potat, olet, unguẽta demeo. Quã lectionẽ etiam Donatus agnoscit. Quid hic igit̃ dicemus: mendum ne esse in Terẽtianis oibus codicibus, an (quod uix credere ausim) memoriola uacillasse Varronem quoq; ipsum πολυγραφότατον a Cicerone appellatum: sicuti eundẽ Ciceronẽ Gellius depræhendit: Vt fateamur etiã, maximis quibusq; ingeniis, officere incuriam nõnunq̃, prodesse usquequaq; diligentiã.

Caput lxiiii.

Declarati uẽsus Ausoni: sed & Ouidi sup Choliãbo aut Scazõte.

a Vsoni poetæ sunt trimetri uersus ita.

Cui subiugabo de molarum ambagibus:
Qui machinali saxa uoluunt pondere
Tripedes Caballos, terga rupros uerbere.

Quid hic eũ significare opinemur: Nẽpe ut arbitror uersus illos: qui Choliambi uel scazõtes appellãtur: ut si dixeris claudicãtes: Quales apud Persium in principio: Qualis ille itẽ Martialis, ab ipso nominatim citatus:

Apollinarem conueni meum Scazon.

Est. n. Scazon trimeter iambicus, senis & ipse constans pedibus:

ſicuti rectus iãbicus! Sed hoc uno diſpar/ ut ẽt ſcribit Hepheſtiõ/ quod rectus poſtremã ſedem/ iambo/ pyrrhichio ue occupat! Sed in antepenultima/ cũctos accipit pedes: quorũ modo id metrum ſit capax circa ſyllabarũ quãtitates indifferens! Sed claudus hic iambicus clauſulam poſtulat ſpondiacã: uel trochaicam ꝓrſus. Penultimũ autẽ pedem/ nõ diſſyllabum modo! ſed iambũ plane/ uel ſpondeũ. Quod uero ait Hepheſtion: Spondeum recipi ſede quinta choliambi/ nunq̃ equidẽ apud latinos inuenire me cõme mini! Sed ipſe uerſiculũ hunc adducit græcum.

ἐπ᾽ ἄκρον ἕλκων ὥσπερ ἀλλαντὰ ψύχων

Et Quĩtilianus Ariſtides græcus auctor ĩ libro de muſica ſup Iã bico loquens trimetro: Claudum fieri ait quando ĩ extremo ſpõ deum recipit. Deniq; Ouidius quoq; in priore libro de amorum remediis de utroq; iambo ſic ſcribit.

Liber in aduerſos hoſtes ſtringatur iambus/
Seu celer extremum/ ſeu trahit ille pedem.

Sunt aũt utriq; ad maledicentiam/ libertatẽq; facti: truces/ & cruẽ ti. Quare ob id ſtringendos etiã ait Ouidius ĩ aduerſos hoſtes. Dionyſius item halicarnaſſeus in libro de interpretatione: uehe mẽs aut acre metrũ eſſe Choliãbos ait. Idẽq; mox Hipponacten/ cum laceſſere conuiciis inimicos uellet/ infregiſſe ait de induſtria metrum/ ac pro recto claudum feciſſe & abnumerum/ hoc eſt acri monię cõſentaneum/ cõuicioq;. Nam ſicuti diſſoluta figura parat acrimoniam: ſic(ut ille inquit) diſſoluta cõpoſitio: Quare Cabal los utiq; Choliãbos eos/ Auſonius nominat/ quorũ tralationẽ duxerat ab eſſedo: & uehiculo: cui caballi adiunguntur: & ut tar dos oſtẽderet/ de molarũ ambagibus captos dicit. Pręthereaq; ter ga ruptos uerbere/ tũ eoſdẽ tripedes uocauit/ quia gręce trimetri: quãuis ſenos habeant pedes: nam bini quiq; pro ſingulis uiden tur in iãbicis capi/ Qui machinali ſaxa uoluãt pondere: ꝓpterea dixit/ uelut molas deſcriberet/ quas uerſare ipſos ĩdicauerat: uel ut eos uiolẽtos/ feroceſq; oſtẽderet allegoricos: quaſi q lapides

ingentes torquent & uoluunt ĩ hostem. De trimetro item utroq;
sic idem Ausonius alibi gręco uersiculo.
εἰλιπόδην σκάζοντα καὶ οὐ σκάζοντα τρίμετρον
Quod latine sic uertas.
Loripedem scazonta/ & non scazonta trimetrum.
De scazontibus eisdem sic ĩ epistola quapiã ex libro qnto apud iuniorem Plinium: Proĩde aut rumpe moras/ aut caue/ ne eosdẽ istos libellos/ quos tibi hendecasyllabi nostri blanditiis elicere non potuerunt/ conuicio scazontes extorqueant.

Caput lxv.

Qui sit habitus in statuis pacificator: deq; eo sentire Statium in prima Silua.

STatius in Siluula prima: quæ in equũ maximũ scripta est:
Iuuat ora tueri
Mixta notis belli/ placidãq; gerentia pacem.
Tum idem.
Dextra uetat pugnas.
Quem locum Domitius sic enarrat. Dextra uetat pugnas hoc ẽ inermis est in statua/ uel ad dextrã est templum Pacis/ quod nõ placeriqt. Ceterũ sicui placet hic sensus. Dextra uetari pugnas/ quia sit inermis/ aut item quod de tẽplo ipso tradit̃ Pacis: quãq̃ nec auctori quidẽ placet suo: feram non moleste scilicet huic sententiã meam nõ probari. Nam ego notari habitum puto: qui pacificator in statuis diceretur. De quo ita legimus apud Quitilianum. Fit & ille habitus/ qui esse ĩ statuis pacificator solet: qui inclinato in humerum dextrum capite/ brachioq; ab aure protẽso/ manum infesto pollice protendit: qui quidẽ maxime placet iis/ qui se dicere/ sublata manu iactant. Hactenus Quintilianus. Extat ãt adhuc pacificatore habitu (ni fallor) statua illa Romę: quę pro ęde Lateranensi inter prima urbis spectacula cõuisitur.

Locus i Plauti Mustelaria, & itẽ alter i Milite, uindicati a uitio.

i N mustelaria Plauti: locus est mẽdose scriptus, plerisq; co dicibus: ad hũc sane modũ. Viden ornamẽta in foribus: ui deo. Specta qua arte dormiũt. Dormiũt. Ille quidẽ ut conuenit uolui dicere. Sed cum de his, neq; sensus eliciat̃ ullus: & festiuũ Plauti dictũ, uitio librariorum pereat: faciã (ut arbitror) operępre tium, si scripturam icolumem de Plautino codice citato a nobis iterum reposuero. Est aũt prorsus hæc. Viden coagmenta in fori bus. Video: Specta quã arte dormiunt. Dormiũt? Illud quidem ut conniuent uolui dicere. Nam quia conniuere dicunt̃ qui dor mitant: ut apud Cinnam lectus est uersiculus:

Iam grauis ingenti conniuere pupula somno:

Propterea cum in foribus iuncturas esse minime laxas, id enim coagmenta sunt Tranio seruus ostenderet: dormire eas ridicule prius, dein etiam conniuere: iocularitet dicit ex oculis dormitã tium ducta metaphora. Similiter corrigendum puto locum alte rum ex Plautino milite: qui sic uitiose legit̃. Mirus oleo uictita re te tam uili tritico. Quid iam? quia lusciosus. Verbero edepol tu q̃dem cęcus, nõ lusciosus. Nam cum nullus hinc elici sensus queat: legendũ arbitror sic. Mirust lolio uictitare te, tam uili triti co. Siquidẽ hoc ubiq; idem apud Plautũ mirust: pro mirumest re peries. Atq lolio uitiari oculos etiã ait Ouidius fastorũ primo.

Et careant loliis oculos uitiantibus agri.

Notat id Fulgentius quoq; non contẽnendus grãmaticus. Qua re cũ Sceledrus seruus lusciosum, uitiatisq; oculis cõseruum Pa lęstrionem uelit significare, mirum esse ait uictitare eum lolio: cũ sit ipsum triticũ tam uile: lolio autẽ uictitare eum colligere se uel inde affirmat illudens: quod sit lusciosus. Lusciosi porro seu lu scicii: qui uitium hoc habent oculorum ut clarius uesperi q̃ meri die cernant. Lusciosi q.

Caput lxvii.

Cornicem uideri apud ueteres cõcordiæ symbolũ: nõ ũt omnes apud Iuuenalem existimant Ciconiam.

p Ro comperto iam habetur: Ciconiam deniq; esse: qua concordiæ repręsentaretᷣ apud priscos effigies: atq; ita uersiculum Iuuenalis omnes interpretanᷣ

Quæq; salutato crepitat Concordia nido.

De eo tamẽ nullum omnino afferũt testimoniũ: quod auctoritatis adminiculo sustenteᷣ. Ego Cornicẽ magis accipio/ductus Hęliani gręci scriptoris testimonio: qui libro de animalibus tertio/de hac aui: sic ꝓpemodũ scribit. Cornices inqt inter se fidissimæ sunt: & cũ societatẽ coierint/maximo se opere diligũt. Neq; id genus animalia uideat quispiam: licenter misceri/& temere. Quin hoc quoq; dictitant: qui res istiusmodi callẽt: altera extincta: cõparem uiduã degere. Ceterum id quoq; audio/ ueteres ĩ nuptiis post Hymenęum Cornicẽ inuocare: signũq; id cõcordiæ dare iis consuesse: qui liberũ quęrẽdorũ gratia conuenissent. Tum qui sedes auiũ & uolatus obseruãt inauspicatũ esse captantibus auguria dicunt: unius tantum Cornicis obsequium. Sic ille. Sed et in nomismatis aureis duobus: Faustinæ Augustæ/manifestã ꝑsus imagunculam/nuper mihi Laurentius Medices ostẽdit cum titulo ipso concordiæ.

Caput lxviii.

Versus ex Callimacho super crinibus reginæ Berenices: atq; inde mendum ex Catulli exemptum uersiculo.

e Legiam Callimachi de crinibus Berenices inter sidera receptis mira elegantia uertit in latinam linguam/ nobilis poeta Catullus/q̃uis pleraq; sint ĩ ea corrupta/mẽdosaq;/& temere scripta librariorum inscitia. Sed argumentũ ipsius partim apud

Hyginiũ latinũ auctorẽ/ partim ẽt apud Theonẽ/ neq; nõ Achillẽ quoq; græcos Arati enarratores iuenias: græca sane ipsa Callimachi elegia/ nõ extat ad nos/ q̃tũ cõpereri/ Sed ętate itercidit. Apud Theonẽ tamẽ Arati eiusdẽ interpretẽ pricipiũ illius tale repetio.

ἤ με κόνων ἔβλεψεν ἐν ἠέρι τὸν βερενίκης
βόστρυχον. ἥ κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς.

Prætereaq; i commẽtariis sup Apolloniũ Rhodiũ ex Lucilio Tarrhęo/ Sophocleo/ ac Theone collectis/ ubi de chalybibus agitur libro secũdo/ sic adeo est inuenire. μέμνηται αὐτῶν καὶ καλλίμαχος χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος τηλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν. Ex quo uersiculũ sic illũ legẽdũ q̃s dubitet? Iuppiter ut Chalybon omne genus pereat: Vt sit Chalybõ gręce dictũ. Atq; hoc inscite legũt q̃dã Telorũ: Vulgatissimi codices celitũ retinẽt cõtra ẽt metri rationẽ. Sed hãc scio nostrã obseruationẽ iã pridẽ esse ꝑuulgatã: quã tamẽ a nobis ortã/ uel ille ipse scit q uulgauit/ libẽterq; ẽt fatet̃ uir doctissimus undecũq; Picus.

Caput lxix.

Oarion sinceriter esse apud Catullũ: quod Aorion isti legũt: qui bonos uiolãt libros.

N elegia eadẽ Catulli ex Callimacho: Oariõ legit̃ ꝑ eo quod sit Oriõ. Quã quoniã itegrã adhuc iuiolatãq; dictionẽ nõnulli temere attẽtare iã incipiũt: cõtra hãc sinistrã ipitorũ audaciã stãdũ mihi est/ oi (quod aiũt) pede: uel Callimachi eiusdẽ auctoritate/ q sic i hymno ipso i Dianã/ ẽt nũc extãte ait. οὐδὲ γὰρ ὦτος οὐδὲ μὲν ὠαρίων ἀγαθὸν γάμον ἐμνήστευσαν.

Sed & Nicander Theriacon libro consimiliter.

βοιωτῷ τεύχουσα κακὸν μόρον ὠαρίωνι. Et Pindarus i Isthmiis οὐ γὰρ φύσιν ὠαριώνειαν ἔλαχεν. Et alibi. ὀρειᾶν πελειάδων μὴ τηλόθι ὀαρίωνα νεῖσθαι: Quare putat Eustathius q̃nto i odysseã cõmẽtario παρὰ τὸ ὀαρίζειν appellatum. Nõ igitur Aorion/ sed Oarion uera lectio.

Caput lxx.

Cuius in Bruti nomismate symbolum sint pileus & pugiones.

s Iquis nomisma Bruti reperiat ipsius celatū imagine: præte reaq; pileo, & duobus pugiunculis, ne diutius i explicanda ratione, causaq; laboret: legat historiarū Dionis librum. xlvii. Nam ex his inqt Brutus significabat: ab se, & Cassio patriā libe ratam. Sed. n. pileum gestari ab his solitum: qui libertatē nacti! uulgatius, manifestiusq;, q̄ ut sit auctoritatibus confirmandū.

Caput lxxi.

Quæpiam uulgo legi adhuc apud Maronem cōtra regulam con traq; rationem metri.

p Vdet referre: q̄ manifestum: sed nō dū tamē a quoq̄ (quod sciā) nisi nobis indicibus animaduersū mēdū Vergilianis codicibus inoleuerit libro Aeneidos octauo.

Quod fieri ferro, liquido ue potestur electro.

Ceterū i uolumie illo: quod ē in itima Vaticana bibliotheca, mire uetustū, & grādibus characteribus pscriptū: nō potestur offēdas! sed potest usitatius uerbū: Quę ēt uerior esse lectio, uel ide pbat: quod electrū, ubiq; prima syllaba lōga, tam apud grecos ponit, q̄ apud nostros. Neq; qdq̄ iterpretes sup uerbo potestur alioqui nouo, inusitatoq; loquunt. Haud tamen preterit me, ueteres hoc quoq; ptulisse, sicut Pacuuiū i Chryse: sicut ēt Lucretiū: queādmo dū & poterat lectū a Nonio Marcello est in Cecilianis ānalibus. Sed & alter locus itidē uitio cōsimili laborat, apud eūdē poetā.

Sceptra Palatini, sedemq; petiuit Euandri.

Cum i uolumine eodē nō petiuit trisyllabū! sed petit dissyllabū scriptū iueniat. Quod & metri uis cogit: alioq prima syllaba Euā dri, cōtra oēm uel rationē, uel cōsuetudinē, breuis foret. Est uero in utroq; uersu spōdeus qnta sede. In uerbo aūt petit syllaba ipsa posterior, uel qa sit i fine, uel qa coaluerit una ex duabus, iure p ducta ē. Marcianus autē Capella syllabā docet ubiq; esse cōmunē quæ desinat in, T, litterā, sicut in illo cernimus Vergili.

Nam tibi Thymbre caput Euandrius abstulit ensis.

De philyra & lemniscatis coronis.

p Hilyra quid sit/uideo nesciri a plerisq;/peruerseq; etiã a nõ nullis interpretibus accipi. Nã uocabulo eo sic utiẽ Horatius ĩ primo carminũ.

Displicent nexæ philyra coronę.

Et Ouidius item qnto fastorum.

Ebrius incinctus philyra conuiua capillos

Saltat:

Quo apparet usum ipsius apud ueteres in coronamentis fuisse percelebrem. Iam primum igitur si conferas / quæ super philyra Theophrastus in tertio de plantis: quæ ue item Plinius in decimosexto naturalis historię narrant: facile nimirum cognosces: eã dem apud nos esse Tiliam: quæ philyra sit apud græcos. Ac sic etiam Theodorus Gaza q̃tum uis homo doctus & diligẽs iterpretaẽ. Porro autẽ tuniculæ ẽt quædã ex libro ipso Tilię arboris uel ad eius imitamẽtũ factę: qbus aut lẽnisci fierẽt: idest fasciolæ decoronis pẽdulę: aut libelli: græco uocabulo peculiariter appellatę philyrę. Testaẽ partẽ ex his eodẽ libro Plinius his uersibus. Inter corticẽ & lignũ tenues tunicas/multiplici mẽbrana/e qbus uincula Tilię euocaẽ: tenuissimę earũ philyrę/coronarũ lẽniscis celebres ãtiquorũ honore. Rursusq; idẽ libro primo atq; uigesimo/ de lẽniscis & philyris ita meminit. Crassus diues primus argẽto/ auroq; folia imitatus ludis suis coronas dedit. Accesserũt quoq; & lẽnisci: quos adici ipsarũ coronarũ honos erat: ꝓpter hetruscos/ qbus iungi nisi aurei/nõ debebãt. Puri diu fuere ii: Celare eos primus ĩstituit. P. Claudius Pulcher: bractreasq; ẽt philyrę dedit. Porro lẽniscatas coronas/ẽt(ni fallor) ĩ nomismatis Laurẽti Medicis idẽtidẽ uidemus: deq; his mẽtio quoq; apud Suetoniũ/sicuti itẽ a Põpeio Festo lẽniscorũ uocabulũ diligẽter exponiẽ: deq; lemniscis itidẽ nõ nihil Tertullianus quoq; ĩ libro de Corona militis.

Nicas aũt in cõmentario: quem ꝑ ordinẽ litterarũ cõposuit: grȩce ille qdem: sed in hunc ferme intellectũ Philyrã interpretatᷣ. Phily ra inqt planta librũ papyro similẽ habẽs: ex quo etiã funes com plicãt. Esse aũt ductilẽ philyrã lanicii modo / uel netilem potius / innuit & Tertullianus idẽ in libello eo: q de pallio inscribitur. Quin Herodianus etiã græcus auctor olim a nobis ĩ latinũ con uersus / & Innocentio octauo Pontifici maximo dedicatus: libro ipso historiæ primo / mentionem libelli facit e Philyra tenuissi ma / utroq; uersum replicabili. Sed & Capella Marcianus libro de philologiæ nuptiis secũdo: Cernere erat ĩquit q libri / quãtaq; uo lumina / quod linguarũ opera ex ore uirginis defluebãt. Alia ex papyro / quȩ cedro perlita fuerant uidebanᷣ. Alii carbasinis uolu minibus ĩplicati libri: ex ouillis multi quoq; tergoribus: Rari ue ro ĩ philyræ cortice subnotati. Tũ ista quoq; Vlpiani uerba repe rias ĩ titulo digestorũ / de legatis: & fideicõmissis: librorũ appel latione cõtinenᷣ oĩa uolumina / siue ĩ charta / siue ĩ mẽbrana sint: siue ĩ qualibet alia materia. Sed & si ĩ philyra / aut tilia / ut nõnulli cõfrciũt / aut ĩ alio corio: idẽ. n. erit dicendũ. Deniq; ẽt Eustathius in cõmẽtario secundo Homericȩ Odyssȩȩ / facta prius de nauticis rudẽtibus mẽtione / corticẽ Tiliæ dicit: quã grȩce philyram nomi nat: plurimã in id genus funiũ suppeditare materiã. Receptũ aũt uideᷣ ex eo / uti coria quoq; singula / uel tunicas / aut membranu las / ẽt materiȩ disparis a Tilia / philyras uocẽt / aut philuras / y / grȩ ca in / u / cõmutata / ueteri & puulgata latinorũ cõsuetudine: Sicuti de papyro agẽs Plinius libro. xiii. Præparanᷣ ex eo inqt chartæ diuisæ acu in prætenues: sed q̃ latissimas philuras. Nã illud utiq; ad hȩc enarrãda neutiq̃ ptineat / quod idẽ ait Plinius libro xiiii. Philyra cocos / & polline nimiũ salem cibis eximere.

Caput lxxiii.

Vocabulum quod est expernata / Catullianis uideri exemplari bus reponendum.

q Vod nũc tradituri sumus/fortasse a nõnullis/ut incertũ/& uacillans/parũq; adhuc exploratũ deridebiť/& exsibilabitur. Sed ego/ mihi de eo dicendũ putaui/ ne uestigiũ istud antiquitatis pene iam abolitum qualecunq; sit extingueretř. Ostendit mihi Romę abhinc quadriẽniũ Manilius Rallus græcus homo/ sed latinis litteris adprime excultus: fragmẽtum quoddã Sexti Põpei Festi (nã ita erat ĩ titulo) sane q̃uetustũ/sed pleraq; mutilatũ:prærosũq; a muribus. Quod me magnope tenuit/ siqdẽ relliquiæ illę qualescunq; ex integro ipso uolumine supabant:quod auctor Festus cõposuerat:nõ ex hoc aũtcõpendiario: quod nũc in manibus coactũ uiolẽter/& decurtatũ/scilicet ab ignobili & indocto quodã: nec isto quoq; nomine/ satis bene de litteris merito. Nonnullas quoq; ex eodẽ fragmẽto Põponius lętus uir antiquitatis & litterarũ bonarum cõsultissimus/sibi pagellas retinuerat:quas itidẽ legẽdas mihi describẽdasq; dedit. Ex lectione igiť ea suspicatus utiq; sum:uerbũ me Catullianũ:quasi postliminio in suas sedes reuocaturũ:Siqdẽ ubi exponiť in hoc cõpẽdiario/ uocabulũ suppernati:quod eos significare ostẽdit:qbus femina sunt succisa ĩ modũ suillarũ pnarũ:atq; ex Ennio uersus allegať.

His pernas succidit iniqua superbia poeni.

Hoc utiq; loco uetus codex circũrosã plane habet expositionẽ/ sed ita tamẽ/ut appareat ex relliquiis litterarũ male cohęrẽtibus/ Catullũ quoq; post Enniũ adduci/ citariq; eum uersiculum: qui nũc mendose sic legitur.

Infossa liguri iacet separata securi

Nã ut de carminis residuo nihil mihi arrogẽ temere: uidebar sane tũ syllabatim quæq; olfactãs:ẽt ꝑ explorato afferre posse: suppernata legẽdũ in eo/nõ separata. Quãtũ ex paucis illis poterã uelu ti minutalibus/aut ramẽtis colligere: q̃tũq; ẽt uel ex oblitteratis pene iã uestigiis ariolari. Quod si cui pẽdere adhuc ueri fides uideť: at pẽdeat eqdem malo:q̃ aut cadat aut iaceat. Nos aliquod in eo certe(nec arbitror iniuria) ponimus firmamentum.

Capût lxxiiii.

Historia non illepida super Zeusi pictore, & Helena.

z Eusis ille pictor Heracleotes, adprime nobilis, etiam Helenæ pinxit imaginem Crotoniatibus nimisq̃ laudatam: de qua Cicero ĩ rhetoricis, cõtra Hermagorã: luculentissime scripsit. Sed quod obiter in Hęliani libris omnifarię historiæ supioribus annis apud Iohannẽ Laurentiũ uenetum, magnæ quidẽ in pontificia curia auctoritatis: nec minoris tamẽ in litteris eruditionis! Sed & emunctæ naris hominẽ Romæ legimus, id nobis neutiq̃ indignum uisum, quod hic etiã legeretr. Neminem ait spectatum Zeusis admittebat: nisi qui manupretiũ dedisset. Ex quo uulgo etiã tũc Helena: meretrix uocitata: quoniam quęstuaria.

Capût lxxv.

Emendata uox in Ibide: simul explicata sententia neutiq̃ nota hactenus.

e Narrauit Domitius libellum Nasonis in Ibin: præfatus ex Apollodoro se Lycophrone: Pausania: Strabone: Apollonio: aliisq; gręcis, ẽtq; latinis accepta scribere. Multa in eo cõmẽtario, uana, ridiculaq; confingit, & cõminiscitr extẽpore: cõmodoq; suo: quibus fidem facit, aut se frontẽ penitus amisisse: aut tã magnum sibi fuisse interuallum inter frontẽ & linguam (sicut ait q dam): ut frons comprimere linguã non potuerit. Furor est adhuc aliquos tã cęcos istius hominis inueniri amatores, ut ad ista nõ dum, suos qualescunq; oculos adaperiant. Furor est profecto furor, dare occasionẽ impudẽtię ceteris, fouẽdo errores etiam alicuius, quoniã fuerit ĩterdũ sentẽtiæ nõ poenitendæ. Sed qd istis facias litterationis, non litteraturæ magistris: qui nullo magis, q̃ talibus nugis supercilia tollunt: ut cochleæ cornua: quorũq; plũbea prorsus ĩgenia, q̃ magis excolunẽ, tam magis obbrutescũt.

At enim ne penitus ludamus operã/ dissimulatis his/ quos sua facit uilitas contẽnendos: exsequemur reliqua ꝓpositi. Mihi igitur ille unus locus inter ceteros mouere stomachum solet: qui sic mẽdose nunc legitur.

Vtq; loquax in equo est/ elisus guttur Agenor:
Sic tibi claudatur pollice uocis iter.

Vbi sic ait Domitius. Agenor lapsu eq/ inserta ori manu extinctus est. Ita ne tandem uir doctissime? Sed oro te mi Domiti grecũ profer si potes aut latinum/ modo idoneũ/ fabulæ istius auctorem/ nec recusabo iã/ quin me non dixerim gregales/ aut admiratores tui? Seduiri quoq; litterati/ quibus hic labor exsudat/ ꝑ indoctissimo iam/ proq; etiam impudentissimo damnẽt: & quidẽ cunctis suffragiis: quoniã a te dissentiam. Mihi sane recta esse & emendata scriptura uidetur: si rationi libera cõiectura sit/ nõ Agenor? sed Acerno: ut de Anticlo dictum accipiamus. De quo est etiã apud Homerum libro quarto Odysseæ. Nã cũ ad equũ illũ troianum/ trabibus cõtextũ/ grauidũq; militibus ĩpulsu numinis accessisset Helena/ uoces imitari uxorũ cuiusq; occoepit/ ut inibi delitescentium desideria euocaret/ refricaret memoriã: responsa tentaret elicere? Sed. n. reliquis patientiã/ silentiumq; prestantibus: cũ solus Anticlus in respondendi lubrico articuloq; iam foret: statim est ab Vlyxe preuentus/ & manibus impressis suffocatus. Itaq; intercepto uel interstructo potius indicio periculũ depulsum. Cęterũ Tryphisiodorus quoq; grecus auctor/ in poemate/ quo de Ilio capta scribit: Anticlum hunc ortygiden appellat/ uxoremq; eius nominat Laodamian/ ita inquiens.

ὀρτυγίδης δ᾽ ἄντικλος ὃν αὐτόθι τεθνειῶτα
ἴσως δακρύσαντες ἐνεκτερέϊξαν ἀχαιοὶ

Et idem alibi sic.

ἄντικλος δ᾽ ὅτε κέντρον ἐδέξατο λαοδαμείης
μοῦνος ἀμοιβαίην ἀνεβάλλετο γῆρυν ἀνοίξας
ἀλλ᾽ ὀδυσεὺς κατέπαλτο.

Et alia deinceps addit: per quæ fabula omnis similiter ut ab Homero uersibus permultis explicatur. Sed & nos in Ambra sic attigimus.

Indiciiq; metu præclusum pollice fauces
Anticlon ortygiden.

Cõsimilia uero istis apud Domitium multa: quę facile arguant: quo fuerit illius ꝓcessura licentia, præserti sic inuitata fauoribus ĩperitorũ: nisi morari apud superos adhuc qdẽ iuuenis desisset.

Caput lxxvi.

Non Antilochum ab Hectore: sed aliter uideri legendum in prima heroidum.

i N prima heroidum Nasonis epistola, sic legitur.

Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore uictum:

Sed uictũ, necatũq; ab Hectore Antilochũ, ꝓfecto neutiq̃ reperietur. Quare aut Amphimachũ credideri legẽdũ, aut nõ ab Hectore: sed Memnone. Constat enĩ ex tertiadecima Homeri Rhapsodia, occisum ab Hectore Amphimachũ Creati filium: qui de gręcis ducibus unus etiam in catalogo numeratur. Constat item interfectum a Memnone, filium Nestoris Antilochum. Quamobrem ut in eo quod obtinuerat hactenus mendum depræhẽditur manifestarium: sic his a nobis ita pro tẽpore suffectis: quę lector uelim boni cõsulas: aliqua ni fallor gratia si non ueritatis, at certe uerisimilitudinis assentatur.

Caput lxxvii.

Quo argumento dicendum Vergilius non Virgilius.

u Ergilius dicendum ne sit, an Virgilius, ut nunc uulgo loquuntur: hoc est, cum uocali secũda, an cum tertia potius in prima syllaba: uideo adhuc inter eruditos ambigi. Ceterum ut

ego Vergilium/ dicam magis per/e/quod iam placere quibusdã per nos etiam doctis incipit: q̃ Virgilium per /i/ quod uulgo nimis obtinuit: in causa sunt uetertima aliquot monumẽta/nostrę obseruationi patrocinantia: quę libens equidẽ subiciã ꝓpter pro pudiosos nescio quos/& eruginis plenos: odio omni/fastidioq; dignissimos: qui quanq̃ semper elementarii sunt: uindicare tamẽ inter indoctos fautores audent sibi censuram litterarum: Sic ut istam quoq; qualemcunq; nostrã uetustatis depræhendendæ/ ac reuocandæ(si liceat)diligentiam/studiumq;/non cauillentur modo! sed & ita reprehendant acerbe: quasi flagitium facere putẽt: quod his otiũ oblectemus: uel (ut ipsi magis contẽptim) quod ob hæc otio nostro inuideamus: dum in rebus/adeo friuolis/& leuibus operam sumimus: quasiq; tempus/ rem pretiosissimam/ in superuacua erogamus. Qui tamen si legissent aliquãdo maximos uiros de singulis quoq; litteris ĩtegra uolumina composuisse: ac ne Cesarem quidem ipsum ueritum ĩ hanc renuitatẽ descendere/ darent fortasse mihi ueniam/non occupatissimo homini/si quãdo inter altiora studia: etiã res istiusmodi tractarem/ paruas qdem! sed quibus etiã magna iuuentur. Neq;.n. reprehẽdi me iure puto/ si hæc etiam! sed si hæc sola consecter: ad quæ non ut ab otio ad studium! sed ut a studio ad otium me refero: & ĩ quę nõ tam feror ex professo/ q̃ casu incido/ ceu si litoribus ex cõmodo inambulans/conchas interim/colligam securus. Neq; tamẽ in id ego supercilium subduco: nec inde me censeri/facile paterer: ut q non apinas modo hæc esse & tricas/ ut ĩ prouerbii ludicro est: uerũ ẽt pene nihil & noui/& fateor! Sed tamẽ hoc ipsum tam nihil/ præstat agere q̃ longas ad ipsorum fortasse exemplũ trahere oscitationes: Et grũnire in ceno turpiter: aut q̃ omnino nihil agere: ne nihil prorsus agendo/male discamus agere. Reddenda igitur testimonia sunt nobis: necubi fides claudicet/ac ne quid non in expedito sit noscere uolentibus. Inuenies igit̃ Volsinis mensam quampiã marmoreã/uetustissimis/peneq; exoletis characteribus

intra ędem Christine uirginis: quæ pro ara est apostoli Petri/ ubi VERGILI legitur. Inuenies etiam Surri nomē hoc Vergilius ita notatū in mēsa itē lapidea: qua uidelicet & ipsa itra ędē uirginis uice utuntur altaris. Idq; nos utrunq; non sine aliquot arbitris/ etiam de proximo inspeximus. Neq;.n. antiquarum dūtaxat in spectionum auriti testes/ sed & oculati esse cōcupiuimus. Quin ī pandectis quoq; his/ quæ nunc florētiæ publice asseruant̄: libro ipso Iustiniani principis Archetypo/ nō aliter q̄ per/e/ notatur id nomen. Sicuti etiam i uolumine Maroniano/ litteris maioribus perarato: qui Romæ in intima Vaticana bibliotheca mire uetus ostenditur. Prætereaq; commentarium Tiberi Donati nunc ī manibus habet Landinus: homo & eloquens & eruditus: & florentiæ iam diu doctor bonarum litterarū celebratissimus: cui se præceptori adulescentiæ meæ rudimenta magnopere debent: & qui nunc in professione quasi dixerim collega/ locata iam ī tuto sua sibi fama/ nobis adhuc in studio laboriosissimo decertātibus ita fauet/ ut qdquid ipsi laudis acquirimus/ quasi suū sibi amplecti/ atq; agnoscere uideatur. Is igitur (ut diximus) cōmentarium Tiberi Donati habet in manibus/ & ipsum grandioribus notatum uetustis characteribus: cuius auctoritas hoc haud dubiū relinquerit. Quod item ī codice Diui Augustini de ciuitate dei: ex publica Medicę familię bibliotheca: neq; nō in Columellæ ex p̄riuata eiusdem gentis/ litteris utroq; langobardis exarato: Tum in Senecæ epistolarū libro peruetere/ cuius mihi copiā fecit Nicolaus Micheloctius/ Laurēti Medicis a secretis elegātis homo ingenii: multisq; item aliis/ uenerandis antiquitate uoluminibus/ Identidem nunc Iacobo modesto Pratensi/ familiari nostro/ & studiorū adiutori: nunc aliis item nostris auditoribus/ utcunq; aut res ferat/ aut exigatur ostendimus. In collectaneis autem quæ nuperrime ad Laurentium Medicem Iucundus misit uir unus opinor titulorum monimentorumq; ueterum supra mortales ceteros non diligētissimus solū/ sed etiā sine contorouersia peritissimus: relata

quoq; inuenio elogia duo/quę romæ (sicut ille indicat) ĩ marmoribus inueniuntur. TI. VERGILIVS DONATVS. Et iterum. .C. PAPIRIVS CESTVS VERGILIAE OPTATAE VXORI SVAE BENEMERENTI DE SE. Quãuis aũt monimenta ista tãta seculorũ uetustate roborata/mihi satis ad pręsidiũ sint: attamen res ipsa quoq; astipulat̃ & ratio. Nã sicuti a uere dictæ Vergilię stellę: sic a Vergiliis ipsis/uel itẽ a uere propriũ hoc nomẽ crediderim inclinatũ/potius hercle q̃ a uirga/quod quidã nugant̃ laurea. Nam id cũ apud auctorem minus idoneũ ĩueniat̃/ tum refellitur hoc ipso: quod multi ante hunc editum poetam/eodẽ sunt appellati nomine. Quãdiu igitur aut nõ testimonium grauius: aut non ratio ualentior exhibetur/utique a uetusta magis cõsuetudine/q̃ a noua inscitia standũ est: unde hæc sartago loquendi uenerit in linguas. Etenim magna pars iuniorum caligamus ad ueri conspectum. Quin (ut reliqua exsequar) Verginius quoque nomen huic finitimum/ non Virginius ĩ marmoreo nuper labro pro ęde ipsa diuæ Mariæ Maioris insculptum Romæ animaduertimus.

Caput lxxviii.

Additam falso negationem primo digestorum uolumine: quo capite/de officio proconsulis agitur & legati.

P Aulus iurisconsultus libro secũdo ad edictum ita scribit/ Legatus mãdata sibi iurisdictione iudicis dãdi ius habet. Sed hæc uerba ĩ primo digestorũ uolumine: quo capite de officio procõsulis/& legati/tractat̃: addita perperã negatione in plerisq; codicibus ĩuenias. Sic uidelicet. Legatus mãdata sibi iurisdictione iudicis dandi ius nõ habet. Ceterum ĩ pandectis istis Florentinis: quas etiã archetypas opinamur/negatio prorsus est nulla. Quo fit ut interpres legũ Florẽtinus Accursius/mendosũ & ipse nactus codicẽ/pene dixerim miserabiliter/se torqueat.

Caput lxxix.

Cur Seleuci regis facies in nomismatis cornigera.

S Eleuci regis facies in nomismatis cornigera: Causa eius apud Appianũ in Syriacis. Nãq; ait ab eo ferũ taurũ de sacrificio Alexãdri Magni uinculis elapsũ: retentũ manibus ambabus/ & occisũ. Atq; ob id inqt. προστιθέασιν ἐπὶ τοὺς ἀνδριάντας ἐπ' αὐτῷ δὲ τὰ κέρατα. Quod significat/ ob id eius statuis denitq; apponi cornua.

Caput lxxx.

Fabula ignotior de Tiresia & Pallade: qua sensus aperitur Propertianus.

P Ropertius in libro elegiarũ quarto/ sic ait:

Magnam Tiresias aspexit Pallada uates.

Fortia dum posita Gorgone membra lauat.

Extat adhuc hymnus Callimachi poetæ/ cui titulus εἰς λουτρὰ τῆς παλλάδος. In quo fabula Tiresiæ multis elegiacis uersibus i hãc ferme sententiã tractat̃. Fuisse nymphã quãpiã Thebis/ cui nomẽ Chariclo/ Palladi pręceteris gratã. Matrem Tiresiæ. Sed cũ se Pallas aliquãdo/ & Chariclo itẽ/ i Heliconio Hippocrene/ nudæ p ęstũ lauarent/ ac tum casu uenator Tiresias ad eundẽ fontẽ sitiens accessisset/ Mineruã scilicet ĩprudẽs nudã conspicatus/ statiq; oculis est captus. Nã ita Saturniis legibus cautũ inqt: ut qui deũ inuitum cernat/ ingẽti mercede cernat. Cui simile quippiam de dearũ conspectu etiã Abammon ęgyptius ĩ epistola scribit ad Porphyriũ philosophũ: Quã tamen existimat Proclus Iamblichi potius esse q̃ Abãmonis: ex quo Vergilius.

Transq; caput iace: ne respexeris: Quod & Leucothea Homerica monuit Vlyssen. Sed ut illuc/ unde abii redeã/ Cũ in hãc Tiresias calamitatẽ incidisset/ mota lacrimis Chariclus nymphę Pallas/ & uatẽ eum/ & lõgęuũ/ & post obitũ quoq; prudentem sapientemq;

prestitit: & baculo insuper donauit, quo ueluti duce, uestigiis inoffensis graderetur. Quod & nos in Ambra sic attigimus, cum de poeta loqueremur Homero

Baculum dat deinde potentem
Tiresię magni: qui quondam Pallada nudam
Vidit: & hoc raptam pensauit munere lucem.
Suetus inoffensos baculo duce tendere gressus.

Et item sic in Nutrice Tiresian periphrasticos insinuauimus.

Quid cui post uisos nudatę Palladis artus
Cernere nil licitum?

Quin hinc apud Nonnū libro qnto Dionysiacon, ita exclamās inducitur Actęon: ut felicē Tiresian dicat: q citra mortē tantū amissis oculis Mineruam aspexerit nudam: quę etiam lumen adēptū in animum ipsius transtulerit: Atq; adeo sic ait.

ὄλβιε Τειρεσία. σὺ μὲν ἔδρακες ἐκτὸς ὀλέθρου
γυμνὸν ἀναινομένης οἰκτείρμονος εἶδος ἀθήνης Et paulo post.
ζώεις σῶν βλεφάρων ὀλέσας φάος ὑμετέρων δὲ
ὀφθαλμῶν ἀμάρυγμα νόῳ μετέθηκεν ἀθήνη

Hactenus aūt super hoc poetę loco, scripseramus: cū nobis Picus noster Mirādula, quasi Cynthius alter, i illo ipso quo iā hæc ipri mēda fuerāt articulo, aurē uellit, & admonuit, ut elegiam quoq; ipsā Callimachi, quæ uidelicet una extat apud gręcos (qtū eqdē sciā) sed & rarissima est iuentu, subiceremus: & qq spatiis iniqs exclusi tēporis, uertere eā quoq; tamē in latinū tēptaremus. Ego uero q nec scribere alieno stomacho libēter soleo, nec extēporalitati satis cōfido, nō distuli tamē id onus quoquomodo subire: Quoniā cū quid a me Picus exigit, nec licet mihi nescire quod nesciā, nec nō posse quod nequeā, uel quod homini me carissimū sentio, uel quod plus eū uidere i rebus meis, q me ipsū, mihi persuadeo. Vertimus igitur pene aduerbū, & quod græce dicitur παρὰ πόδα, nō sensu modo, sed numeris ēt: quod ē difficillimū, coloribusq; seruatis: Tantūq; nūc admonemus lectorē: paucula uideri mihi adhuc mēdosa i gręcis exemplaribus: quę nō erat pudoris

nostri corrigere: sed & septimũ ipsũ a fine uersiculũ reliquo uno dũtaxat uocabulo exoleuisse. Quẽ nos tamẽ latinũ ꝑ cõiectura: suffecimus. Illud itẽ sciro ẽ opus: nostrũ hoc esse iterpretamẽtũ: & a nobis deniq; fluxisse: priusq̃ i ullius cõmẽtariis ebulliret: quod & siluæ ꝑ se ipsæ quas citauimus tot abhinc ãnos editę ꝓbabũt: quarũ uidelicet alterã magno sumus olim cõuentu: publice mul tis excipiẽtibus iterpretati. Sit ergo nostri iuris: quod nostri fuit muneris: ne quarta omnino luna (sicuti ꝓuerbiũ ferť) nati creda mur: ut aliis tãtũmodo ad Herculis exẽplũ laboremus. Iã illud quoq; miror: cur & Domitius: & alii q̃dã post illũ: quocũq; momẽ to: quacunq; occasione scribere audeãt hoc aut illud: imitatione Callimachi dictũ fuisse a Proptio: cum pręter hymnos pauculos: nihil prorsus extet ad nos poetę istius: nec aũt plane q̃dq̃ quod amoris argumẽta cõtineat: Sed aures ad Callimachi iã uersiculos subscriptos ueteri more sine ullis accentiunculis arrigamus.

Καλλιμαχου εισ λουτρα τησ παλλαδοσ.

ο ϖαι λωτροχοοι τασ παλλαδοσ εξιτε ϖασαι
εξιτε. ταν ιϖϖων αρτι φρυασομεναν
ταν ιεραν εσακουσα. και α θεοσ ευτυκοσ ερϖει.
ξουσθε νυν ω ξανθαι ξουσθε ϖελασγιαδεσ
ουποκαθαναια μεγαλωσ απενιψατο ϖαχεισ
πριν κονιν ιϖϖειαν εξελασαι λαγονων
ουδοκαδη λυθρωι ϖεϖαλαγμενα ϖαντα φερουσα
τευχεα των αδικων ηνθ αϖο γηιγενεων
αλλα ϖολυ πρατιστον υφαρματοσ αυχενασ ιϖϖων
λυσαμενα ϖαγαισ εκλυσεν ωκεανω
ιδρω και ραθαμιγγασ. εφοιβασεν δε παγεντα
ϖαντα χαλινοφαγων αφρον απο στοματων
ω ιταχαιιαδεσ καιμη μυρα μηδαλαβαστρωσ.
συριγγων αιω φθογγον υϖαξονιον
μη μυρα λωτροχοοι ται παλλαδι μηδαλαστρωσ.
ουγαρ αθαναια χριματα μικτα φιλει.
οισετε μηδε κατοϖτρον. αει καλον ομμα το τηνασ.

ουδ οκατ ανιδαν φρυξ εδικασεν ερίν.
ουδ εσ ορειχαλκον μεγαλα θεοσ ουδε σιμουντοσ
εβλεψεν διναν εσ διαφαινομενην
ουδ ηρη. κυϖρισ δε διαυγεα χαλκον ελοισα
ϖολλακι ταν αυταν δισ μετεθηκε κομαν
α δε δισ εξηκοντα διαθρεξασα διαυλωσ
οια ϖαρ ευρωται τοι λακεδαιμονιοι
αστερεσ. εμπεραμωσ ετριψατο λιτα λαβοισα
χριματα τασ ιδιασ εκγονα φυταλιασ.
ω κοραι. τοδ ερευθοσ ανεδραμε ϖρωιον οιον
η ροδον η σιβδησ κοκκοσ εχει χροιην
τωι και νυν αρσεντε κομισσατε μουνον ελαιον
ωι καστωρ ωι και χριεται ηρακλεησ
οισετε και κτεναοι ϖαγχρυσεον ωσ απο χαιταν
ϖεξηιται λιπαρον σμασαμενα πλοκαμον
εξιθ αθαναια ϖαρα τοι καταθυμιοσ ιλα
παρθενικαι μεγαλων ϖαιδεσ ακεστοριδαν
ω θανα. φερεται δε και α διομηδεοσ ασϖισ
ωσ εθοσ αργειων τουτο παλαιοτερον
ευμηδησ εδιδαξε τειν κεχαρισμενοσ ιρευσ
οσ ποτε βουλευτον γνουσ εϖι οι θανατον
δαιμον ετοιμαζοντα φυγαι τεον ιρον αγαλμα
ωιχετ εχων. κρειον δ εισ οροσ ωικισατο
κρειον οροσ. σε δε δαιμον αϖορρωγεσσιν εθηκεν
ενϖετραισ. αισ νυν ουνομα ϖαλλατιδεσ
εξιθ αθαναια περσεπτολι χρυσεοπηληξ
ιϖϖων και σακεων αδομενα ϖαταγωι
σαμερον υδροφοροι μη βαϖτετε. σαμερον αργοσ
ϖινετ αϖοκρανων μηδ αϖο των ϖοταμων
σαμερον ωδωλαι τασ καλϖιδασ η σφυσαδειαν
η εσ αμυμωνην οισετε ταν δαναω
και γαρ δη χρυσωιτε και ανθεσιν υδατα μιξασ
ηξει φορβαιων ιναχοσ εξ ορεων.

ω εταρα τωι μητι μινυρεο. τωι δε γαρ αλλα
τευ χαριν εξεμεθεν πολλα μενευντι γερα
μαντιν επει θησω νιν αοιδιμον εσσομενοισιν
η μεγα των αλλων δη τι περισσοτερον
γνωσειται δ' ορνιθας ος αισιος. οι τε πετονται
ηλιθα και ποιων ουκ αγαθαι πτερυγες
πολλα δε βοιωτοισι θεοπροπα πολλα δε καδμωι
χρησει και μεγαλοις υστερα λαβδακιδαις.
δωσω και μεγα βακτρον ο οι ποδας ες δεον αξει
δωσω δε βιοτου τερμα πολυχρονιον
και μονος ευτε θανηι πεπνυμενος εν νεκυεσσι
φοιτασει. μεγαλωι τιμιος αγεσιλα
ως φαμενα κατενευσε το δ' εντελες ωι κ' επινευσηι
παλλας. επει μοναι ζευς τογε θυγατερων
δωκεν αθαναιαι πατρωια παντα φερέσθαι.
λωτροχόοι. ματηρ δ' ουτις ετικτε θεαν
αλλα διος κορυφα. κορυφα διος ωι κ' επινευει
θυγατηρ.
ερχετ αθαναια νυν ατρεκες. αλλα δεχέσθε
ταν θεον ω κωραι τωργος οσαις μελεται
συν τ' ευαγοριαι συν τ' ευγμασι συν τ' ολολυγαις
χαιρε θεα. καδευ αργεος ιναχιου.
χαιρε και εξελαοισα και ες παλιν αυτις ελασσαις
ιππους και δαναων κλαρον απαντα σαω.

Iam nostros quoq; legito/qui male collocare bonas horas uolet: attamen cum uenia quęso: & conniuentibus oculis.

Politiani Ex Callimacho In Palladis Lauacra.

i Te foras agedum: quęcunq; liquentibus undis
Membra lauaturę Pallados/ite foras.
Ipsa uenit. Fremitus sacrorũ audimus equorum:
Ite agedum flauæ o Ite pelasgiades.

Non prius ingentes lauit sibi diua lacertos:
Ilia q̃ abstersit puluere cornipedum.
Nec tum quando armis multa iá cede cruentis/
Venit ab iniustis horrida terrigenis:
Tum quoq; equũ subducta iugis fumantia colla/
Perfudit largi fontibus oceani:
Dum sudor guttæq; putres/dũq; omnis abiret
Spuma oris circum mansa lupata rigens.
Ite o achiuæ/sed non unguenta aut alabastros
Audio certe ipso stridulũ ab axe sonum.
Palladi lotrices non unguenta/aut alabastros
Nulla etenim diuæ huic/unguina mixta placent.
Ferte nec huic speculum. uultu est pulcherrima semper:
Nam nec in Ida olim iudice sub phrygio
Se/uel orichalco/magna hęc dea: uel Simoentis
Spectauit/quanq̃ uertice perspicuo:
Nec Iuno/sed sola Venus/se splendido in ęre
Vidit/eandem iterum disposuitq; comam.
Bis sexaginta spatiis uerum incita cursu:
Stellę apud Eurotan ceu lacedęmoniæ:
Perfricuit tantum pingui se diua liquore:
De baccis arbor quem sua protulerat.
O pueræ/sed enim rubor emicuit matutinus/
Quem rosa/quem grano punica mala ferunt.
Ergo marem nunc tantũ olei quoq; ferte liquorem:
Quo se unguit Castor/quo Amphitryoniades.
Ferte etiam solido ex auro: quo pectine crines
Explicet: & pinguem cęsariem dirimat.
Exi age iam o Pallas/præsto tibi uirgineus grex
Natæ magnorum carus Acestoridum.
O Pallas quin iam clypeus Diomedis/& ipse
Fertur/ut argiuum mos uetus obtinuit.

Eumedes docuit, meditans tibi grata sacerdos:
Cum in se cōposito cerneret interitu
Ire malam sorte: fugit quippe ille, tuamq;
Ad monte Crion substulit effigie
Ad monte Crion: tū abruptis imposuit te
Cautibus: hasq; uocant nuncquoq; pallaridas.
Exi age quę expugnas urbes: cuiq; aurea cordi
Cassis: equūq; fremor: cū sonitu clypeū.
Vos hodie undiferæ ne tinguite: uos hodie argos,
Fontibus ex ipsis non fluuiis bibite.
Vos hodie ancillæ ferte urnas ad Physadean:
Aut ad Amymonen progenie Danai
Nāq; auro & multis permixtus floridus undas
Defluet e lętis Inachus ipse iugis
Et purū feret huic laticē. Caue tu ergo Pelasge,
Ne nudā imprudens aspicias dominā.
Aspiciet nudā qui Pallada, quę tenet urbē,
Vltra iam hoc Argos cernere non poterit.
Iam ueneranda exi Pallas: dū quiddā ego istis
Dicā: nec meus hic sermo, sed alterius.
Vnā olim o puerę Thebis dea Pallas amabat
Nympham, pre cunctis quas habuit comites.
Matrē Tiresię: nunquāq; fuere seorsum,
Sed siue ad ueterū moenia Thespiadum,
Siue Coroneas, seu tenderet illa Haliarton
Vecta iugis, uisens Boeotiæ populos:
Siue Coroneas: ubi pulcher odoribus halat
Lucus: ubi ara ipsi Curalium ad fluuium.
Sæpe illā curru secum dea uexit eodem:
Nullaq; Nympharū colloquia, aut Thyasi
Grata fuere satis: nisi præforet ipsa Chariclo:
Verum & ei multę debitæ erant lacrimæ.

Quāuis cara comes magnæ foret usq; Mineruæ/
Nam se olim peplis utraq; depositis
Dum lauat in lymphis Heliconidos Hippocrenes:
Vtq; die uacuus mons tacet in medio/
Dum lauat ergo utraq;/ & medię sunt tēpora lucis/
Dumq; est in toto plurima monte quies/
Tiresias unus canibus comitantibus ibat
Per loca sacra/ leui flore genas nitidus:
Immensamq; sitim cupiens releuare/ petito
Fonte/ uidet/ quę non cernere fas homini.
Hic irata licet sic illum affata Minerua est.
Quis te non ullis iam rediturum oculis/
O/ Euerida malus hęc Deus in loca duxit?
Sic ait: at pueri lumina nox pepulit.
Astitit/ obticuit: dolor illi ut glutine uinxit
Genua/ sonum tenuit uocis inops animus.
At Nympha exclamās/ quid nato ait o Dea factū ē?
Nunquid uestra deę talis amicitia?
Lumina mi pueri rapuisti. pectora nate
Vidisti infelix Pallados/ iliaq;.
At non & solem cernes iterum. heu misera/ o mons
O Helicon rursum non peragrande mihi.
Magna nimis paruis mutas: qui lumina nati
Pro ceruis paucis dorcalibusq; habeas.
Sic puerum ambobus carum complexa lacertis
Mater/ flebilium carmen Aedonidon
Triste gemens iterat/ sed enim miserata Minerua
Tunc sociam/ uerbis talibus alloquitur.
Dia inquit mulier: uerte hæc quæ protulit ira:
Non per me captus luminibus puer est.
Nam pueris auferre oculos haud dulce Minerue:
Verum Saturni legibus hęc rata sunt.
Vt quicunq; deum aspiciat/ nisi iusserit ipse/

Mercede ingenti scilicet aspiciat.
Dia igitur mulier fieri hæc infecta nequit res:
Quippe ita Parcarum fila uoluta manu,
Editus ut primum puer est! Sed tu accipe contra
O Euerida quod maneat pretium
Munera Cadmeis pro quanta adolebit in ignes:
Quãta & Aristęus: uoraq; suscipient:
Natus ut impubes Actęon, unicus illis:
Tantum oculis careat: namq; erit & Triuiæ
Concursor! Sed non cursus: non ęmulus illum
Tela, arcus iaciens montibus! eripiet.
Cum diuam (licet inuitus) se fonte lauantem
Viderit: At fiet qui modo erat dominus,
Esca suis canibus. Sed enim nemora omnia lustrans
Dum genetrix nati colliget ossa sui;
Tunc te felicem, tunc dixerit esse beatam:
Cui mons uel cęcum reddiderit puerum.
Parce queri mea grata comes. Nam plurima contra
Huic ego te propter præmia contribuam.
Esse dabo egregium uatem: quem protinus omnis
Perpetuo celebret nomine posteritas:
Cognoscet uolucrum quæ prospera: quæq; uolatu
Irrita: cuius item triste sit augurium.
Plurima Boeotis oracula: plurima Cadmo
Hic canet: & magnis plurima Labdacidis.
Huic ingens baculum dabo: quod uestigia ducat
Qua uelit: huic uitæ tempora longa dabo.
Mox & honoratus Diti, colet infera regna
Inter & extinctos unicus hic sapiet.
Adnuit his Pallas dictis: quodq; adnuit illa
Perficitur: soli Iuppiter hoc tribuit
Natarum e turba, quæ sint patris omnia ferre:
Lotrices: Mater nulla deam peperit:

Immo Iouis uertex: uertex Iouis, omnia nutu
  Perficit: & natæ prorsus idem licitum est.
En uere nunc Pallas adest. Eia ergo puellæ
  Quis Argos curæ est, ite deam accipite:
Cumq; bonis uerbis, & cum prece, cumq; ululatu.
  Salue o, diua urbem protege, & Inachiam.
Salue hinc abscedens: iterumq; huc flecte iugales:
  Ac rebus Danaum sis precor auxilio.

Caput lxxxi.

De Ocno & Asello: quodq; apud Propertiũ mẽdose legiẽ Orno.

a Pud Propertium eũdem quarto elegiarum libello, ita duo uersiculi leguntur.
Dignior obliquo funem qui torqueat Orno:
  Aeternusq; tuã pascat Aselle famẽ. Diu fateor animum meum stimulauerat, ac pupugerat, quidam quasi scrupulus: donec eum codex uetustus euellit, quem mihi Bernardinus Valla celeber iureconsultus, & primæ homo nobilitatis Romæ abhic ferme quinquennium commodauit: ubi non Orno, sed Ocno legi, legisseq; me statim duobus eruditissimis iuuenibus ostendi: qui me domi commodum salutauerant. Liquet aũt insinuari a Proptio Socraticę illius picturę argumẽtũ: de qua sic Plinius libro naturalis historiæ qnto, & trigesimo narrat. Et piger iqt, q appellaẽ Ocnos spartũ torquẽs, quod Asellus arrodit. At.n. piger hic Ocnus (ut uideo) multorũ inuitamẽtis: uagus repẽte factus, & desultor: cotidie iã sedes mutat. Quapp̃ter ut certo ĩ siliquastro cõqescat aliquãdo, petẽda fides est, abeo maxime codice, quem citauimus: hoc ẽ (ut uere dixeri) a stirpe: de qua istius cõiecturæ pullulauit occasio. Sic.n. quiuis ĩtelliget, ne utiq̃ me mihi asserere aliena, sed mea dũtaxat: inq; meis libris nil prius esse fide.

Caput lxxxii.

Quod ĩ digestis titulo de edendo legatur ad alium, legi ad album conuenire.

i N titulo de edẽdo: qui secundo digestorũ uolumine legit, uerba Vlpiani sũt ita libro quarto ad edictũ. Eũ quoq; ede re Labeo ait: q ꝓducat aduersariũ suũ ad albũ, & demõstret: quid dictaturus ẽ. Sic et. n. scriptũ in pãdectis ipsis florentinis. Atq co dices oẽs: q sunt ĩ manibus, nõ ad albũ: sed ad aliũ habẽt. Vnde multa uidelicet Accursi hesitatio. De albo aũt pretoris ĩtelliges.

Caput lxxxiii.

De Harpocrate.

e Pigrãma ẽ Catulli. Lelius audierat patruũ obiurgare solere.
Si quis delicias, diceret, aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret patrui perdespuit ipsam
Vxorem, & patruum reddidit Harpocratẽ
Quod uoluit fecit, nam q̃uis irrumet ipsum:
Nũc patruũ: uerbũ non faciet patruus. Quæsitũ diu q nã is fo ret Harpocrates: de quo mentionẽ & hoc loco faciat Catullus & item in altero epigrammate, sic inquiens.
Si quidq̃ tacito commissum est fido ab amico:
Cuius sit penitus nota fides animi:
Me unum esse inuenies illorum iure sacratum
Corneli: & factũ me esse puta Harpocratem. Nos tamẽ & Vene tiis & itẽ Verone (quod diximus) abhĩc ãnos octo ferme de eo studiosis aliquot publice respõsitauimus: quorũ nũc testor fidẽ, cõsciẽtiãq;, si cui forte aliena adscribere, ac nõ mea potius mihi ui deor uindicare. Plutarchus igit̃ ĩ libro, quẽ de Iside fecit, & Osiri de, Harpocraten scribit ex Iside ipsa natũ: & Osiride: q cũ illa iam mortuus rẽ habuerit: Sed natũ tamen præmaturo partu: debilita tisq; cruribus. Porro editũ eundẽ circa brume tempus minus ab solutũ & rudẽ, prefloretibus puta, præuirentibusq; terre fetibus: quo circa etiã lẽtis primitias illi offerri. Neq; tamẽ inqt aut imper fectũ esse deũ, aut ĩfãtẽ, aut deniq; legumen aliquod existimãdũ: sed rudis ĩpfectiq; sermonis, minimeq; articulati præsidẽ quendã potius ac moderatorẽ. Ex quo ẽt digito labra cõprimit, argumen

tum taciturnitatis & silentii. Quin mense eo/quem uocant Mesorem/primitias leguminum offerentes: ita dictitant: lingua: fortuna/ lingua dæmon/ deq; ægyptiacis arboribus/persicam ī primis ei sacratam ferunt: Quod fructus cordi: frōs linguæ/ persimilis. Hactenus ex plutarcho de Harpocrate/carptim/uellicatimq;/& ꝑ interualla. Meminit eiusdem Lucilius quoq; poeta græcus in epigrāmate ad Dionysium: monēs ut siquem habeat inimicum: nec Isin ei/nec Harpocraten/aut qui cæcos deus faciat iratos precer̃: cogniturum quid deus/quid Simo ualeat. Sed & Tertullianus ī Apologetico/sic ait. Serapidem & Isidem/& Harpocratem/cū suo cynocephalo/capitolio prohibitos īferri/idest curia deorum pulsos/Piso & Gabinius consules/non utiq; Christiani: euersis etiā aris eorum abdicauerunt/ turpium & otiosarum superstitionum uitia cohibentes: his uos restitutis summam maiestatem contulistis. M. autem Varro in libro de latina lingua ita scribit. Cælum & terra: hi dei idem qui ægypti Serapis/ & Isis/ & si Harpocrates digito significat/ut taceas. De hoc igiẽ intellexit Ouidius libro Metamorphoseon nono:

Sanctaq; Bubastis/uariisq; coloribus apis
Quiq; premit uocē/digitoq; silētia suadet.

Et item Augustinus libro de ciuitate dei undeuigesimo: Et quoniam (inquiens) fere in omnibus templis ubi colebanẽ Isis & Serapis/erat etiam simulachrū/quod digito labiis impresso/ admonere uideretur/ut silentium fieret: hoc significare idem Varro existimat/ut homines eos fuisse tacerēt. Hactenus Augustinus. Sed in epistola Abammonis ægyptii ad Porphyrium/quam aut ī grecam uertisse orationem/aut certe composuisse Platonicus Iamblichus existimatur de deo quodam/ueluti secundo fit mentio/cui nomen ægyptiaca lingua fecerit Icheon hunc ostēdit silentio coli oportere. Quod idem etiam de sūmi dei cultu prolixe Porphyrius ἐντῷ περὶ ζώων ἀποχῆς Quin Dauid itē propheta psalmum ita quempiam inchoat.

Lecha Dumiggia theilla elohim be ziggion
Id latine significat/ Tibi silentium laus/ deus in Sion. Quod ali ter tamen interpretes septuaginta uerterunt: hoc est.
Te decet hymnus deus in Sion.
Quare Harpocratem puto ægyptii suis adhibebant sacris: qui si lentio colendum ostenderet/ summum deorũ: Plinius quoq; de Harpocrate i libro naturalis historie. xxxiii. hactenus meminit. Iam uero etiã Harpocratem/ statuasq; ægyptiorũ numinum/ in di gitis uiri quoq; portare incipiũt. Vt ergo ad Catullianũ Lelium redeamus: Scite ille quidẽ/ ne obiurgaretur a patruo/ posthabita illius quã comprimebat uxore/ ipsum iam cepit irrumare patruũ: eoq; pacto tacere coegit/ quoniã loqui fellator nõ potest.

Caput lxxxiiii.

De libertinis/ qui uocentur deditícii.

i Nstitutiones hę quę uocantur in iure ciuili/ Iustiniani prin cipis nomine editæ: sed a Triboniano tamen/ doctisq; aliis uiris/ compositæ/ etiã græce scriptę sub eodem prorsus intellectu/ reperiuntur. Nisi quia ritus quidam/ cõsuetudinesq; Romanorũ ueteres/ uberius aliquanto/ & laxius in gręco ipso/ q̃ in latino co dice referũtur/ ut peregrinis hominibus/ atq; a Romanorum mo re/ cõsuetudineq; alienis: res tota penitus inotesceret. Sed quod de libertinis iis/ qui deditícii uocabantur/ strictius/ breuiusq; in nostris institutionibus: non alienum uisum est ex græci uolumi nis sententia: prolixius hic/ atq; ob id etiã dilucidius explicare. Qui igitur apud antiquos manumittebantur/ modo maiorem/ & iustam libertatem/ consequebantur/ & fiebant ciues Romani: modo minorem: & latini Iuniani ex lege Iuni Norbani fiebant: q illorũ quasi sectæ fuerit inuẽtor/ atq; auctor. Modo ẽt inferiorẽ/ & fiebãt ex lege Aelia Sentia deditícii. Nã siquis q̃diu seruiturẽ seruierat/ suppliciũ ex delicto dedisset/ ut aut inscriptus fuisset:

hoc est, ut notas & stigmata inusta fronti accepisset: aut in publicũ carcerem coniectus, aut ex delicto uerberatus, & se deliquisse confessus fuisset: dein gratia inita a Domino manumitteretur, libertinus dediticius uocabatur: ad exẽplum uidelicet peregrinorum dediticiorũ. Nam cum aliquando peregrini quidam: Romanorũ uectigales, elatis animis, bellum repente aduersus eosdem suscepissent, tũ uicti ui: abiectis armis, se uictoribus dedidissent: hactenus humane tractati sũt a Romanis, ut uitã quidem impetrarent! Sed hac uelut ignominia notarent̃: ut dediticii deinceps uocati sint: quia se dedidissẽt. Quare etiã libertinorũ hoc genus dediticii sunt, ab Aelio Sentio nuncupati. Ut q i admittendo crimine uelut iidẽ fuissent, eodẽ quoq; nomine appellarẽtur.

Caput lxxxv.

Cuiusmodi apud Iuuenalem Cereris ludi accipiãtur: deq; Cerialium auctore Mẽmio.

i Vuenalis in satyra quartadecima sic ait.

Ergo omnia Floræ:

Et Cereris licet, & Cybeles, aulęa relinquas.

Nemo ex iis poetę huius iterpretibus, super ludis Cereris quippiã locutus: Nõ quo nomine appellarent̃, non quæ fierent in eis, non item a quo primitus celebrari: non ubi de his facta mentio: Quæ singula tamẽ, a boni, doctiq; interpretis officio, nõ abhorrebant. Quocirca totum id nobis sarciẽdum: ne curæ istius nostræ scrupulositas: in paruulis etiam momẽtis desiderer̃. Ludi igit̃ Cereris: quorũ hic est memoria, Cerialia dicti: quibus equorum cursus in Circo celebrabantur: primusq; eos. C. Memmius Aedilis Curulis fecit. Cornelius Tacitus in libro historiarum sextodecimo, de Nerone principe loquens! Tandem inquit statuere Circẽsium ludorum die: qui Cereri celebratur, exsequi destinata, quia Cęsar ratus egressu, domoq;, aut hortis clausus, ad ludicra Circi

uentitabat. Et paulo post. Vtq; Circésium Cerialiũ ludicrũ/pluri bus equitum cursibus celebraretur. Ouidius ĩ quarto fastorum.

Circus erit pompa celeber/numeroq; deorum/
  Primaq; uentosis palma petetur equis.
Hic Cereris ludi/non est opus/indice causa

Dion quoq; historiæ scriptor in libro secundo/& quadragesimo narrat/Potito iam rerum Cęsare: ędiles tum primũ duos ex patri ciis/ quattuor ex plebe creatos! Sed duos illos supiores/a Cere re fuisse denominatos/idq; ab illo initio scribit ad suam usq; ęta tem permanere: Idéq; etiã Dion libro septimo/ quadragesimoq;/ ante deuictũ Brutum euenisse ait/ut ędiles plebei gladiatorũ cer tamina pro equorũ cursibus Cereri exhibuerint. Præterea Laurẽ tius Medices/uir omni laude præcellens/ nomismata compluria nobis ostendit/quæ faciem uiri barbatã/& ĩtonsam habeãt/ cum duplici titulo. Quirinus &. C. Memmi: Altrinsecus autẽ Cereris imagũculã draconibus uehẽtẽ/cũ titulo huiusmodi. Memmius. Aed. Cur. Cerialia Preimus fecit. Vbi etiã Preimus nõ primus cũ diphthongo in priore syllaba notatum obseruauimus. Hũc nos putamus/aũt. C. ipsum Memmium fuisse: qui prætor cum. L. Do mitio fuerit: quiq; Cęsari obiecerit etiam ad Cyathum & uinũ Nĩ comedi stetisse/cum reliquis exoletis: quiq; eundem Cęsarẽ asper rimis orationibus lacerauerit: Mox reconciliatus/etiam suffraga torem in petitione cõsulatus habuerit: De quo sic in epistola ad Atticum Cicero libro quarto. O uirũ. o ciuem Mẽmium. Cęsaris omnes opes confirmant/ cum eo Domitium cõsulem iunxerũt: qua pactione! epistolę cõmittere nõ audeo. Ad eumq; puto: uel certe ad filium liber poetæ Lucreti de rerũ natura scriptus. Siqui dem & dignitas hominis/& tempora congruunt/nisi tamen arbĩ trari malumus/ filium potius eiusdem. C. Memmi cognominem patri/ędilẽ Curulẽ tum factũ a Cęsare.

Caput lxxxvi.

De fluctu decimo seu decumano: cuius permulti poetæ meminerunt.

o Vidi poetæ uersiculi sunt in primo tristium uolumine

Qui uenit hinc fluctus, fluctus supereminet omnes:
Posterior nono est: undecimoq; prior.

Decumanum intelligit fluctum: qui fieri maximus dicitur, sicuti oua quoq; decumana dicunt: quæ maxima. Ná & ouum decimú maius nascit. Ex hoc scuta quoq; decumana, quæ essent amplissima sunt appellata. Et decumana i castris porta, ab hoste auersa. Sicutiq; decumanus í agro limes ab oriéte ad occasum non mihi ꝑpterea uidet dictus, quoniá quasi duocimanus, ut. M. Iunius Nypsus opinatur: id. n. nimis durú, & coactú: sed quoniá longissimus, & maximus. Nam cardo ipse iá dimidiatus decumano scilicet anticipáte, cósiderat. Sed de fluctu decimo, siue decumano, ét i undecimo Methamorphoseó poeta idé meminit his uerbis.

Vastius insurgens decimæ ruit impetus undæ

Et Silius italicus libro. xiiii.

Non aliter Rhodopes boreas a uertite preceps:
Cum sese imisit, decimoq; uolumine pontum,
Expulit in terras.

Sed & Seneca in tragoedia Agamemnone

Hæc onere sidit: illa conuulsum latus
Súmittit undis: Fluctus hanc decimus tegit.

Valerius etiá Flaccus argonauticon secundo sic ait.

Quanta quoties & Palladis arte
Incassum decimæ cecidit tumor arduus undæ.

Lucanus quoq; in quinto pharsaliæ.

Hæc fatum decimus dictu mirabile fluctus
Inualida cum puppe leuat.

Vt uel hoc ipsum notabile sit atque insigne tantopere decimum istum fluctum uelut a conspirante poetarú choro celebrari.

Caput lxxxvii.

Quod erat in Ciceronis epistola uocabulum philotheoron/ corruptum dein improbe in nomen quod est philocteten.

i N Ciceronis epistola ad Trebatiũ: cuius initium. In equo troiano/scis esse/in extremo sero sapiunt: ita scriptum fere cunctis exemplaribus inuenitur. Deinde quod in britãnia non minus q̃ Philocteten te præbuisti/plane non reprę̃hẽdo. Diu me torseram/maceraueramq; eliciendo sensu de uerbis his/ neq; ꝑcedebat. Quorsum.n. de Philoctete hic Cicero? Sed.n. postea codicem illum uetustissimũ/Laurenti Medicis opera sum nactus/quẽ & superius citaui/ minus multo q̃ ceteri deformatũ/ inqnatum/ peruersum/conturbatum. Nam in eo sic erat. Deinde quod in britannia/non minus Philotheorum te præbuisti/plane nõ repræhẽdo. Nam Philotheorus is est/qui spectationum studiosus: qualẽ se Trebatius in britannia præbuerat: dum prę̃lium fugitãs/otio se asserit/i armis medius. Ex quo Ciceroni materia ioci/& cauilli.

Caput lxxxviii.

Vnde illud tractum fuimus troes: quæq; extent in litteris/super lacedę̃moniorum choro/& cantico.

f Vimus troes: hic loquendi color tã efficax: de consuetudine chori illius lacedę̃monii: ductus/quasiq; i adagium ascitus. Nam ut est scriptum apud Plutarchũ in libello/cui sic est titulus/Quo pacto laudare se quispiam/citra inuidiam ualeat. Chorus erat lacedę̃moniorum trifarius: Senum/Puerorum/Iuuenum. Canebant aũt senes ita. ἄμμες ποτῆμεν ἄλκιμοι νεανίαι. Quo significabãt fuisse quondam se robustos iuuenes. Pueri uero sic. ἄμμες δεγ᾽ἐσόμεθα πολλῷ κάρρονες. Ex quo se futuros lõge his meliores profitebantur. Iuuenum aũt cantio hæc. ἄμμες δὲ γ᾽εἰμεν αἰ δελῆς ἀυγάσδεο. Indicans ipsos iam id esse/ quod

uel illi fuiſſent/uel hi futuros ſperarent: eiuſq; rei paratos facere periculum. Quod item ſcriptum in Diogeniani collectaneis. Cõ ſimile prouerbium de Mileſiis ponit Ariſtophanes in comoedia Pluto. ϖάλαι ϖοτῆσαν ἄλκιμοι μιλήσιοι. Vt iam nõ eſſe eos uiros fortes intelligamus: quos olim fuiſſe dicamus. Hoc intel lectu Cicero de coniuratis agens/uixerunt inqt/extinctos ea uo ce neſcio quo pacto ſignificantius declarans/minuſq; multo iui dioſe/q̃ ſi plane dixiſſet occiſos.

Caput lxxxix.

Quod Seruius grãmaticus bucolicos Maronis uerſus/tam men doſe legit: q̃ falſo enarrat. Notataq; ibi & relata quædam ſup ini tiandis pueris: ſuperq; dis aliquot ueterum/maximeq; geniis & Iunonibus.

i N bucolicis Vergilianis hi duo ſic uerſiculi leguntur.

Incipe parue puer cui non riſere parentes:
Nec deus hunc menſa/dea nec dignata cubili eſt.

Quos enarrans Seruius haud inceleber grãmaticus & uerã lectio nem/(quod eius pace dixerim) contaminat/& fabulam ſibi ex tẽ pore cõmodoq; ſuo confingit/contra omnem ueterum auctorita tem. Neq;.n. cui/ſed qui legendum: hoc eſt nõ caſu datiuo/ſingu lariq; numero: ſed plurali nominatiuo/quanq̃ utrobiq; apud ue teres eadem uox/iiſdéq; notata litteris: ſicuti ĩ primo Quintilia ni de inſtitutione oratoria/non oſcitans lector inueniet. Ex quo etiamnum uerſiculus/in.vii. Valeri Flacci Argonauticon libro.

Curaq; cui profuga forſan tenet alta carina.

Etiamnum inq̃ iſte uerſiculus/cui retinet/nõ qui: tam ſcilicet in uetuſtiſſimo codice/de quo reliqui fluxere: q̃ in his quoq; puul gatioribus. Quod autem dicimus qui legendum/nõ cui/ docet idem Quintilianus ĩ nono/figuram eſſe declarans hic in nume ro/ſic ut plurali ſingularis ſubiungatur. Ex illis.n.inqt: Qui nõ

risere hunc non dignata. Quis aũt dubitet, quin de Vergilianæ lectionis incolumitate Quintiliano credendum sit potius, q̃ Seruio, præsertim, qui manum quoq; Vergili citet aliquando, & Ciceronis. Quocirca manifestum est quod diximus, mendose locũ a Seruio adduci. Fabulam aũt sibi eundẽ ex proposito, cõmodoq; finxisse qs non uideat? cũ nusq̃ ob id præcipitatũ fuisse Volcanũ legamus: quoniã deformis natus: quoniãq; ei nõ Iuno arriserit: Et. n. poeta Homerus ob id ait, quod matri cõtra Iouem patrem suppetias tulerit: Natus. n. ex Ioue & Iunone secũdum Homerũ Volcanus: licet ex Iunone sola fingat Hesiodus in theogonia sicuti ex solo Ioue Minerua dicit̃. Vnde ἀπάτωρ a Theocrito uocatur in ęnigmatio: cui βωμος inscriptio: Quare parẽtes ad Iouem Iunonẽq; uix satis etiã proprie referẽtur. Sed & illud sane q̃ frigide Seruius idem, quod neq; admissum ad epulas deorũ Volcanum dicit: neq; diuinos honores meruisse: quẽ Varro etiã inter selectos deos numerat septimũ. Tum ne ꝓcesserit qdem uel isto pacto quod molit̃ Seruius: quãdo nõ ob id ait pręcipitatũ, quod haud riserit! sed quod ipsi haud arrisũ. Viderimus, utrũ ne ipse mox credibiliora suspicer: certe iam Seruius uerissimis reuincit̃. Et qdem sic ego legerim, sic enarrauerim. Parẽtes Salonini pueri, de quo nũc agitur, ut sit parentes uocãdi casus, hunc qui nõ risere, neq; deus mensa dignatus neq; dea cubili: hoc ẽ nec Genius, nec Iuno uitalibus auris dignũ putauere hunc, ex illis q nõ risere: ut sit figurate dictum Quintiliano teste, pro eo quod est hũc, qui nõ risit: uel qui e numero est eorũ, qui nõ risere. Credebãt enĩ habere quisq; suũ deum suãq; deam, hoc est suum geniũ, suãq; Iunonẽ uitæ præsides. Hos igit̃ indicauit Maro Catexochen. Mẽsa enim Genio cõuenit, ut

Funde merum genio:

Iunoni lectus. Quod Iunius quoq; Philargyrius docet, hũc ipsũ ita interpretãs locum: Pueris inqt nobilibus editis, i atrio Iunonis Lucinæ lectus ponit̃ Herculis mẽsura. Sed & apud Varronẽ

lectum est/initiari pueros/Educę:Potinę:& Cubę/diuis edendi:
potandi:& cubandi:ubi primũ a lacte:& cunis transferunt:Quã
Varronis auctoritatem/Donatus ĩ Phormionẽ Terentianam ad
ducens:etiam hũc ipsum citauit Maronis uersiculum: atq; idem
Probum quoq; rettulit adnotasse. Mensa igitur/& lectus argumẽ
ta uitalitatis/quod initiis ipsis adhiberent̃. Ceterũ habet homo
suam sibi ridẽdi ꝓprietatẽ. Qui uero nõ rideat: ei qui potest esse
uita uitalis/ut ait Ennius?Deum uero/deamq; ad has referre Var
ronis Educã/Potinã/Cubãq; nequeas: quod hę feminæ omnes/
ut Augustinus etiã in libro de ciuitate dei sexto/declarauit. Sed
nec ad Pilũnum ratione pari & Pitũnum/coniugales deos/qbus
ut ait Varronẽ scribere Marcianus ĩ secũdo libro de uita patrum/
natus si erat uitalis simul ab obstetrice fuerat sublatus/ & ĩ terra
stratus/ut esse rectus auspicaret̃/ sternere etiã ĩ ędibus lectum cõ
sueuerũt. Restat igitur/ uti quod de Genio/& Iunone diximus/
auctoritatũ quoq; tibicinibus fulciat̃. Plinius itaq; naturalis hĩ
storię primo/Cũ singuli inqt ex semet ipsis/ totidẽ deos faciant:
Genios/ Iunonesq; adoptãdo sibi. Seneca epistolarũ ad Luciliũ
undeuigesimo. Ita tamẽ ait hoc seponas uolo/ut memineris ma
iores nostros q crediderint stoicos fuisse: singulis .n. & Genium
& Iunonẽ dederũt: Vnde arbitror Iuuenalis.
Et per Iunonem inqt domini iurante ministro.
Hoc.n.reprehẽdit satyricus poeta/ quod non p Genium:sed per
Iunonem domini minister iuraret: uidelicet more muliebri. Quo
circa sic illa apud Petroniũ arbitrum Quartilla loqtur. Iunonem
meam iratã habeã/si unq̃ meminerim uirginẽ fuisse. Nam infans
cum paribus inqnata sum/& subinde ꝓdeuntibus annis maiori
bus me pueris applicui:donec ad hãc ętatẽ perueni. Hinc etiam
puto natũ prouerbium illud/dicat̃ ut posse taurum tollere: q uĩ
tulum sustulerit. Ceterum si detur modo:non iniquã plane a no
bis peragi reprębensionem:labascereq; iam cõmentũ istud Seruia
num:quod anteaq̃ talia ꝓdebamus/ pro ĩdubitato obtinuerat:

Reliqua in medium (ne nobis blandiamur:) libera opinaturis relinquemus.

Caput lxxxx.

Qui uir Theodorus Gaza: quantumq; tamen lapsus in Aristotelis problemate uerso.

n On recuso: quin sub censuram sub aleāq; ueniat: qualecūq; hoc erit, de quo scribam: dum ne sint i hoc albo duæ mihi maxime suspectæ litterariæ pestes, inscitia, inuidiaq;: dum ne qs mihi amusoteros: (ut uerbo utar quo Symmachus) dū ne qs opicus: dū ne qs durus, & contumax & in hominis uerba, q̄ in ueri fidem iuratus, contingat iudex. Quod si iudices etiam nūcupādi, non Tarentinos equidem, & Cōsentinos, & Siculos mea ista legere: sicuti sua quædam Lucilius, Sed latinos homines, græcæ litterature non ignaros: non Iunium Congium uolo, sed Scipionem, sed doctissimum omniū Persium, atq; Rutilium: hoc est siq sunt illis compares: macti prudentia, ingenio, doctrinaq; uiri: ad quorum iudicium iure sit elaborandum: qualis puta si liceat, is ipse est, qui mihi instrumenta studiorum tam multa, otiumq;, altissimum suppeditat, auis, atauisq; potēs, Medices Laurentius, Florētinæ reip. columen, cuius cum iudicium illud circumspectissimum, & naturalem quandam mētis altitudinē maximę quæq; in actu rerum, uel ciuitates experiuntur uel principes, tum eundē in litteris, & humanitatis, ac sapientiæ studiis, ei deniq; nō admirantur, q non penitus ut ipsi, qui non introrsus inspexerūt. Qualis est itē Iohannes Picus hic meus e Mirandulanis principibus absolutissimuum naturę opus: a quo philosophia latine iam meditans loqui, summum puto fastigium accipiet: Quales pręterea duo illi, sed una deuincti amoris copula: Veneti patricii sūt Hermolaus Barbarus, barbariæ hostis acerrimus, qui latinæ philosophię uelut arma, instrumētūq; uerborū: sic aut aure diligētissima

terget/aut incude noua fabricat̃: ut ob ipsius industriã iam nunc pene in isto quidẽ genere/ uel nitore/ uel copia uiuamus ex pari cum græcis: Et Hieronymus Donatus: uir nescio utrum grauior: an doctior: an etiã humanior: certe omni lepore afflués: omni ue nustate: cuius tamẽ ob id uereor/ ne leuior cuiq̃ censura uideat̃: quoniã me pulcherrimo carmine/ Sed & epistola una atq; altera mire laudauit. Licet. n. tantũ boni de me ipso: qui multũ a tolera bili/ ne dum a perfecto absum/ pudeat credere: magis tamẽ tanto uiro pudet nõ credere/ talia de me: sic (ut apparet) ex animo affir manti. Quare istis qdem paucis/ aut eorum (siqui sunt) cõsimili bus/ dum nostra hæc qualiacunq; sunt arriserint: floccipẽdo iam nunc/ imagines penitus/ umbrasq; laruarũ: qbus natura esse dici tur (ut sancti uiri uerbis utar) terrere paruulos/ & in angulis gar rire tenebrosis. Theodorus igitur Gaza uir græcus/ & ut doctis etiam uidetur eruditissimus/ Aristotelis problemata uertit i lati num/ Sed in quo problemate quęrit̃/ Cur homines/ qui ingenio claruerũt/ uel in studiis philosophię/ uel in rep. administrãda/ uel in carmine pangẽdo/ uel in artibus exercẽdis melancholicos oẽs fuisse uideamus: & alios ita ut etiã uitiis atræ bilis infestarẽtur/ in eo manifestius utiq; (ni fallor) insigniusq; extitit iterpretis er ratum/ q̃ ut excusari iam/ dissimulari ue possit. Nã cum illic exem pla subiiciat Aristoteles/ heroũ qui laborasse dicant̃ atra bile: pri mumq; de Hercule agat/ fuisse illũ nimirũ tali habitudine/ signis argumentisq; collegit istiusmodi. Quod & Comitialis morbus sacer ab eo sit dictus: & filios occiderit uecors/ ut i Senecę tragoe dia tractat̃: & anteq̃ obiret/ scatẽtiũ ulcerum eruptione laboraue rit: Vnde Illa puto nexea tunica uenerit in fabulã/ nã hoc quoq; uitium atræ bilis est: Ex quo etiam Lysandro lacedęmonio ꝓxi me ante obitũ/ genus id inquit ulcerũ emersit. Theodorus itaq;/ quod ad filios & ad ulcera Herculis attinet/ ita deniq; iterpreta tur. Puerorum quoq; inquit motio mentis idem hoc explicat/ & eruptio ulcerũ: quę mortẽ interdum antecedit: Cum sit ita grece.

καὶ ἡ περὶ τοὺς παῖδας ἔκστασις καὶ ἡ πρὸ τῆς ἀφανίσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ἑλκῶν ἔκφυσις γενομένη. Neq; autem dubitem ex usu esse/ anteq̃ ipsi locũ uertimus/ perpendere diligẽtius/ quid sibi illud uelit ἐν τῇ. quod ille dissimulat/ quæ ue de prępositione articuloq; illo abiuncto sentẽtia elici possit. Et quidẽ ego sic arbitror legendum corrigendũq; ἐν οἴτῃ. ut sit ad uerbũ sensus: Et ĩ liberos suos pauor/ seu mauis dicere mẽtis excessus: & ante obitum ipsius in oeta ulcerũ eruptio. Quod aũt pauorẽ maluimus/ aut mentis excessum uertere/ q̃ ut iste/ motionẽ mẽtis: quæ gręce sit Ecstasis: auctorẽ sequimur ĩ priore: quẽ psalmorũ probat interpretem/ Pictauiẽsis Hilarius: in posteriore Hieronymũ/ qui tamẽ alicubi solitarium quoq; illud excessus/ latine ꝓ illo Ecstasis reddidit. Nam pauorẽ Cicero quoq;/ metũ definit esse/ mentem loco mouẽtem. Sed de nomine alias. Nunc quod instat. Profert exempla Aristoteles/ per quæ manifestũ fiat/ Herculem quoq; atra bile uexatum/ sicuti dein Aiacem/ Bellerophontẽ/ ceterosq; ostendit/ ut sensus/ ordo/ ratio/ prętereaq; ueritas inexpugnabilis/ & uinci nescia/ nostræ prorsus ĩterpretationi suffragent̃. Quorsum.n. hic de pueris mente motis in mediis agat̃ heroibus? aut quæ magis ętas a bile hac atra quẽ furorem dicimus/ q̃ puerilis abest? Quid aũt generalem hanc ulcerũ ante obitũ eruptionem accipit/ quod neq; uerba significant Aristotelis: & plane illius proposito uolũtatiq; contrarium? Nẽpe q probare nitat̃/ ex argumẽtis q̃buspiã/ atq; exẽplis/ nõ pueros/ nõ quoslibet/ atra bile/ sed heroas/ maximosq; uiros inq̃etari. Quin illud etiã diligẽtius cogitandum: sacer ne tantũ morbus ut Aristoteles ait/ an etiã Herculeus/ quod de suo Theodorus adicit: appellet̃. Atq; locum eũdem male uersum/ a Petro etiam Aponensi/ cui cognomẽtum ex re Cõciliatori factũ/ naturæ rerũ ac medicinæ cõsultissimo? Sed ut tũ fuere tẽpora/ parum linguę utriusq; perito homine minus eq̃dem indigner/ Is aũt errantẽ/ suo semet indicio prodit/ in cõmentario quodã super hæc ipsa ꝓblemata cõposito. In eas.n. se cõiecerat angustias/

ut explicare nil possit: ac stuporē, siue quod ait ipse cōgelationē quæ pueris accidat, denominari inde cogar̄ dicere, hoc ē (ut arbitror) ab Hercule. Quod ego illi tū dedero, cū denoīationis istius uox quępiam indidem pronuntiabitur. Sed enim Theodori causam facile iam quiuis impulsam, prostratam, constrictam, sciat: etiam si nihil adiciamus. Quin ipse credo, si reuiuisceret, & de hoc admoneretur, neutiquam pro recto defenderet: si plus uero daret, q̄ studio: potius ut in duodecim scriptis adsolet: Quoniā moti semel peniteret: concedi sibi postularet: ut calculum reduceret. Nec autem nos hæc de eo notaremus: si non plurimi facere mus. Non enim sic dementis otii sumus, ut incolumi dignitate nostra, uelimus eo abuti: contra recentem, nimiumq; iam triuialium nugamentorum prouentum: Contraque ista pene dixerim mendicabula & propudia garrulorum: nescio risu ne exploden da magis, an silentio dissimulanda: Quo perpetuo ignobiles, inter suas ineptias delitescant. Hoc autem dumtaxat attulimus: non quidem obstrigilandi, quod dicitur causa! sed admonendi potius studiosos, qui scribendi onus hoc laboriosissimum pariter, inuidiosissimumque susceperint, Nequid unquam de intentione remittant, neu parcant, industriæ, operæque: ne ue indulgeant sibi, aut oneri cedant. Circumspiciant undique, librent, pensent, exigantque singula, nihilque non olfactent, non excutiant, non examinent, non castigent etiam, atque etiam, ac sub incudem sępius reuocent: Consulantque interim uel minus eruditos, & tenuiorum (ut ita dixerim) uiriculas non aspernentur. Quando ita ferme comparatum est: ut in alienis erratis lyncei simus, in nostris lippi, cæcique: ac non uideamus ut Catullus ait.

Manticæ quod in tergo est.

Sed ī primis caueant hoc tamē: qui scribūt, ne dū nimis ad uota laudum properant: cruda adhuc in publicum sua studia propel

lant. Illud in Theodoro mirari me fateor: Quid ita scripserit in præfatione librorũ de animalibus Aristotelis/quibus unis præcipue commendatur: adiutum sese a nullo: nec certare adeo cum ceteris interpretibus: quos inquit uincere nullum negotium est: Cum libros eosdem sic Georgius Trapezũtius ante ipsum luculente uerterit: ut uel redditis quæ apud ueteres inuenerat: uel per se denuo fictis/excogitatisq; uocabulis/latiam prorsus indolem referẽtibus/uitio factũ nostro/primus opinor iuniorũ/docuerit: cur ipsi minus multas q̃ græci rerum appellationes habeamus. Hos igitur si quis libros diligenter legerit: minus profecto Gazã laudabit/pene illius uestigiis insistentem: Quin si homo erit ingenuus/ credo stomachabitur: sic a Theodoro dissimulatum! per quem maxime ꝓfecerat: sic habitum pene contemptui/ ludibrioque! cuius potissimum laboribus insidiabatur. Nobis uero ẽt fortasse habebit gratiã/ quod ista reddere suis auctoritatibus contendamus. Nam quantum sibi Georgius in eo placuerit opere: uel illa de præfatione uerba significãt/qbus sese libros eos latinis ait non minus elegantis/ emendatosque dare/q̃ apud græcos habeantur. Sed & hoc ad se trahere Theodorus conatur/ ut item quæ de mensibus græce prodidit/ex huius potissimum de qua loquimur interpretationis prohoemio sublegũtur. At enim fuere (sicut apparet) acerbissimæ inter hos græcos inimicitiæ: Sic ut in grammatico quoque suo commentario Theodorus: Georgiũ uocet hunc Pornoboscon: quod alentem scorta significat: Alludens arbitror ad Georgiũ ueterem grãmaticum/cui cognomentum græci Choeroboscon dixere. Cetera porro/quæ Theodorus hic edidit: ubi modo non repetundarũ sit accusandus/ sicut eruditione/ diligentiaque non carent: ita sunt (ut mihi quidem uidetur) ad examen quoddam strictius/curiosiusque reuocanda. Nos hoc loco nec doctorum nitida nomina temptamus apud imperitorum decolorare iudicia! nec tamen dissimulare: Quid

in quoq; desideremus/ aut inhonoratũ trãsire uolumus: cui ueri tas patrocinetur? Vt autem habere stilum q̃maxime ingenuum/ paratumq; uolumus/ ita q̃minime accusatorium/ q̃minime licen tiosum & noxium: Nec enim tam uafritiam profitemur/ q̃ exhi bemus industriam. Quid autem nos olim de doctrina ęstimaue rimus ígenioq; Theodori: græcis aliquot & latinis epigramma tis testati sumus: quorum nunc unum dumtaxat/ idq; græcũ su biciemus: Siquis tamen hæc quoque/ siquis captus amore leget: Igitur sic est.

κειτο μέγασ ποτάγων γαζη θεοδώροιο ἀμφι
μούσαισ ταὐσονίαισ ἠδ' ἑλικωνιάσι.
ταισ μεν γαρ γενεην ταισ δ' ἀυ θρεπτήρι' ὄφειλεν
ελλασ γαρ τέκε τὸν γ' ἀυσονίη δ' ἔτραφεν
ἴσον δ' ἀμφοτέρων σοφίη γλώττη τ' ἐκέκαστο
τὸν δ' οὔτ' ἄντοσ ζων οὔτ' ἄρ ἔκρινε θανων
ἀλλα και ἰταλίησ μεγάλη ἐπι ἑλλάδι κεισθαι
εἵλετο. ὄφρα κλέοσ ξυνὸν ἠ ἀμφοτέραισ

Caput lxxxxi.

Quo pacto uir idem græce transtulerit: quod est apud Cicero nem/ Suadę medulla/ positiq; Eupolidos uersus de Pericle: tũ indicatum: quibus deniq; dea Pitho/ latinis appellationibus censeatur.

Libellum Ciceronis Aureolum de senectute Theodorus idẽ Gaza non incommode profecto nec infeliciter uertit i græ cam linguam. Sed est in eo quoq; (nequid grauius dixerim) pau lo nonnunq̃ indiligentior. Illud interi pro argumento sit: quod ubi ait strictim Cicero. M. Cethegum ab Ennio Suadę medullam dictum: uocabulum illud Suadę medulla/ μελίγηριν Theodo rus/ quasi tu dixeris dulciloquum interpretar̃. Cum Cicero idẽ in Bruto/ locum hunc Enni/ uerbaq; sic ampliter exponat. Suadę

medulla inquit Pitho quam uocant græci, cuius effector est ora tor, hanc Suadam appellauit Ennius. Eius autem Cethegum me dullam fuisse uult: ut quam deam in Pericli labris scripsit Eupo lis sessitauisse: huius hic medullam nostrũ oratorẽ fuisse dixerit. Hactenus in Bruto Cicero: Quo apparet utique non intellectum a Theodoro locũ. Neq; enim μελίγηριν debuerat! sed πειθοῦσ. μυελον interpretari. Neque id pluribus tamen arguemus: qa uer borum disceptationis res non est, arbitro eius & cognitore. M. Tullio. Quoniam autem. M. Tullius etiã Eupolin citat: q deam scripserit hanc persuadendi: sessitauisse i Pericli labris: quã Pitho uocet ipse: Suadã uero Ennius! Agedũ (si placet) ipsos ex Eupo lidos Δήμοισ (Id enim comoediẹ nomẽ) uersiculos subiciamus gratum puto futurum studiosis, si ceu spicilegiũ racemationẽq; faciamus: aut si tabulas ueluti quaspiam ex hoc litterarum nau fragio collectas in corpus aliquod restituamus. Sunt autẽ quos inueniamus hi.

κρτάτιστοσ οὐτοσ ἐγένετ᾽ἀνθρώπων λέγειν
ὁπότε παρέλθοι. ὥσπερ οἱ ἀγαθοὶ δρομεῖσ
ἐκκάιδεκα ποδῶν ἥρει λέγων τουσ ῥήτορασ
τάχυν λέγεισ μεὶ πρὸσ δ᾽ εγ᾽ αὐτοῦ τῷ τάχει
πειθώ τισ ἐπεκάθιζεν ἐπὶ τοῖσ χείλεσιν
οὕτωσ ἐκήλει καὶ μόνοσ τῶν ῥητόρων
το κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖσ ἀκροωμένοισ.

Neque autem istos Eupolidis poetẹ uersus, ex ipsius statim fon tibus hausimus: ut cuius opera ætate interciderint! sed eorũ par tim ex iterprete quopiã Aristidẹ Rhetoris accuratissimo: parti ex epistola Plini iunioris accepimus. Quin Aristides ipse, oratione quẹ p Pericle iscribit̃ comici eiusdẽ testimoniũ aduocãs ita loqt̃ μόνου δὲ πειθώ τισ ἐπεκάθιζεν ἐντοῖσ χείλεσιν. Quã ãt uocauit Ennius suadã: puto eandẽ Suadelã Horatius. Sed bene (iqt) nũ matũ decorat Suadela, Venusq;: Neq;.n. assẽtiã Porphyrioni, Ve neris id epitheton existimãti. Nã Cicero i libro de oratore tertio,

cum de Pericle loquatur Leporem maluit nuncupare q̃ Suadam sic inquiens/ Cuius in labris ueteres comici: etiam cum illi male dicerent/ quod tum athenis fieri licebat/ leporem habitasse dixe runt/ tantãq; in eo uim fuisse/ ut in eorũ mentibus qui audissent/ quasi aculeos quosdam relinqueret. Cõtra autem Quintilianus Ne enuntiare quidem istius deæ latinum ausus nomen/ ita in de cimo scribit oratoriarum institutionum. Et quod de Pericle uete ris comoediæ testimonium est/ in hũc transferri iustissime possit: in labris eius sedisse quandam persuadendi deam. Porro Marcia nus: modo Suadam/ modo Pitho nuncupat. Nos eandem ĩ poe matis Manto/ Ambraq;/ nostris/ modo Suadam/ modo Leporem: uidelicet Ennium/ Ciceronemq; secuti.

Caput lxxxxii.

Qui sint apud Liuium Causarii.

Liuius in septimo ab urbe cõdita/ Tertius inquit exercitus/ ex causariis/ senioribusq;/ a. T. Quintio scribatur/ qui urbi/ moenibusq; præsidio sit. Causarii q̃ sint/ nõ temere qui tibi expli cet inuenias! Sed id ex uerbis tamen Vlpiani iureconsulti libro sexto ad edictum facile colliges. Ea sunt in tertio scripta digesto rum uolumine: quo titulo de his agitur/ qui notantur infamia. Verba ita sunt. Ignominiæ causa missum/ hoc ideo adiectum est: quoniam multa genera sunt missionum. Est honesta/ quæ emeri tis stipẽdiis/ uel ante ab imperatore indulgetur: & Causaria: quæ propter ualetudinem laboribus militię soluit: Ex quibus uerbis ratiocinari possumus: Causarios ꝓprie dici milites ualetudinis causa missos.

Caput lxxxxiii.

Vindicata Iustiniani principis pręfatio quæpiam/ a uitiis/ men disq; aliquot.

p Vdet me sęculi nonnunq̃ istius/ ĩ quo sum natus indocti/ nimis & arrogantis/ uersantẽ animo identidem quæ mon stra rerum/ uerborũq;/libros etiã ipsos legum/ qbus regimur/ occu pauerint: Sicuti quod nuper dubium ridens/ an stomachans ad notabam in epistola Iustiniani: quę posita est ante digestorum li bros Theophilo Dorotheo/ Theodoro/ Isidoro/ & Anatolio/ & Thalleleo/ & Cratino/ uiris illustribus/ antecessoribus/ & Salami nio uiro disertissimo scripta: Nã cum doceat illic Imperator anni quarti/ studiosos/ græco uocabulo lytas appellatos: & item qnti prolytas/ ut ĩ pandectis extat illis archetypis/ cuncta nunc habẽt exemplaria hircos in priore: coloritas ĩ posteriore loco nihili uo cabula! Sed quæ tamẽ ab Accursio pro maxime idoneis enarren tur. Quin primi anni auditores/ nõ dispondii (quod uulgo) sed dupondii/ sicut in archetypis inuenio/ tam friuolo ut idem ait/ q̃ ridiculo cognomine/ appellabañt. Sed & in eadem epistola (ut in transcursu hoc quoq; ostendam) desiderantur uerba de sexta Ilia dos Rhapsodia: cum Glaucũ & Diomedem nominat imperator inter se dissimilia permutantes. Etenim post id uerbum/ sequi sta tim debet hic Homeri uersus/ si archetypo credimus.

χρύσεα χαλκείων εκατόμβοια ἐννεαβόιων.

Caput lxxxxiiii.

Lepidum Seueriani cõmentum/ de lunæ factura & solis: deq; mẽ struis diebus & annuis.

p Ercurrimus aliquando ego/ & Picus hic Mirandula nunq̃ satis homo laudatus/ subsiciuis horis/ antiquos enarrato res/ instrumenti sacri ueteris/ græcos maxime Diodorum: Philo nem: Gennadium: Aquilam: Origenem: Basilium: Didymum: Isi dorum: Apollinarem: Seuerianum/ alios id genus cõpluris/ quo rũ ille sicutiq; latinorum sententias omnis/ q̃ diligentissime cum Iudęorum/ & Chaldęorum interpretum conferens opinionibus/

nihil nō euentilat: & pēsiculat: unde modo/ aut ueritas elici: aut obscuritas tolli/ aut roborari fides/ aut refelli possit īpietas. Sed quod apud Seuerianum superioribus diebus/ auctorem luculentum memini nos legere/ uisum est haud indignum: quod in hūc acciperet̃ gregem. Solem factum a Deo primitus/ & Lunam legifer Hebręus prodit: quarta mox ut orbem īchoauerat die: qui tamen/ quoniam alterum diei: nocti alteram præfecisset: etiā illum in orientis credi potest: hāc in occidentis posuisse confinio. Nec autē debuit (quemadmodum quidem hic opinatur) sic a principio statim lunā fingere Deus/ ut detrimēto affecta: ut decerpta: ut gracilescens: ut discriminata: ut inanis: ut diluta: ut exhausta foret lumine: qualē nunc esse eā uel nascētem: uel ītermestruam: uel senescētem: uel incoitu/ uel in ipso quoq; deliquio uidemus. Quin orbe pleno potius: ītegroq; circulata: nō gibbosa: nō prætumida: nō sinuata: nō corniculās: nō diuidua: nō silēs. Et. n. ista dein multiformitas temporum erat & noctium & dierum uelut īterualllaris/ & discriminatrix futura. Quocirca edito recens/ & matutinos ingrediēte carceres Sole/ Luna prorsus eregione/ metam finitoris/ radebat occiduam: munifex tū primum orbis/ & in suo quasi dixerim tirocinio. Sed ut ad occidētem Sol ipse circūactus est: etiā inuicem peruecta Luna suo curriculo est ad orientis collimitium. Sic igit̃ audientes dicto/ diei pariter pręfuerunt/ noctiq;. Cur aūt non se tum potius/ quartæ Lunę facies exhibuerit: quota est edita die: quoniam summū inquit/ luna quarta tenere occidentis limitem nequiuisset. Ita rotundata specie: plenoq; prorsus ore quintamdecimam pro quarta exhibens/ undecim sibi dies/ uelut arrogauerat: ac totidem plane diebus Luna/ Solem/ natura præuertitur. Ex quo fit ut Soli etiam iure dies illos undecim Luna quasi bona fide restituat. Nā cum sit undetriginta/ & semissis dierū mēstruus Lunæ calculus/ dissultat hinc/ annarius duodecī mensium numerus e diebus omnino. ccc. liiii. Quæ summa: undecī sibi alios agglutinās/ quos a primordio Luna sicut auctariū

præsumpserat/annum constituet hunc solarem.ccc.&.lxv.dierũ. Tantum Seuerianus/lepidiore tamen puto/q̃ ueriore commẽto: quo etiam crescere i immensum possit fabularis illa de Arcadum uetustate superlatio: qui proselenoe quod est antelunares appellari: si fuerit in confesso diebus esse undecim lunam/nõ tam mundo ipso/q̃ initiali quoq; die maiusculam.

Caput lxxxxv.

Græcum elegans adagium super xeniis digestorũ exemplaribus restitutum.

l Ibet in gratiam iureconsultorum restituere græcum quoq; prouerbium sublatum plane de ipsorũ libris! sed integrũ adhuc in archetypo: sicut in epistola quapiam diui Seueri/ & imperatoris Antonini reperitur: ea citatur ab Vlpiano/in primo de officio proconsulis/eodemq; titulo ponitur in digestorum libro primo. Verba sunt hæc epistolæ: Quæ quoniam elegantissima/& plena bonę frugis: ediscẽda iis censeo: q remp. gesturi. Quantũ inqt ad xenia pertinet/audi quid sentimus. Græcum prouerbiũ est. ὄυτε πάντα. ὀύτε πάντοτε. ούτε παρὰ πάντων. Nam ualde inhumanum est a nemine accipere! Sed passim uilissimum est/& per omnia auarissimum. Sic illi. Porro græca uerba/possis ad hunc interpretari modum: Nec omnia: nec passim: nec ab omnibus.

Caput lxxxxvi.

Quanta in muribus salacitas: & Aeliani uerborum interpretamẽtum: atq; inibi locus apud Martialem correctus & enarratus.

i N septimo epigrammaton uulgatis quidem codicibus ita est apud Martialem.

Nã cũ me uitã: cũ me tua lumina dicis!

Sed.n.uetustissimi quiq; sic habent:

Nam cũ me murem: tu cũ mea lumina dicis.
Quod tamen a nullo est hactenus animaduersum/aut emẽdatũ.
Quæri uero potest: quo intellectu puella blandiens amatori/mu
rem eum uocet. An eodem quo etiam passerculum solet: quia mu
res quoq; perhibentur salacissimi: sicuti scriptũ inuenio libro Ae
liani duodecimo de animaliũ ꝓprietate/ uerbis ad hãc sentẽtiã.
Ferunt autem mures inquit salacissimos esse/testemq; adducunt
Cratinum scilicet in fugitiuis: Age nunc tibi desereno aduersus
mollitiem muris fulgurabo Xenophõtis. Sed enĩ feminã quoq;
murem narrant ad ueneria esse prærabidam. Rursumq; apud Epi
cratem in choro. Fabula enim hæc Epicratis est. Postremo subiit
me detestabilis lęna: deierans per puellam: ꝑ Dianam: per phet
sephattam: esse uitulam: esse uirginem: esse pullam indomitam.
At illa Cauus erat murinus. Superiectione eã salacissimam dice
re uoluit: cum Cauum prorsus murinum uocitauit. Et Philemõ:
Mus albus/cum quis eam.! Sed pudet fari. Clamauit adeo statim
Detestanda lęna/ut sępe latere nõ est. Hactenus Aelianus: aucto
ritatibus etiã magni nominis comicorũ succenturiatus.

Caput lxxxxvii.

Automaton legendũ in Suetonio/quod nũc uulgo aut ornatũ:
quidq; ea uoce significetur.

LOcus apud Suetonium in Claudio ita perperam legitur in
plerisque uoluminibus. Si aut ornatũ/aut pegma/uel quid
tale aliud parum cessisset. Cum ueri/integriq; sic habeãt codices.
Si automaton/uel pegma. Inspice uel Bononiæ librũ ex diui Do
minici/ uel item alterũ Florentiæ ex diui Marci bibliotheca: quã
gens Medica publicauit: ueterem utrunq;! Sed & utroq; uetustio
rem/ quem nũc ipsi domesticum possidemus/ ut taceam complu
ris alios: ne fortassis ambitiosior & nimius citandis testimoniis
deprẽhẽdar: ubiq; hãc nimirum posteriorem scripturã inuenies.

Apparet ergo Automata appellari solita: quæ ita mechanici fabri cabantur: ut sua sponte efficere quippiam: uelut ignara causa ui derentur. Qualia nūc aut horologia sunt / aut uersatiles quępiā machinæ / in quibus imagunculas / occulta ui / cursitantes / ludibū dasq; miramur. Quales etiam uel fontes / uel ignes ipsi / quodam artificioso temperamento / specieq; noua / certis iteruallis / aquas / flammas ue iaculantes. Automatum enī uelut ultroneum / & spō tale possumus latine iterpretari. Sic Homerus i secunda Rhapso dia / Venisse ad dapem Menelaum dicit Automaton spōte sua si gnificans / non cuiuspiam uocatu / quasi a semet impulsum / Sicut Eustathius quoq; exponit: q deinde ait a iunioribus αὐτόματα uocari: que forte quadam fiant / quasi μάτην hoc est temere. καὶ ὡς ἔτυχεν. Et paulo post idem sic addit propemodum. Talis autem sentētia etiam illa Mechanicorum nominauit Automata. Ceterū philosophus Heron in Pneumaticis: Aquam exprimi ait in sublime Automaton: idest spontalem: de sphæra concaua: quā describit / sicuti cornicem quoq; confingit: quæ se ad auiculas iti dem fictas conuertat αὐτομάτως. Quin ędiculam quoq; docet construere / cuius accenso igni fores item αὐτομάτως: idest spon te aperiantur: extincto cludanť: ut omnia quo diximus itellectu sint audienda.

Caput lxxxxviii.

Persi locus: & item Senecę declatati: deq; manumittendis festuca seruis: & circumactu.

P Ersius in satyra sexta sic ait.

Non in festuca lictor quem iactat ineptus:

Vbi poeta diligentissimus manumissum hominē ex uetere cōsue tudine significauit. Est enim a Plutarcho traditum in libello: de his / qui sero puniuntur a Deo / Morem fuisse Romanis / ubi quē piam manumitteret: ut eius corpori tenuem festucam inicerent.

Ex quo illud apud Plautum ĩ milite: Quid ea ingenua/an festu ca facta? Serua an libera est? Quoniam autẽ & circumagebantur: qui libertatem nanciscebãtur: fortasse ut ostenderetur licere/iam ipsis/pro suo arbitrio/quorsum uellent moueri: quod & supra di xerat Persius:

Verterit hunc dominus/momento turbinis exit
Marcus Dama:

Et a prętore plerunq; uindicta liberabantur: propterea & iactat in quit/& lictor. Nam lictores seni prætoribus apparebant. Circum agi autẽ solitos: qui manumitterentur/etiam Seneca docet ĩ octa ua primi libri ad Luciliũ epistola: Philosophiæ inqt seruias opor tet/ut tibi contingat uera libertas. Non differtur in diem/qui se illi subiecit: & tradidit: statim circumagitur. Hoc enim ipsum phi losophię seruire: libertas est. Circumagitur hoc est manumittitur/ liberaturq;.

Caput lxxxxviiii.

Cur muri partem disicere quod ait Suetonius/hieronicę soliti.

S Vetonius in Nerone: Reuersus inquit e græcia Neapolin/ quod in ea primum artem protulerat/albis equis introiit/ disiecta parte muri/ut mos hieronicarum est. Ita ille. Nemini aũt est dubium/sacrorũ certaminũ uictores/hieronicas appellari: Sed moris istius causam tantum adhuc inuenio apud Plutarchum/li bro Symposiacon secundo in hanc sententiam. Quod aũt (inqt) uictoribus curru uehentibus permissum/ partem muri diuidere/ atq; deiçere/hunc sane habet intellectum/non magnopere ciuita ti muro opus esse: uiros habenti/qui pugnare possint/& uincere.

Caput .C.

Quæ sint apud Maronem silẽtia Lunę: quæ ue tacita uirgo apud Horatium: superq; iis Seruiana & Acroniana refutatæ sententiæ.

u Ergilius Aeneidos secundo

Tacitæ inquit per amica silentia lunę.

Seruius igitur/ Sciēdū autē est ait septima luna captā esse troiam: cuius simulachrū apud argos ē cōstitutū. Hinc ē quod dicit/ Oblati per lunam: Et alibi. Per cæcam noctē. Tacitę lunę/ aut more poetico noctem significat/ aut physica ratione dixit. Nā circuli septem sūt/ Saturni/ Iouis/ Martis/ Solis/ Veneris/ Mercurii/ Lunæ: Et primus hoc est Saturni/ uehementer sonat: reliq secundū ordinem minus. Sicut audiuimus ī cithara/ cuius ultima chorda minus sonat. Hactenus Seruius. Libenter igitur ab eo quæsierim/ cur amica luna: latere/ ac fallere conantibus: aut num Lunā quoq; silentem apud. M. Catonem/ & itē apud Pliniū/ ad eandem referat harmoniā planetarum. Quod autem citharæ ultimā chordam sonare ait minus: hoc ita deniq; ꝓcedet/ si ultimam nō iam ꝑmam/ sed pro sūma capiat: quę græce hypate uocatur: unde grauior ex citharā sonus. Sicuti ab extima altera/ & tenuissima: quā equidem libentius ultimā dixerim/ acuta uox profertur/ quæ plus sonare ob id uidetur/ quia prorsum tenditur/ ut in libro de musica secūdo scribere ait Theophrastum Porphyrius ī commentariis illis: quos ī harmonica Ptolemęi scriptos reliquit. Sicuti grauis ob id inqt minus auditur: qa circa diffunditur. Quod autem & apud Macrobium legimus/ & item apud alios/ Saturni orbē/ cuius cōuersio sit cōcitatior/ edere acutissimum sonum: minime hoc arbitrora Platone/ uel in Timęo/ uel in Rep. probabitur/ qui tardissimum scribit esse Saturni orbem: quanq̄ hoc fortasse ad lōgiorem sui cursus ambitū referetur. Sed Aristoteles certe in libro secūdo de cęlo/ tardiores ob id ait esse superiores orbes/ quod īpetu stelliferi octaui orbis/ magis retardentur. Vt ergo uel Alexandri/ uel Simplici/ uel item iuniorum de eo opinionem prętermittam: si ueram plane Macrobi sentētiā uis colligere/ ad cursum referas diurnū: q sine dubio celerrimus ī supremis/ & cōcitatissimus īuenietur. Sed nos hac ablegata commenticia (ut arbitror) Serui/ minimeq;

necessaria subtilitate: potius accipimus tacitę lunę silẽtia/lunam ipsam/quam uocant silentem/hoc est minime tum quidem lucentem: ut latere insidię magis possent/pulchra nimirum/ & elegãti tralatione ab auribus ad oculos. Nam sicuti silentio nihil auditur: ita nihil tenebris cernitur. Plinius igit̃ libro naturalis historię sextodecimo. Diem inquit coitus lunæ ab aliis silentis lunę/ ab aliis ĩterlunium appellari. Tum idem libro duodeuigesimo: Et hoc ait silente luna seri iubent. M. Cato etiam ĩ libro de Re rustica: Nunc stercus euehi luna silenti: nunc itẽ silente luna/ficos/oleas/mala/piros/inseri: Postremo etiam prata/ primo uere iubet eadem luna silẽte stercorari. Ridiculum autem fuerit aut hæc Catoniana/Plinianaq; referre ad siderum musicam/ aut in uetustissima/usuq; receptissima locutione desiderare istiusmodi ambages. Equidem lunam hic silentem/ut dixi: pro minime tũ lucente acceperim: quod fuerat tempus gręcis obseruandum. Neq; ita tamen interpretor/ut ad uiuum resecem/atq; ipsum deniq; lunę coitum plane intelligam: cum nox tota tenebricosa: nam hoc utiq; refellitur: quoniam poeta mox ait: Oblati per lunam. Non dũ igitur/luna lucebat/ cum illi a Tenedo sub uesperam nauigabant! Sed lucere tum coepit: cum iam urbem occupauerant. Nõ igitur/aut sera fuerit/aut pernox luna tum/nec lunę quidẽ omnino coitus! sed tempus arbitror potius/q̃diu illa non luceret. Et enim plura sæpe q̃ uideatur uox apud poetas aliqua complectitur. Ob hoc igitur illud in nostra Rustico.

Quidq; silens moneat/quidq; intermenstrua Phoebe.

Nec absurde tamen/ pręter epitheti rationem temporariam/lunæ acceperis amica silentia/quoniam ĩ auspiciis quoq; silentium uocari Cicero scribit: quod omni uitio caret. Iã apud Acronẽ q̃ pulchrum: q̃ ingeniosum: qui enarrans Horatii locum/libro carminũ secundo.

Dum capitolium
Scandet cũ tacita uirgine pontifex.

Tacitam uirginem inteflexit quasi claram sacerdotii nobilitate, & ut hoc ineptis ꝑsuadeat, auctoritate etiá abutir̃ Maronis: q dixerit: Tacitæ per amica silentia lunæ: Ceu si tacita luna sit hic ēt pro clara accipiéda. Videlicet nō & apud Dionysiū saltē Romanę historiæ auctorem, & apud Plutarchum, aliosq; ꝑmultos Acro legerat ignorari prorsus ab omnibus, q̄bus deniq; uel sacris, uel simulacris Vestales uirgines tuendis præforent: ut ob hoc ipsum quod pręstabat silentium: tacita uocer̃ uirgo, Troianam soli cui fas uidisse Mineruam.

S Ed ut hic liber, quanq̄ sic quoq; nimis lōgus, aliqua tamé ueluti Coronide cumuletur: & nihil sit omnino inrepercussum: scire lectorē uolumus: posteaq̄ de magno quasi populo, iam tum anno superiore, centuriam hanc unam, sicuti nunc est, nisi tātum pauculis subinde (ut fit) intetspersis flosculis adornaueramus: & spectandam publice amicis aliquot exhibueramus: emanasse in uulgus fabulā, nō satis certo auctore: quæ susurris aures istius modi compleuerit. Nihil esse mirum, si quędam noua, & insignia uel antea dictauerit Politianus, uel nūc referre ī litteris incipiat: Olim iam istęc omnia diligētissime perscripta a Nicolao Perotto: qui fuerit Sipontinus pontifex, in eo maxime libro, cui titulum fecisset Copiæ cornu. Nam quoniam plurimū auctoritate (sic.n. quicunq; illi aiebāt) apud Vrbinatē ducem, cui dicatus is liber, Medices suus Laurentius & gratia ualet: per eum uidelicet operis istius, & quidem archetypi facta est Politiano potestas. Ergo ille nunc rapinator: ut hunc semel inuncauit librum: uelut instar quoddam uirgulæ diuinæ: publicam prorsus materiam priuati iuris facit: & ut alter Aesopi gracculus aliena supbit pluma. De his itaq; per aliquot iā cōciliabula iactatis, euentilatisq; rumusculis, cum mihi nescio quid, ut est officiosissimus homo, Robertus noster Saluiatus renuntiasset, nō litterarum modo: sed litteratorū quoq; omnium, uelut alba linea magnus amator: agnoui sta

tim inuidiæ mores, quæ dũ cui nocere molitur, in omnia sese uertit: & ut ille apud Licentium Proteus!

Spumat aper, fluit unda, fremit leo, sibilat anguis.

At enim quod ad ipsius ictus occallueram, nõ sum propterea studiis iratus meis, tantum laboris, tali mercede rependẽtibus: nec ipse me damnaui, quod non hanc teterrimam pestem desidia magis placassem: nec ut nonnulli forsitan cupiebãt, concerpsi librũ! Sed eum potius seposui paululum: & omissa in pręsens edẽdi cura, tantumq; sulcis uelut intercisiuis, ita librum nonnunquam, sicut hortum rigans! pleniorem tamen cogitatũ uelut a siliquis ad panes, hoc est a ludicris ad philosophiæ seria transtuli. Sic igitur uersare altiora quæpiam animo studia, & operæ grauioris instituí: quæ suo & ipsa tempore (si lecta potenter erit res) in publicam utilitatem: quo magis argutatoribus istis oculi doleant, apparebunt. Et enim ego tenera adhuc ætate, sub duobus excellentissimis hominibus, Marsilio Ficino Florentino: cuius longe felicior, q̃ Thracensis Orphei cithara, ueram (ni fallor) Eurydicen, hoc est amplissimi iudicii Platonicam sapiẽtiam, reuocauit ab inferis: & Argyropylo Byzantio Peripateticorum sui temporis longe clarissimo, dabã quidem philosophiæ utriq; operam! Sed non admodũ assiduã: uidelicet ad Homeri poetę blãdimẽta natura, & ętate, procliuior: quem tum latine quoq;, miro ut adolescẽs ardore, miro studio uersibus ĩterpretabar. Postea uero rebus aliis, negotiisq; prementibus, sic ego nonnunq̃ de philosophia, quasi de Nilo canes, bibi, fugiq;: donec reuersus est in hanc urbem maxime Laurenti Medicis cum beniuolentia! tum uirtutis & ingenii similitudine allectus, princeps hic nobilissimus Ioannes Picus Mirãdula uir unus, an heros potius, omnibus fortunæ, corporis, animiq; dotibus, cumulatissimus: utpote forma, pene diuina iuuenis & eminẽti corporis maiestate, pspicacissimo ingenio, memoria singulari, studio infatigabili, tũ luculenta uberiq; facũdia, dubiũ uero iudicio mirabilior, an moribus: Iam idem totius

philosophiæ cõsultissimus/ etiãq; uaria linguarum litteratura/ & omnibus honestis artibus supra ueri fidem munitus/ atque instructus: Denique ut semel complectar/ nullo non præconio maior. Is igitur continuo me: cum quo partiri curas dulcissimas/ & nugari suauiter iterdum solet/ & quem sibi studiorum prope assiduũ comitem (qui summus honor) adlegit: is me institit ad philosophiã/ non ut antea somniculosis/ sed uegetis uigilantibusq; oculis explorandam/ quasi quodam suæ uocis animare classico. Quocirca talem ego illum/ tãtumq; uel auctorem nactus/ uel ducem: neutiquam occasioni defui: quin occurri potius & arripui: sicut assiduo ꝓpemodum summorum tractatu auctorum: uelut attrito crebrius silice/ pauculas saltem ueri scintillas/ uidear excudisse: tantumq; flammæ rapuisse fomitibus/ ut i nocte cęca/ & illuni/ iamiam mihi aliquid profecto fulgoris sublucescat. Sed ecce tibi interim/ dum totus in hoc ego: repente cornu istud i uulgus. Fit concursus. Est i manibus. Effundit̃. Excutitur. Quid multa? Calumnia me liberat. Vidisses continuo non nullorum uultus/ lugubre quiddam tacentes: & quod antea nũquam soliti/ nescio tum quo pacto? (sicut ille apud Platonem Thrasymachus) erubescentes. Sed isti quidem cornu/ quanquam certe nõ uacuo/ qd inesse tamen uiderim non est huius temporis indicium. Tantũ constiterit impręsentiarum/ non idem spectasse me/ quod eius uoluminis auctorem: nec par utrique destinatum/ præstitutũq; fastigiũ. Quod sicubi locos eosdẽ ꝓrenata forte uterq; tractauimus/ (id autem incidere alicubi fuit necesse) Crassior tamen inter nos/ q̃ inter Piramum Tisbenq; paries. Argumento sit interim uel illa Iuuenalis Corytto: quæ tamen apud ipsum Cocytos est: de qua tanquam de paupere regno cum Domitio digladiatur/ uel ara itẽ Martialis frequens cornibus/ uel philyra/ uel siquid aliud istius modi/ quod opres cum meis manipularibus accẽsisq; cõmittere. Quin illud euenit/ ut hoc ipso quo Miscellanea cessabãt interuallo/ centum quædam adnotationes docte me Hercules (quis enĩ

neget) & laborioſe ab homine amiciſſimo nobis/nec huius igna ro propoſiti/tum bene etiam litterato/non ſine beniuola grataq; noſtri mentione publicarentur. In quis unum caſu credo uel alte rum pari ferme atque apud nos argumento/cōpluſcula certe ger mana illorum propemodum/quę uel cū Faſtos Naſonis/abhinc nouennium ferme/uel poſtea/cū Flacci ſatyras interpretabamur/ quāta norūt omnes frequētia publico auditorio dictaueramus. Perſancte (ſi ſit opus) deierem/tenens aram: cogitaſſe me ſtatim/ ſi non de meo! certe de communi iure concedere amico penituſ: nec aliquid ex eis agnoſcere/quorū ſibi ille titulū/ haud opinor iniuria uindicauiſſet. Nō eni ſic faſtu turgeo/ſic mihi ipſe faueo/ ut uideri uelim/tā docti hominis/ ī aliquo doctor: ne mihi illud in os iaciatur. Sus Mineruam. Sed quoniā ſic ea ſe principem de mum reppeiſſe narrabat: ut ignorata prorſus (ita credo putauit) & inenarrata ad eā diem ceteris aſſeueraret! coactus fateor ſum: quod & ipſe pro ea quam profitetur humanitate/facile patietur: ſimpliciter/ īgenueq; profeſſionem meam/ ſuſpitionibus iſtis cō munis ignorantię abſoluere. Nam ſicut haberi iure uel inciuilis poſſim/uel arrogans/ ſi non ei quoq; qui tam ſit & diligēs/& eru ditus/domi & iſta/& meliora naſci putem: (Quādoquidem Me dio poſuit deus omnia campo) Sic e diuerſo patrocinium famę deſerere/nō ſolum diſſoluti!ſed etiam (ni fallor) in ſemet ipſum pene crudelis uideri poſſit. Et pereant Donatus aiebat/qui ante nos noſtra dixerunt: Nos ei proſpera fauſtaq; precamur/ & cupi mus/qui noſtra poſt nos aut īuenit/aut certe dixit. Tantum ro gamus ne pigeat in eorum conſortium/quę tanto ante/tam mul ti ſub nobis exceperunt: & ī quibus ꝓ uirili parte laborauimus! etiam nos/ ſicuti partiario admittere: ne nō amicorū ſint (quod ait Euripides)/cuncta communia.

.FINIS.

Impressit ex archetypo Antonius Miscominus. Familiares quidam Politiani recognouere. Politianus Ipse nec Horthographian se ait/ nec omnino alienam prestare culpam.

Florentiæ Anno Salutis. M.CCCC. LXXXIX. Decimotertio kalendas octobris.

REGISTRVM.

A

ANGELI
plena
Omne
exemplo
prꝗsenti

b

Obscurior
De megabizo
qui bonos
qui sint
nemo

c

Capistro
qui sit
poetę
litorum

d

uero
enim
assiduis
in psalmos

e

Quare
Aligherius
uali
Taddęi

F

Quo
rici metus
eundemq;
hiscere

g

Locus
solutum
adducit
scirpus

h

Prima
fuisse
Palladis
composuit

i

Ferte
aliaq;
ceterum
euenit

k

trina
oranto
Ride
In Hexahemero

L

Hyginium
De phylira
Quod
At enim

m

Pręstitit
ουδοκατανιδαν
ποτνια.
ὦ εταρα

n

tum
hoc est
De fluctu
uel illi

o

ut explicare
in quoq;
cum de
nihil

p

necessaria
tim inuidię
neget

8259   30[+]

H. 13221. Bmc. VI, 638-639
mancano le ultime 2 cc. (93 e 94) delle
quali la 93b contiene le Emendationes

